

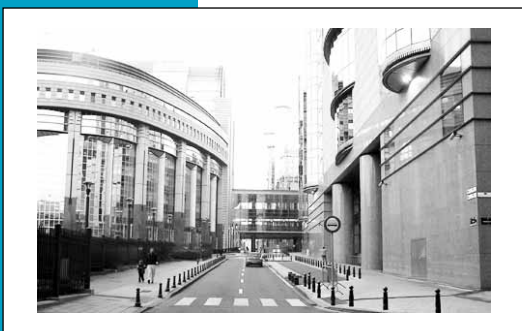
A német elnökség és hozadékai

Miközben németek és konzervatív vezetők kerültek domináns pozícióba az Európai Unió legfontosabb posztjain, Európának szembe kell néznie azzal, hogy Románia és Bulgária belépésével a szélsőségesek is önálló frakciót tudtak alapítani az Európai Parlamentben. A populizmus térnyerése azonban nem csak részükről fenyeget: a Toryk és a francia szocialisták végleg sírba küldhetik az Alkotmányt.

A NÉMET ELNÖKSÉG

Januártól *Angela Merkel* német kancellár vette át fél évre az EU elnöki feladatait. A kereszténydemokrata politikus (CDU) pozícióját jelentősen erősítheti, hogy idei első ülésén az Európai Parlament egyik párttársát, a szintén német *Hans-Gert Pötteringet* választotta elnökének. Merkel segíti az is, hogy *José Manuel Barroso*, az Európai Bizottság elnöke is konzervatív politikus, pártja szintén az Európai Néppárt (EPP) tagja. Merkel és Barroso személyes jó kapcsolatai erősíthetik a Tanács és a Bizottság együttműködését.

A helyzet egyébként véletlenül alakult így. Az Európai Parlament ugyanis megbízatásának felidéjében újraválasztja vezetőit. A két legnagyobb párt már 2004-ben megegyezett abban, hogy a ciklus első felében egy szocialista, a másodikban pedig az EPP egyik képviselője lesz az elnök. Pöttering frakcióvezetőként kezdettől számíthatott rá, hogy pártja jelöli erre a posztra, Barroso pedig annak köszönheti elnökségét, hogy a 2004-es EP-választásokon a konzervatívok szereztek a legtöbb képviselői helyet, ráadásul az Európai Tanácsban is többségben voltak a konzervatív kormányfők. Most még nagyobb esélyük nyílik arra, hogy néhány, az EPP számára fontos témát előtérbe vegyenek.



A konzervatív triumvirátust nyíltan senki nem bírálta, a „német tengelyt”, amelynek a szocialista *Schulz* is a tagja, azonban több európai parlamenti képviselő is kifogásolta. A zöldektől *Monica Frassoni* például arra hívta fel a figyelmet, hogy a németek – akiknek az ország mérete miatt a legtöbb képviselőjük van a parlamentben –, időnként túl nagy befolyással vannak a

jogszabályalkotásra, mint például a Reach – a veszélyes vegyszerekről szóló – irányelv esetében is voltak. A liberálisok vezére, a brit *Graham Watson* hasonlóan nyilatkozott január elején: „Jogosan felvethető kérdés, hogy a parlamenti agenda túlságosan ki van-e szolgáltatva egyetlen állam befolyásának”.

A német tengely erejét az EP-ben ugyanis különösen megnövelte, hogy a legutóbbi Bundestag választások után a kereszténydemokraták és a szociáldemokraták nagykoalíciót kötöttek. Pártjaik európai képviselői azóta nagyobb eséllyel szavaznak együtt az EP-ben is. Schulz és Pöttering pedig eddig frakcióvezetőkként, most pedig frakcióvezetőként és elnökként valóban meghatározó szerepet játszanak a parlamenti agenda meghatározásában és a nagyobb pártok közötti kompromisszumok kidolgozásában. Ez utóbbira azért van többször szükség, mert a sokszor megosztott Tanácsra az EP úgy próbál nyomást gyakorolni, hogy összetart egy-egy ügyben.

Könnyen elveszítheti ugyanakkor egy befolyásos tagját is a német tengely. Az EPP ugyanis már hét éve mindig a német *Elmar Brok*ot jelöli a különösen befolyásosnak tartott külügyi bizottság élére. Csakhogy most egy lengyel konzervatív képviselő megpróbálja elvenni tőle ezt a posztot. *Jacek Saryusz-Wolski* először a parlament alelnöki helyét pályázta meg, de nem kapott elég támogatást az EPP képviselőitől. A parlamenti helyek elosztása azonban nagyon szigorú és komplikált szabályok, az úgynevezett d'Hondt rendszer alapján történnek a frakciókon belül is. A lengyel Polgári Platformnak így súlya alapján joga volt egy bizottsági elnöki posztot választani. Saryusz-Wolski váratlanul az eddig is egy lengyel képviselő által vezetett gazdasági bizottság helyett, a külügyit választotta. Brok Merkelt is segítségül hívta a konfliktus megoldásához, de lapzártánkorkor két héttel elhalasztották a szavazást a bizottságvezetői helyek elosztásáról.

Ezt az is indokolta, hogy a németektől a környezetvédelmi bizottság vezetését is el kívánja „oroz-

ni” a cseh *Miroslav Ouzky*. A helyzetet komplikálja, hogy a bizottsági elnököket még a bizottságnak is jóvá kell hagynia, és *Daniel Cohn-Bendit*, a zöldek nevében már egyértelművé tette: sem a 2004-es ukrán narancsos forradalomban szerepet vállaló, sokak szerint túlságosan szókimondó Saryusz-Wolskit, sem az ipari lobbihoz túl közelállónak tartott Ouzkyt nem szavaznák meg. Az új tagállamok „okozta” felfordulás egyik oka az, hogy Románia és Bulgária csatlakozásával több országnak járnak fontos posztok.

A konzervatív képviselőcsoport egyébként a francia *Joseph Daul* frakcióvezetővé választásával a francia-német tengelyt is megerősítette az EP vezetésében. *Szájer József* megőrizte frakcióvezető-helyettesi posztját.

Ez sikerült *Kósáné Kovács Magdának* is a szocialista frakcióban. A szintén szocialista *Fazakas Szabolcs* pedig a költségvetési ellenőrző bizottság elnöki posztja helyett questor lett, és négy questortársával együtt a képviselőkkel kapcsolatos napi adminisztratív és pénzügyi igazgatási teendőikért felel majd. A PES-ben is gondot okoz, hogy megfelelő posztot kell találni az EP eddigi elnökének, *Josep Borellnek*. A bizottsági elnöki helyeken történő változások dominóeffektust okozhatnak, ezért felvetődött, hogy az esetleg megfelelő poszt nélkül maradó cseh és lengyel képviselőknek létrehozának egy új interparlamentáris delegációt. Ez viszont erősen a „gombhoz varrjuk a kabátot” esetére emlékeztetne.



MI LESZ VELED, ALKOTMÁNY?

A három uniós intézménynek az egyik legfontosabb közös feladata ebben a félévben az EU alkotmányáról szóló tárgyalások felújítása, illet-

ve a Római szerződés ötvenedik évfordulójára készülő deklaráció elfogadása lesz. De éppen az alkotmány ügye az, ahol a konzervatív együttműködés a leggyengébbnek bizonyulhat. A legnagyobb bizonytalanságot a tavaszi francia választások jelentik. Merkel ezért vigyázó szemét Párizsra veti, ahol gyakorlatilag eldőlhet, meg tud-e menteni valamit az új alapokmányból. *Segolene Royal* szocialista köztársasági elnökjelölt ugyanis közölte: újratárgyalná az Alkotmányt, és ismét népszavazásra bocsátaná azt. Ha *Nicolas Sarkozy* lenne a köztársasági elnök, az egyszerűbb helyzetet teremtene, mivel az UMP vezére „mini-alkotmányt” szeretne, azaz alapvetően csak az intézményi reformokra vonatkozó részt tartaná meg, s azt a parlamenttel ratifikáltatná. Egy ilyen megoldásra hajlana a holland kormány is, és nem lenne teljesen ellenére a nyár végétől már *Gordon Brown* által vezetendő brit kormánynak, s talán a cseh konzervatívoknak sem. A lengyelek azonban problémát okozhatnak, mert a Polgári Platform és a kormányzó nemzeti katolikusok is elégedetlenek Lengyelország szavazati súlyával. Ráadásul a csehek újrainyitnák az Istenre történő utalásról szóló vitát, amelyet a CDU is támogat, de Sarkozyék határozottan elleneznek.

A konzervatív frakcióban a csehekkel az Európai Demokraták csoportjához tartozó Tory Párt azonban mindenképpen népszavazást akar az Alkotmányról, hogy biztosan a szüllyesztőbe küldhesse azt. A britek azzal is tovább gyengítik a konzervatív egységet, hogy már bejelentették: 2009-től önálló, euroskeptikus frakciót alakítanak, többek között a cseh ODS-szel. Ez azért aggaszt többeket, mert a konzervatívok megosztottsága nem szerencsés akkor, amikor a Nagy-Románia Párt és a bolgár Ataka képviselőivel együtt frakciót alakítottak az EP-ben a szélsőjobb oldali pártok.

Az Ataka képviselője az a *Dimitar Sztojanov*, aki tavaly rasszista megjegyzéseket küldött szét e-mailben az EP-képviselőknek *Járóka Livia* roma származású magyar képviselőről. Az „Identitás, Hagyomány, Szuverenitás” csoport tagja még a Jean-Marie Le Pen fémjelzte francia Nemzeti Front, a belga vallon területek elszakadását követelő *Vlaams Belang*, a Mussolini lánya vezette olasz fasiszták, az osztrák Szabadság Párt egy tagja és egy független brit képviselő.

A szocialista *Martin Schulz* máris „cordon sanitaire” felállítását szorgalmazta a „fasiszták” ellen. A liberálisok vezetője viszont egyelőre egyénileg döntené el, hajlandó-e együttműködni az új frakció tagjaival.

Indulnak az új pályázatok

Január végéig négy új pályázati kiírás jelenik meg az Új Magyarország Fejlesztési Terv keretében a gazdaságélénkítés, a foglalkoztatás-bővítés és a humánfejlesztés témakörében – jelentette be január negyedikén a fejlesztéspolitikai kormánybiztos. *Bajnai Gordon* elmondta: a tervezetek már január közepétől nyilvánosak, ám végleges formába a szakmai szervezetekkel történő konzultáció után kerülnek. A pályázatokat pedig februártól folyamatosan lehet beadni. A kormánybiztos közölte, hogy 2007-ben a kis- és középvállalkozások technológiai fejlesztésére 20 milliárd forint, a munkahelyteremtésre a hátrányos helyzetű kistérségek esetében 9 milliárd, a vállalati képzésre 1 milliárd, míg a „Lépj előre!” program folytatására várhatóan több milliárd forint áll rendelkezésre a tervek szerint. *Bajnai* azt is elmondta, hogy 2007-ben a 15 operatív program pályázati kiírásainak bemutatására, az információk eljuttatására 2 milliárd forint áll rendelkezésre. Magyarország fejlesztési tervét negyedikként adta be a 25 tagállam között 2006 decemberében. Az unió decemberben befogadta az operatív programokat, amelyek jóváhagyása négy hónapig is eltarthat, s ez a nagyobb pályázatok kiírását késlelteti majd.

A jelenlegi uniós pályázati pénzek legalább ötszörösét kellene Magyarországnak a kis- és középvállalkozások számára elérhetővé tennie – mondta *Szijjártó Péter* *Bajnai* bejelentésére reagálva. A Fidesz szóvivője emlékeztetett arra, hogy korábban szorgalmazták, hogy a kis- és középvállalkozások fejlesztésére és támogatására külön operatív program jöjjön létre, de a kormány ezt nem támogatta. A politikus szerint az uniós forrásokat az egészségügy, az oktatás és a szakképzés fejlesztésére, valamint a megélhetési válság negatív hatásainak csökkentésére kellene fordítani. *Szijjártó* szerint ezért elfogadhatatlan, hogy a kormány 37 milliárdot költsene az intézményrendszerre és a kommunikációra.

Tavasztól új pályázatok a régiókban

Az EU 2006-2013 közötti költségvetési időszakában többek között hét regionális operatív program készült. Az Új Magyarország Fejlesztési Terv a foglalkoztatás bővítését és a tartós növekedés feltételeinek megteremtését tűzte ki célul. A regionális operatív programok ennek szellemében, az adott régió fejlesztési szükségleteit figyelembe véve készültek el. A pályázatok a tervek szerint 2007. márciusától kezdődően három ütemben kerülnek kiírásra az idei évben.

Elsőként, várhatóan 2007. február végén, március elején a Közép-magyarországi Operatív Program (KMOP) két pályázati lehetősége jelenik meg. A „mikro- és kis-

vállalkozások technológia fejlesztése” pályázatra mikro- és kisvállalkozások, a „komplex vállalati technológia fejlesztés kis- és középvállalkozások számára” programra mikro-, kis-, és középvállalkozások jelentkezhetnek. A programok technológiai korszerűsítést, eszközbeszerzést támogatnak. Ezzel egyidejűleg a Gazdasági Operatív Program (GOP) keretében is megjelenik a fentiekkel azonos néven két pályázati felhívás. A Közép-Magyarországi Régió vállalkozásai a KMOP azonos című felhívásaira pályázhatnak. Ennek gyakorlati oka, hogy Közép Magyarország a többi hazai régióval magasabb fejlettségi szinten áll, mutatói alapján az EU-s szabályozásoknak megfelelően más uniós keretből részesülhet támogatásban. A többi hat régió vállalkozásai a GOP kiírásaira nyújthatják be pályázatukat.

A pályázati kiírások szakmai egyeztetése jelenleg folyik. Tervezeteik már olvashatók a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség honlapján, amely egyben lehetőséget teremt a pályázatok tartalmának, benyújtás feltételeinek megismerésére.

Az elkövetkezendő hét évben a hét magyarországi régió több, mint 1852 milliárd forintot fordíthat fejlesztésre. A fejlettségbeli eltérések alapján az Észak-alföldi Régió (310,88 milliárd Ft) és az Észak-magyarországi Régió (288,13 milliárd Ft) részesülhet a legtöbb támogatásban. A Nyugat-dunántúli Régió fejlődését 147 milliárd Ft segíti. 2010-ig többek között 600 km új út építése, 500 óvoda és általános iskola, valamint 300 egészségügyi intézet felújítása indulhat el. Emellett a kormány prioritásai közé tartoznak a „Balaton egész évben”, „Európa termálmedencéje”, Pécs, Európa Kulturális Fővárosa, Pannon örökség megújítása programok.

Az újonnan induló projektek mellett 2008. harmadik negyedévéig folytatódik az I. Nemzeti Fejlesztési Terv keretében elindult projektek megvalósítása, illetve lezárása. 2007. február elejéig 525 pályázat esetében került sor szerződéskötésre 105,2 milliárd forint értékben.

Túlkötötték az NFT I-et

Az 2004-2006. évi első Nemzeti Fejlesztési Terv (NFT I.) végrehajtása során 2006. közepére az ország rendelkezésre álló 670 milliárd forintos keretet lekötötték; sőt a biztonságos pénzfelhasználás érdekében 700 milliárd forint odaítéléséről született döntés. 2006. végéig az NFT I. forrásainak több, mint a felét kifizették (az uniós szabályok szerint a források felhasználására 2008. végéig van lehetőség), ezzel Magyarország a 2004-ben csatlakozott tíz tagállam között a második-harmadik helyen áll. Az NFT I. pályázati kiírásaira 40 ezer pályázat érkezett, amelyek közül 18 ezer nyert. Támogatásban részesül 700 önkormányzat, 12 ezer kis- és középvállalkozás,

Tabajdi: rendben ment az agrárintegráció

Az új tagállamok mezőgazdasági integrációja alapvetően sikeresen, különösebb nehézségek nélkül lezajlott, ezt mutatja az is, hogy egyetlen védőzáradékot sem kellett életbe léptetniük a régi tagoknak – mondta *Tabajdi Csaba* az Európai Parlament mezőgazdasági bizottságában az új tagállamok mezőgazdasági csatlakozásainak tapasztalatairól szóló jelentés vitájában. A szocialista európai parlamenti képviselő szerint az új tagállamokban a szigorú uniós előírások következtében javult a környezetvédelem, az élelmiszerbiztonság, az állategészségügy és a növényvédelem helyzete. Az egyszerűsített kifizetési rendszernek köszönhetően egyes mezőgazdasági szektorokban nagyban nőttek a támogatások, és javult az átlagos jövedelmezőség. Ugyanakkor komoly nehézségeket okoz, hogy az új tagállamok gazdáinak olyan nyugati gazdákkal kell felvenni a versenyt, akik 2006-ban közel háromszor annyi támogatást kapnak uniós forrásból, mint a mi gazdáink. Ez súlyos versenyhátrányt jelent – hangsúlyozta *Tabajdi*. A vidékfejlesztésre is kevesebb pénz jut 2007-13 között, miközben azt ígérték, hogy a közvetlen kifizetések alacsony induló szintjét ezzel kompenzálják majd.

De Blasio szerkezetátalakítás akar a borágazatban

Két módosító indítványt nyújtott be a magyar bortermelők védelmében az Európai Parlamentben a borreformról szóló javaslatához *De Blasio Antonio*. A reform egyik fő eleme, hogy radikálisan csökkentené a bortermelést, mert Európában nagy feleslegek halmozódnak fel évről évre. Az Európai Parlament fideszes képviselője szerint a vidéki munkahelyek, illetve a bortermelő kulturális örökségünk védelme érdekében nagyon fontos lenne, hogy a kivágási program helyett a szerkezetátalakítási programot alkalmazzanak, azaz a minőségi termelőket továbbra is támogassák. Felmerül ugyanis a veszély, hogy a kivágási támogatás csábítóbb a kisebb jövedelmű magyar gazdáknak, mint azoknak a tehetősebb francia, spanyol gazdáknak, akik valójában a túlzott felesleget megtermelik – véli *de Blasio Antonio*, akinek a módosító indítványa előírja, hogy a termelést abban a régióban csökkentsék, ahol a felesleget előállítják.

Marad az egyszerűsített agrártámogatási rendszer

Az EU-hoz 2004-ben csatlakozott tagállamok közül nyolcban, köztük Magyarországon is-

több, mint 450 civil szervezet és 80 egyházi közösség. A Nemzeti Fejlesztési Ügynökség adatai szerint az NFT I. végrehajtása során 170 ezren részesülnek képzésben, közülük 120 ezren szereznek képzettséget. Megépül mintegy 677 kilométer út, 20 ezer háztartásba jut el az egészséges ivóvíz, 22 ezer háztartást kötnek be a csatornahálózatba. A támogatások felhasználásával 55 ezer új munkahely jön létre, és 163 ezer megőrzéséhez járulnak hozzá. Az NFT I. segítette a felzárkóztatást, a területi kiegyenlítődést, ezt mutatja az is, hogy míg Budapesten az egy főre jutó támogatás 36 ezer forint, a leghátrányosabb helyzetű kistérségekben 57 ezer forint.

Brüsszelnak alapvetően tetszik az NFT II.

Elégedettek vagyunk azzal a móddal, ahogyan Magyarország igénybe kívánja venni az európai uniós támogatásokat – mondta *Alejandro Checchi-Lang* január 16-án Budapesten. Az Európai Bizottság regionális politikai főigazgatóságának Magyarországi felelős igazgatója vezette delegáció azért jött Magyarországra, hogy megkezdjék a tárgyalásokat a 2007-2013. évi európai uniós források felhasználását tartalmazó Új Magyarország Fejlesztési Tervről és az ehhez kapcsolódó operatív programokról. Checchi-Lang elmondta, hogy a beadott magyar fejlesztési terv konzisztens stratégiát jelenít meg, kulcsfontosságú része a technológiai átalakulás elősegítése, az üzleti vállalkozásoknak adandó támogatás, továbbá hogy vizsgálják, miként lehet hozzáadott értéket teremteni a felhasznált európai uniós források révén. Checchi-Lang szerint a több hónapon át tartó tárgyalássorozat javítani tudja a benyújtott nemzeti fejlesztési tervet és a hozzá kapcsolódó operatív programokat. A legnagyobb nézetkülönbség Brüsszel és Budapest között a közlekedési és a környezetvédelmi kérdésekben van. A bizottság még a nyár elején a teljes csomagot jóvá szeretné hagyni. Mivel Magyarország az első között adta be a nemzeti fejlesztési tervét, az operatív programokat, az első között lehet a kohéziós forrásokat lehívó országok között is – tette hozzá. Bajnai Gordon aki intenzív tárgyalásokra és jó kompromisszumra számít. A fejlesztési kormánybiztos nem lát stratégiai véleménykülönbséget Magyarország és az Európai Bizottság között a programok struktúrájában, céljaiban. A magyar kormány dolga, hogy Magyarország igényeit próbálja kielégíteni ezekből a forrásokból, de lehetnek olyan összeurópai szempontok, amelyek ezzel részben szembe mennek, ezekről kell egyeztetni – mondta Bajnai.

Társadalmi vitán az Európa-politikai stratégia

Várhatóan április végéig tart majd az a társadalmi vita, amelynek középpontjában a december végén elfogadott Európa-politikai stratégia áll.

Első olvasatban december végi ülésén fogadta el a kormány az Európa-politikai stratégia új irányairól és feladatairól szóló dokumentumot, amelynek konklúziói részét képezik majd a formálódó külpolitikai stratégiának. A társadalmi vita, amelybe a többi között az Országos Érdekegyeztető Tanácsot, az Országgyűlést, az EP-képviselőket és az akadémiai szférát is be kívánja vonni a dokumentum felett bábáskodó Külügyminisztérium, várhatóan április végéig tart majd. Mint *Iván Gábor*, a Külügyminisztérium szakállamtitkára újságírók előtt rámutatott, a formálódó dokumentum amellel, hogy megpróbálja 1) felvázolni milyen „arca”, karaktere is alakult ki hazánknak az EU-ban, 2) egyfajta víziót fogalmaz meg, valamint az uniós politika alapját képező 3) sarokpontokat ismerteti, továbbá 4) összefoglalja azokat a tennivalókat, melyek középtávon (egész pontosan a 2011-ben esedékes magyar elnökségig terjedő időszakig) stratégiai feladatként jelentkeznek. A víziót illetően hazánk abban érdekelt, hogy a tagállamok a közösen kitűzött célok elérése érdekében a továbbiakban is szorosan együttműködjenek, és elmélyítsék összetartozásukat, és fontos szempont az is, hogy mindennek az uniós polgárok életére közvetlen hatással kell lennie. Iván Gábor mindehhez hozzátette, hogy ennek értelmében Magyarországnak kezdeményező szerepet kell játszania a közösségi politikák alakításában. Miközben szövetségi politikáját hazánk a hasonló értékeket valló tagállamokkal történő együttműködésre alapozza, a napirenden lévő ügyekben ugyanakkor ad hoc együttműködést is elképzelhetőnek tart. A szöveg szerint a 2011. első félévi magyar elnökségig tartó időszakban hazánk EU-politikáját a következő négy sarokpont határozza majd meg:

- egységesség és együttműködés (együttműködés mélyítése, ugyanakkor nem kizárt szorosabb együttműködési körök kialakulása – Magyarország szerint ezeknek nyitottnak kell lenniük, és lehetőség szerint részesévé kell válniuk)
- gazdasági sikeresség (cél, hogy mindez segítse az ország felzárkózását is)
- konszolidáció és nyitottság (a szöveg enél a pontnál az ország missziójaként említi a Balkán integrációjának elősegítését)
- az uniós polgárok biztonsága (a hétköznapi biztonságérzet erősítése). A középtávú feladatok között több is visszaköszön a korábbiak közül felsoroltakból (csatlakozás az integráció belső köreibez, polgárok biztonságának erősítése, bővítési folyamat továbbvitele), ugyanakkor szerepet kap a

2010-ig alkalmazható marad az egyszerűsített közvetlen támogatási rendszer (SAPS) – döntött a Tanács. A rendszer keretében bármely régióban a regionális pénzügyi keretből egységes, hektáronkénti jogosultságokat nyújthatnak. A megállapodás kitér a közvetlen kifizetések rendjét szabályozó előírásokra is. Eszerint az egyszerűsített közvetlen támogatási rendszert fenntartó országokban 2009. elejétől kezdve a gazdálkodóknak ugyanúgy be kell majd tartaniuk a kölcsönös megfelelés szabályait, mint a többi tagállamban, így a környezetvédelem, az állat- és növényegészségügy, valamint az állatok kímélete területén. A közvetlen kifizetések fokozatos bevezetése nem vonatkozik a cukorágazatra.

Románia és Bulgária 40 milliárd felzárkózásra

Románia és Bulgária EU-csatlakozással 40 milliárd eurós EU-támogatásra válik jogosulttá 2014-ig bezárólag, de az elemzők szerint ennek alig öt százalékát tudják felhasználni még az idén. Ennél többet elérni egyszerűen technikai okokból is lehetetlen – mondta a bukaresti állami Európai Intézet vezetője, *Nicolae Idu* a Reutersnek. A 2004-ben csatlakozottak átlagosan az egynegyedét költötték el az időarányosan rendelkezésre álló regionális fejlesztési segítynek – derül ki az Európai Bizottság összesítéséből. Magyarországon a Strukturális Alapokból közel 50 százalékos a felhasználási arány. A tapasztalat és a gyakorlat hiánya mellett gyakran a belső politikai kötélfűzés is nehezíti a döntéshozatalt – írja a Reuters, emlékeztetve, hogy Romániában tovább bonyolíthatja a helyzetet, hogy a reformista jobbközép kormány nemrég elvesztett parlamenti többségét, ezért idén előre hozott választások lehetségesek. A román kormány egyelőre a saját pénzét is alig tudja elkölteni. Az első tíz hónapban 6,87 milliárd lej (513,8 milliárd forint), a hazai össztermék 2,04 százalékának megfelelő többlet keletkezett az államháztartási mérlegben.

Elvetette a magot a GKM

Új egységes közreműködő szervezet jön létre a pályázati eljárások felgyorsítása érdekében – jelentette be *Egyed Géza*, a GKM szakállamtitkára. A Magyar Fejlesztési Bank Támogatásfejlesztési Igazgatósága a Magyar Vállalkozásfejlesztési Kht., az IT Információtársadalom Kht., illetve a Kutatás-fejlesztési Pályázati és Kutatáshasznosítási Iroda integrálásával megalakított Magyar Gazdaságfejlesztési Központ Zrt.

versenyképesség javítása, a belső piac hatékonyságának elősegítése, az EU-alkotmány ügyének megnyugtató rendezése és a 2011-es magyar uniós elnökségi felkészülés biztosítása.

Forrás: www.bruxinfo.hu

Új Magyarország Vidékfejlesztési Program

Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program megvalósítására 2007-2013 között mintegy 1.300 milliárd forint forrás áll rendelkezésre – közölte *Bodnár Éva* egy szakmai tanácskozáson. A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium agrár-vidékfejlesztési főosztályának vidékfejlesztési referense program legfontosabb céljaként a vidéki térségek fejlesztését és megújítását, valamint egy versenyképes agrárgazdaság megteremtését jelölte meg. A mezőgazdaság és az élelmiszer-feldolgozás modernizálására, versenyképességének javítására a források 47 százalékát szánja a program, összesen 648 milliárd forintot. A környezet és a vidék állapotának megőrzésére, jobbá tételére a források 32 százaléka, hét év alatt mintegy 414 milliárd forint lesz felhasználható. Az életminőség javítására és a diverzifikáció ösztönzésére a rendelkezésre álló források 11,5 százalékát, 159 milliárd forintot lehet felhasználni. A Leader program megvalósítására, a helyi együttműködések ösztönzésére a források 5,5 százaléka, mintegy 71 milliárd lesz fordítható. A fennmaradó négy százalék, azaz 51 milliárd forint fedezi a programokhoz nyújtott technikai segítséget, szaktanácsadást, a szakértői vélemények beszerzését. Kétségbe vonta ugyanakkor a program megvalósíthatóságát a témához korreferensként hozzászóló *Gyulai Iván* ökológus, aki szerint a vidéki Magyarországon jelenleg nincsenek meg a feltételek a fenntartható fejlődés előmozdítására. A vidéki népesség egyre fogy, körülményei egyre romlanak, és csak a gyenge érdekérvényesítő képességű, hátrányos helyzetű emberek maradtak ott – hangsúlyozta.

Magyarország számára kedvező EGA rendelet

Magyarország számára kedvező, hogy az Európai Globalizációs Alap (EGA) létrehozásáról szóló rendeletben megmaradt a közösségi társfinanszírozás 50 százalékos mértéke, amelyet egyes tagállamok 25 százalékra akartak csökkenteni – közölte a Szociális és Munkaügyi Minisztérium. A rendeletet az uniós agrárminiszterek december 19-én fogadták el. A munkavállalók ismételt foglalkoztatását segítő személyre szabott szolgáltatási csomag részeként nyújtható pénzügyi hozzájárulásból aktív munkaerő-piaci intézkedések finanszírozhatók. Az Európai Bizottság javaslata szerint évente mintegy 500

millió euróból gazdálkodhat majd az EGA, ami éves szinten akár 50 ezer európai munkavállaló támogatására is lehetőséget ad, különösen azokban a régiókban és ágazatokban, amelyeket érzékenyen érintenek a világkereskedelemben végbemenő nagyobb strukturális átalakulások. A gazdasági alaptól akkor igényelhetnek a tagállamok pénzügyi támogatást, ha a világkereskedelemben bekövetkezett fő strukturális változások olyan súlyos gazdasági zavarokhoz vezetnek, amelyek eredményeként egy adott vállalkozástól négy hónap leforgása alatt legalább ezer főt kell leépíteni, vagy egy adott ágazatban, egymással határos legalább két régióban tevékenykedő vállalkozásoktól – különös tekintettel a kis- és középvállalkozásokra – kilenc hónap alatt kell leépíteni legalább 1000 főt. A kérelem kedvező elbírálása esetén a közösségi költségvetési eljárás után a bizottság a támogatást a határozat elfogadását követő 15 napon belül egy összegben fizeti ki az érintett tagállamoknak.

Megússzuk az uniós bírságot?

Nem kell számottevő európai uniós bírságot fizetnie Magyarországnak amiatt, hogy a csatlakozás előtt túlságosan nagy mezőgazdasági készleteket halmozott fel – jelentette be *Gráf József*. A földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter emlékeztetett arra, hogy tavaly nyáron az EU még több, mint 200 millió eurós illeték fizetésének kötelezettségével fenyegetőzött, azóta azonban ez a kérdés megoldódott, és csak kis nézeteltérés maradt a brüsszeli és a magyar számok egyeztetése körül. Az év első hónapjaiban derül ki véglegesen, hogy esetleges kirónak-e egy minimális illetéket, vagy sem. A készleteket a két és fél évvel ezelőtti belépéskor kellett felmérni, és az EU arra hivatkozva helyezte kilátásba túl nagyobb tartalék esetére büntetés fizetését, hogy meg kell akadályozni az olcsón megszerezhető termékek spekulatív célú felvásárlását. A készletek végleges felmérése azonban akkor még nem fejeződött be, és most már világosan látszik, hogy a bizottság akkori értékelése túlzó volt – mondta a miniszter, aki beszámolt arról is, hogy az EU elfogadta a magyar forrás-átcsoportosítási kéréseket. Így „azon kevés országok egyike leszünk, amelyek teljes egészében fel tudták használni az uniós forrásokat.” Magyarország annak idején bonyolult rendszert fogadott el, jó, de a gazdálkodók elképzelésével nem minden területen találkozó célokkal: egyes területekre ezért nem volt elég jelentkező, és fennállt a veszély, hogy a kétéves lehetőség lejártával pénzek vesznek el. Összesen több, mint 53 milliárd forintról volt szó. A jóváhagyott magyar kérésnek megfelelően közel 40 milliárd forint agrár-környezetvédelmi célokra, 14,2 milliárd pedig saját nemzeti forrásra csoportosítható át – tette hozzá Gráf.

(MAG) vezérigazgatója, *Ormosy Gábor* annak a reményének adott hangot, hogy az összevont struktúrának köszönhetően legalább 10 százalékkal csökkennek az uniós támogatások közvetítési költségei az új szervezetnek köszönhetően. A MAG létrehozásához kapcsolódó jogszabályi változások egyszerűsítik a pályázási rendet: a teljes dokumentációt elegendő a szerződéskötéskor csatolni, így a pályázatok elkészítésének költségei jelentősen csökkennek. A tervek szerint valamennyi pályázati típushoz egységes adatbekérő lapot kell majd kitölteni a pályázóknak, ami az átláthatóságot segíti elő. Ugyancsak egyszerűbb lesz a jövőben a szerződés módosítása is. Egyed Géza tájékoztatása szerint a társadalmi vitát követően január 30-val kiírják az első pályázatokat, amelyeket márciusban és májusban további pályázati kiírások követnek majd.

Forrás: www.napi.hu

Ezrek az Idén az Erasmus programokban

Az idei tanév végéig 31 országban több, mint háromezer magyar hallgató vesz részt Erasmus programokban, tehát évről évre folyamatosan bővül a diákok köre. Az idei tanév végéig 31 országban több mint háromezer magyar hallgató vesz részt Erasmus programokban, tehát évről évre folyamatosan bővül a diákok köre. A húsz évvel ezelőtti útjára indított program alapján 1998-tól már magyarok is tanulnak külföldi felsőoktatási intézményekben, az első esztendőben azonban még csupán 856-an éltek a lehetőséggel. Ez évtől az egész életen át tartó tanulás program keretében az Erasmus-hallgatók a szakmai gyakorlatukat is végezhetik külföldön, így a növekvő tendencia folytatódik. A 2007–2013 között megvalósuló program költségvetése uniós szinten 3,1 milliárd euró, az összeg legalább 80 százalékát a mobilitásra kell a tagállamoknak fordítaniuk, Magyarország ebben az évben 7,3 millió eurót költ Erasmus programra. Az átlagos havi ösztöndíj Európában 140 euró, a magyaroké 270, ám ez is csak a költségek mintegy felét fedezi. Így a hazai hallgatóknak mélyen a zsebükbe kell nyúlniuk, ha külföldön akarnak tanulni, vagy más források után is kell nézniük. Nyugat-európai társaik nagyjából hasonló árszínvonalal találkozhatnak hazájukban is, mint bármely más uniós államban, ahol éppen tanulnak. A Tempus Közalapítvány egyébként februárban regionális találkozón számol be a hazai intézményvezetőknek az Erasmus program új lehetőségeiről.

Forrás: www.vg.hu

Végig kell vinni a Pálfi István által elkezdett munkát!

István-nap alkalmából a helyi roma kisebbségi önkormányzat kezdeményezésre portrédomborműves emléktáblát avattak Berettyóújfaluban az éppen öt hónapja elhunyt európai parlamenti képviselő, Pálfi István emlékére, tiszteletére.



A városközpontban található Református Lelkészi Hivatalban kialakított Bisori Tanoda falán elhelyezett emléktáblaavatóra több százan érkeztek, azok, akik szerették és tisztelték a fiatalon eltávozott képviselőt.

Pap István, a roma kisebbségi önkormányzat vezetője

köszöntőjében kiemelte Pálfi István mindannyiunk számára követendő életútját. „Olyan ember volt, aki egyaránt képviselte a roma embereket, illetve a 15 milliós magyarság érdekeit” – méltatta az elhunyt európai parlamenti képviselőt Pap István.

Vitányi István országgyűlési képviselő mint régi harcostárs emlékezett Pálfi Istvánra. Kiemelte, hogy Pálfi István a szó igazi értelmében volt vidéki képviselő, aki sem magyar, sem európai képviselőként nem hagyta el szülővárosát, hanem a nagyszülői házból indult hétfő hajnalonként Brüsszelbe, vagy Strasbourgba, s hétvégeken fáradhatatlanul járta Bihar, Bereg, Kárpátalja, Partium, Székelyföld területét, felkarolva az ott élők problémáit. „Most a hűséges férjre, szerető atyafira, jó hazafira emlékezünk a portrédombormű avatásával” – mondta Vitányi István.

Balogh Gyula, a tanoda tanára, Körmen Lajos-versekkel emlékezett Pálfi Istvánra.

Szájer József, az Európai Parlament Magyar Néppárti Delegációjának vezetője sorait Nyíró Gizella sajtótitkár olvasta fel. „A végtelenül megbízható munkatárs, hűséges, örök barát személyisége mindig túlmutatott a pártpolitikán. Embersége, a demokrácia iránti valódi elkötelezettsége mindig messze a tömegek fölé emelte őt” – állt Szájer József megemlékezésében.

Becsey Zsolt EP-képviselő, a legközelebbi barát meghatódva jelentette be: az ember mindig nehezen veszi tudó-

másul, ha valaki jobb nála. „Pálfi István minden tekintetben fölöttem állt, s erre büszke vagyok. Óriási egyéniség távozott, aki nem újságcikkekben osztotta az ész, tettekkel bizonyított. Büszke vagyok arra, hogy együtt indíthattuk el a határokon átívelő kapcsolatok új alapokra helyezését, valamint arra, hogy haláláig itt maradt szülővárosában. Pálfi István nem egyszerűen magyar volt, hanem bihari, református, aki azon fáradozott, hogy a vidék megmaradjon, felzárkózzon. Mindvégig realisztikus maradt, a valóság talaján állt.” – emlékeztetett Becsey Zsolt.

De Blasio Antonio, az EP-ben Pálfi István helyére került képviselő avató beszéde elején leszögezte: jóllehet, személyesen nem ismerte elődjét, az utóbbi időben azokon keresztül, akikkel találkozott, megismerhette Pálfi Istvánt. „Azok a mosolyok, amelyek a brüsszeli kollégák és az Önök arcán megjelennek, azok a leírások, amelyek az ő munkáját dicsérik és becsülik, mind azt mutatják, hogy egy olyan ember előtt hajtjuk meg fejuket advent harmadik hetében, aki földi élete során sokat tett ezért a közösségért, ezért a hazáért.”

A továbbiakban azt is elmondta a képviselő: büszke arra, hogy Pálfi István nyomdokaiba léphetett. Méltatta elődje munkásságát,

aki a tettek mezejére lépve egy egységesülő Kárpát-medencei gazdasági-infrastrukturális unió létrehozásában gondolkodott. A képviselő a mai nehéz idők ellenére is arra biztatta a jelenlévőket, hogy végig kell vinni azt a munkát, amelyet Pálfi István elkezdett.

A Kurucz Imre helyi szobrászművész által készített portrédomborműves emléktáblát De Blasio Antonio és Kósa Lajos országgyűlési képviselő leplezte le, majd a barátok, tisztelők elhelyezték a szeretet koszorút, virágait az emlékműnél.

Kép és szöveg: Nyíró Gizella



A FELAVATOTT DOMBORMŰ A BISORI TANODA FALÁN



Német elnökséggel indult a 2007-es év



ANGELA MERKEL

EU 2007 DE

Angela Merkel „Európa – Csak együtt sikerülhet” mottóval nyitotta meg az Európai Unió soros elnökségét el-
látó német kormány féléves programját.

1958. óta tizenkettedik alkalommal fogja Németország az uniós stafétabotot. Ismerve a német precizitást, semmi kétség nem támadhat afelől, hogy a német kormány és közigazgatás nem lenne felkészülve erre a hatalmas feladatra: rövid idő alatt nagyot teljesíteni. De hogy a kezdeti lelkesedést kicsit letörje a kancellár aszszony, január 9-én Barroso európai bizottsági elnökkel tartott közös sajtótájékoztatóján bejelentette: lehetetlenségnek tartja, hogy a német elnökség oldja meg az Európai Unió összes problémáját, majd rögtön hozzátette azt is, hogy mindennek ellenére Berlin ambiciózus programmal állt elő.

„Az elmúlt két évben Németország nagyon szigorú rendben készült az elnökségre. Az Állandó Képviselői munkatársi létszámát 170 főről 228 főre emeltük. Az elnökségünk napi szinten szorosan együttműködik a portugál és a szlovén állam csapatával, valamint az Európai Parlamenttel, a Bizottsággal és a Tanáccsal” – tette hozzá Dr. Wilhelm Schönfelder nagykövet, aki szerint sikeres munkát csak abban az esetben tud végezni a német elnökség, amennyiben kompromisszum-készségét újabb és újabb megoldások felmutatásával egészíti ki. Szerinte csak így lehet alapos és gyors határozathozatalra ösztökélni Európa országait.

„Koncentrátság és bizalom” a mottója annak az intézményi háttérrel jelentő tizenhat különböző munkacsoportnak, amelyet Berlinben állított fel a kancellária, hogy a külpolitikától az oktatásig, a gazdaságpolitikától az energia politikáig olyan megoldásokat találjanak, amelyek választ adnak a globális versenyben Európát foglalkoztató fontosabb kérdésekre. Berlin több, mint 100 konferenciát szervez a hivatalos ülések munkaprogramjai mellé, amelyet ráadásul kiegészít egy kitűnő kulturális programsorozat is. Az események nagy része Brüsszelben, valamint a nagyobb német városokban rendezik meg, de lesznek olyan ülések, amelyeket harmadik országokba szervezett a kancellária.

A féléves elnökség tetőpontját a Római Szerződés 50. évfordulójának március 25-re tervezett ünnepségsorozata jelenti. Ebből az alkalomból minden állam- és kormányfőt, az Európai Unió biztosa-
it, vezetőit, és az Európai Parlament képviselőit Berlinbe várják, ahol egy közös nyilatkozatot írnak majd alá, amelyben deklarálják: Európa értékeit megőrzik, és az előttünk álló célokat közösen véghezviszik. A globális versenyben az európai gazdasági és szociális modell idejét múlttá kezd válni, és egyre több olyan terület van – pl. környezetvédelem, biztonságpolitika, kereskedelem, energetika –, ahol egy-egy tagállam önállóan már nem is képes megbirkózni e globális méretű kihívásokkal. Ezért választotta a német elnökség a „Csak közösen sikerülhet!” mottót.

A német elnökség főbb tervei

Most pontokba szedve szeretném bemutatni a német elnökség főbb terveit.

1. MŰKÖDŐKÉPES KÖZÖSSÉG – AZ EURÓPAI UNIÓ TOVÁBBI FEJLŐDÉSE

- alkotmányos folyamat újjáélesztése – továbbvitele;
- nemzeti álláspontok újbóli feltérképezése (a Holland elnökség óta sok minden történt);
- útíterv kidolgozása, amelynek célja, hogy az eredeti alkotmányos szerződés nagyobb részét megőriznék a tagországok, és csak némely ponton változtatnának;
- a jogalkotás minőségének javítására mindenképpen szükség lesz;
- 2007. június 21-ig kell elkészülnie a javaslatnak (a francia elnökválasztás után);
- cél, hogy a portugál elnökség idején már aláírásra kerüljön az útíterv alapján elkészített intézményi reform;
- az új szerződés, amely váltaná a most hatályban lévő Nizai Szerződést, 2009-ben léphetne életbe.

2. EURÓPA GAZDASÁGI, SZOCIÁLIS ÉS KÖRNYEZETI JÖVŐJÉNEK ALAKÍTÁSA (LISSZABONI STRATÉGIA MEGVALÓSÍTÁSA)

- az EU belső piacának megerősítése és kiterjesztése a cél;
- első prioritás: Európa helyzetének megerősítése a globális piacokon;
- második prioritás: az európai vállalati szektor versenyképességének (KKV-ra koncentrálva) megerősítése;
- harmadik prioritás: felülvizsgálni Európa szerepét a multilaterális és bilaterális nemzetközi kereskedelmi szerződésekben (protekciónizmus lehet, hogy nagyobb szerepet fog kapni);
- negyedik prioritás: egységes társasági adóalap bevezetése.

3. EURÓPA TERMÉSZETES KÖRNYEZETÉNEK MEGŐRZÉSE

- A környezeti és éghajlati változásokra fel kell hívni a figyelmet, és meg kell óvni környezetünket a további szennyeződéstől;
- modern, versenyképes és fenntartható mezőgazdasági és halászati politikára van szükség (21 mezőgazdasági rendtartás egységesítése; a bor, gyümölcs- és zöldségáztatás reformja áll a középpontban).

4. BEL- ÉS IGAZSÁGÜGYI EGYÜTTMŰKÖDÉSEK TERÜLETE

- A terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni küzdelem (határokon átnyúló együttműködések megerősítése) a cél;
- továbbá koherens bevándorlási és menekült politika létrehozása (illegális bevándorlás elleni harc felerősödése);
- ezek azt jelentik, hogy nagyobb figyelmet kell fordítani a külső határok védelmének erősítésére;
- az EUROPOL, valamint az újonnan Lengyelországban felállított FRONTEX – európai külső határőrizeti ügynökség – szerepének a megerősítése a cél;
- fontosnak tartják továbbra, hogy a rendőri és biztonsági szervezetek hozzá tudjanak férni egységesen az uniós információs rendszerekhez, mint pl. a SIS II, VIC és EURODAC rendszerekhez; továbbá cél, hogy egy, az Internet megfigyelésével foglalkozó nemzeti hatóságokat koordináló szervezet is létrehozzanak.

5. KÖZÖS KÜL- ÉS BIZTONSÁGPOLITIKAI, KÜLGAZDASÁGI – ÉS FEJLESZTÉSPOLITIKAI IRÁNYOK

- a bővítési folyamat folytatása a cél (Horvátország előnyt élvez);
- az európai szomszédságpolitika középpontjában a Nyugat – Balkán áll (Koszovó kérdése még mindig robbanásveszélyes) a Stabilizációs és Társulási Megállapodásokról folyó tárgyalások folytatódnak;
- Oroszországgal kapcsolatban egy új egyezmény megkötése lesz napirenden, amelyet egyelőre a lengyelek blokkolnak; a közép-ázsiai országokkal való kapcsolatát az EU szeretné megerősíteni, így ezen országokat érintő újabb szerződések és támogatási források várhatók;
- Németország az EU elnökeként, minél hamarabbi és átfogóbb béke-megállapodást sürget a Közel-Keleten, de ez döntően az Amerikai Egyesült Államokon, valamint Oroszországon múlik;
- Transz-atlanti politikai és gazdasági kapcsolatok felfrissítése is feladat: a terrorizmus elleni harc, az energetika és a Közel-kelet, Balkán témája mindenképpen napirenden szerepel majd.

A német elnökség programja az alábbi linken, három nyelven olvasható: http://www.eu2007.de/en/The_Council_Presidency/Priorities_Programmes/index.html?null

*Dr. Voller-Szenci Ildikó
Brüsszel, 2007. január*





„Belvízkárok elhárítását szolgáló külterületi csatorna rehabilitációja Derecskén”

Az Unió Értesítő 2006. 11-12. számában már bemutatunk egy hasonló projektet, amely Berettyóújfalu városában fog megvalósulni, így az alintézkedésre vonatkozó pályázati feltételeket itt már nem részletezzük.

A DERECSKE VÁROS ÖNKORMÁNYZATA ÁLTAL BENYÚJTOTT PÁLYÁZAT RÉSZLETEI RÖVIDEN

A fenti címen Derecske Város Önkormányzata adott be pályázatot 2005 júliusában az AVOP, „Mezőgazdasághoz kötődő infrastruktúra fejlesztése” (Kódszám: 3.2) intézkedés, „Vízkárelhárítás önkormányzati és/vagy magántulajdonban lévő létesítményeinek kollektív beruházásai” (Kódszám: 3.2.12.) című alintézkedésére. Az önkormányzat a pályázatot a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Regionális Illetékességű Kirendeltségéhez nyújtotta be. A pályázat hiánypótlására 2005. október közepén került sor, az érdemi bírálat pedig ezután kezdődött. Az önkormányzat 2006 januárjában kapta meg a hivatalos értesítőt arról, hogy a pályázat nyert. A támogatási szerződés megkötése után (2006. április 18.) 30 napon belül az önkormányzat megkezdte a *közbeszerzési eljárást*, majd ennek sikeres bonyolítását követően a nyertes kivitelező kiválasztásával a beruházás megvalósítását. A közbeszerzési eljárás nyertes kivitelező a pályázatban rögzített áron vállalta el a munkát. Az eredeti pályázatban meghatározott megvalósítási és elszámolási időpont a modern gépekkel történő megvalósításnak köszönhetően tartható volt, így nem kellett mérföldkő-módosítást végezni.

A PROJEKT VÉGREHAJTÁSA ÉS EREDMÉNYEI

A projekt végrehajtása során a Derecske város külterületén található, zártkertek mentén húzódó, 4-0-0 jelű vízvezető csatorna rehabilitációja (a csatornaárok mélyítése, tisztítása, keresztmetszetének bővítése), valamint betonelemekkel való kirakása tör-tént 850 méter hosszúságban. A csatornafejlesztés közvetlenül összesen 61 db önálló helyrajzi számmal rendelkező ingatlant (zártkerti parcella) érintett, közvetve pedig 64 hektár belvízzel veszélyeztetett belterületet.

A fejlesztés előtt a vízvezető csatornahálózat nem volt képes elvezetni a csapadékvizet, mivel a lehullott csapadékmennyiséghez képest kicsi volt a 4-0-0 árok keresztmetsvénye, mélysége. A felhalmozódott csapadékvíz (különösen a telet követően), valamint a Derecske város nyugati részére rövid idő alatt lehullott nagy mennyiségű csapadékot a belvízelvezető csatornarendszer – amely a 4-0-0 csatornára kapcsolódik –, nem tudta teljes mértékben a befogadóba szállítani (Kék-Kálló). Így az elmúlt években több esetben előfordult, hogy a külterületi csatornahálózat mentén található zártkertek parcelláit, illetve a 4-0-0 csatornára csatlakozó belterületi csatornarendszer környékét elöntötte a csatornamederből kilépő víz, jelentős károkat okozva ezzel mind a kerttulajdonosok terményeiben, mind a házakban. A beruházáshoz kapcsolódóan az önkormányzatnak a pályázati felhívás alapján nem volt jelzálog-felajánlási kötelezettsége. A beruházáshoz szükséges önerőt hitel felvételével biztosította, hogy a fejlesztés lezárultával igényelhesse az államtól a BM-EU önerőt, amely jelen esetben az önerő 60 százaléka volt.

A fejlesztést követően megszűnt a területen a belvízveszély, valamint az önkormányzat a jövőben az eddigiekben kártalanításra fordított pénzeszközöket is megtakaríthatja, vagy adott esetben más fejlesztési célra tudja fordítani azt.

A külterületi belvízelvezető csatorna rehabilitációja az elmúlt években történt belvíz – elöntések után, valamint a további károk megelőzése érdekében elengedhetetlenné vált, az önkormányzat szűkös anyagi helyzete miatt azonban az AVOP támogatás nélkülözhetetlen volt a projekt megvalósításához.

A TÁMOGATÁS-IGÉNYLÉSI CSOMAG

A kivitelezési munkálatok elvégzését és kifizetését, valamint a pályázatba beépített egyéb költségek rendezését követően 2006. július 14-én benyújtották az ún. támogatás-igénylési

A projekt megvalósítás kezdetének időpontja:	2006. év április hó 18. nap
A projekt befejezésének időpontja:	2006. év június hó 30. nap
Elszámolható költségek összesen (Ft)	50.561.250 Ft 100 %
A projekt bruttó értéke (Ft):	50.561.250 Ft
Igényelt támogatás (Ft):	42.977.062 Ft 85 %
Előleg az igényelt támogatásból	10.744.265 Ft



Aditus-projektek

Rovatunkban a tanácsadóink által elkészített és menedzselt projektek közül válogatunk.

csomagot, amely a támogatás kifizetésének alapfeltétele. A mérőföldkő dátuma 2006. június 30-a volt, de a támogatás igénylésének eljárásrendje szerint a meghatározott mérőföldkő-dátumhoz képest plusz/mínusz 14 nap áll rendelkezésünkre a támogatási igénylési csomag leadásához. Ha a rögzített mérőföldkő dátumtól – mérőföldkő módosítás nélkül – ily módon el kívánunk térni, egyeztetnünk kell telefonon az MVH-val a tényleges leadási dátumot. A tapasztalatok szerint a pályázók (önhibájukon kívül) gyakran veszik igénybe ezt az engedményt.

A támogatás-igénylési csomag elkészítéséhez szükséges legfontosabb dokumentumok listája (a teljesség igénye nélkül) minden, nem saját kivitelezésben megvalósuló AVOP – építési projekt esetén az alábbiak:

- eredeti számlák;
- számlarészletező minden egyes, a kivitelezéshez kapcsolódó számlához;
- bankszámla kivonatok, vagy banki igazolások a számlák kifizetéséről;
- szállítói igazolások, teljesítési igazolások, teljesítési jegyzőkönyvek;
- kivitelezői nyilatkozat, műszaki vezető nyilatkozata, műszaki ellenőr nyilatkozata, tervező nyilatkozata;
- határozat a névjegyzékbevitelről (műszaki vezető, műszaki ellenőr, tervező);
- építési engedélyes tervdokumentáció;
- építési engedély (létesítési, illetve üzemeltetési vízjogi engedély);
- kiviteli tervdokumentáció;
- használatbavételi engedély;
- környezetvédelmi hatóság engedélye;
- építési napló másolata;
- (rész-)műszaki átadás-átvételi jegyzőkönyvek;

- üzembe helyezési jegyzőkönyvek;
- mérleg főkönyvi kivonat (a fejlesztés aktiválásáról);
- tárgyi-eszköz nyilvántartó (a fejlesztés aktiválásáról);
- szállítólevelek;
- vállalkozói szerződések;
- megfelelési nyilatkozatok, minőségi bizonyítványok;
- projekt előrehaladási jelentés, stb.

Mivel a fejlesztés időtartama kevesebb volt, mint hat hónap (2006. április 18. – 2006. július 14.), ezért a pályázati felhívás alapján csak egy projekt előrehaladási jelentés leadására volt szükség. További két monitoring adatlap leadása történt meg eddig: az első a szerződéskötést követően, a másodikat pedig a záró mérőföldkő elszámolással együtt. A projekt lezárása után öt éven keresztül minden év május 31-ig kell majd leadni az *éves jelentéseket*, a projekt fenntartási/működtetési idején érvényes adatokkal.

A támogatás-igénylési csomag hiánypótlására, amelyre a pályázat hiánypótlásához hasonlóan szintén 15 nap állt rendelkezésünkre, 2006. október elején került sor. A hiánypótlást követően 2007. január elején volt a *helyszíni ellenőrzés*, amelynek során az MVH ellenőrei vizsgálták többek között a hirdetőtábla meglétét (az uniós fejlesztés és a hazai társfinanszírozás demonstrálása a projekt érintettjeinek, más néven disszemináció), a költségvetés tételeit (valóság-e számítások), az önkormányzat könyvelését (aktiválták-e a beruházást), stb.

A helyszíni ellenőrök felvették a jegyzőkönyvet a fejlesztés megvalósulásáról, visszaadták Derecske Város Önkormányzatának a támogatás-igénylési csomagban általa benyújtott eredeti dokumentumokat (számlák, létesítési vízjogi engedély stb.), és mivel mindent rendben találtak, befogadták a támogatás-igénylési csomagot. A támogatás kifizetése a pályázati felhívás alapján a támogatás-igénylési csomag befogadását követő 60 napon belül fog megtörténni, jelen esetben 2007. március első felében.

Svéda Szabolcs
vezető tanácsadó
Aditus Kft.

PÁLYÁZNI MUSZÁJ, még az Önkormányzatoknak is!

A rovatunkban feldolgozott témákkal az önkormányzati vezetőknek szeretnénk segítséget nyújtani.
Információ: Makai Attila 06 (1) 354-1638, aditus@aditus.hu

A város-rehabilitáció múltja, jelene

A város-rehabilitációra irányuló pályázatok a források megnyílásával ismét az érdeklődés középpontjába kerülhetnek. Az eddigi városfejlesztési stratégiákról, a korábbi programokról és a jelenlegi pályázati keretokről kíván áttekintést adni a következő írás.

VÁROS-REHABILITÁCIÓ – KELET ÉS NYUGAT KÜLÖNBSÉGEI

Város-rehabilitáció alatt főként belső városrészek leromlott állagú lakóházainak, közösségi intézményeinek és a rehabilitációra kijelölt akcióterület infrastruktúrájának felújítását értjük. E tevékenységek során figyelni kell arra, hogy a városrész jellegzetes szerkezete, értékes épületállománya változatlan maradjon.

A város-rehabilitációról, csakúgy mint a városfejlesztés egészéről alkotott koncepciók eltérően alakultak Európa keleti és nyugati felében az 1950-es évektől kezdődően. Elkerülve a részletes történelmi áttekintést, a Kelet- és Kelet-Közép-Európában évtizedekig uralkodó városfejlesztési elképzelések és azok következményei mindenki számára ismertek: a belső városrészek felújításának mellőzése mellett főként lakótelep-építések voltak jellemzőek. Ebből alakultak ki azok a tömbök, sőt, egész városrészek a főváros peremkerületeiben, illetve a vidéki városok akkor még külső területein, amelyek ma a városfejlesztési programok egyik célterületét képezik.

Ezzel szemben Nyugat-Európában olyan fejlődési folyamat bontakozott ki, ahol a lakótelep-építés csak a háború utáni újjáépítést felváltó szakaszt jelentette. Ezt követően a városfelújítási tevékenységek célterületévé ismét a belvárosi negyedek váltak, ám idővel megváltoztak nem csak a beavatkozási területről, hanem az elérni kívánt célokról, az érintettekről és a finanszírozásról alkotott elképzelések is. Előtérbe került ugyanis a társadalmilag fenntartható városfejlődés és a szociális típusú város-rehabilitáció, amely – kiegészítve a bevezető mondatban megfogalmazott értelmezést –, célként jelölte meg a fizikai környezet fejlesztése mellett a környezetvédelmi beavatkozást, valamint az oktatást és a képzést annak érdekében, hogy a terület felújításán túlmenően a gazdasági fejlődés is beinduljon. A finanszírozást tekintve a korábbi kizárólagos állami szerepvállalásról a

partnerségre, vagyis a központi források mellett a magán-tőke bevonására, valamint a civil szervezetek (nem feltétlenül anyagi természetű) segítségére helyeződött a hangsúly.

A városfejlesztési stratégiák kialakításában és sokszor bizonyos ehhez kapcsolódó résztvevőkenységek finanszírozásában nemzetközi szereplők is megjelentek, amelyek közül Magyarország szempontjából az Európai Unió vált a legfontosabbá. Bár az Európai Unió a városfejlesztéssel, illetve a város-rehabilitációval kapcsolatban nem rendelkezik formális hatáskörrel, ám regionális, valamint szakpolitikai révén, és ami ennél is fontosabb, különféle források biztosításával képes ezen folyamatok alakítására.

HAZAI HELYZET – A PHARE PROGRAM

A rendszerváltást követően a hazai városfejlesztésben több fontos változás következett be. Folyamatosan kezelendő, és egyre súlyosbodó kérdéssé vált a lakótelepek problémája, az állami pénzek hiánya következtében teret nyert a piaci típusú rehabilitáció, valamint a projektek finanszírozói közé belépett az Európai Unió, amely egyúttal saját preferenciái érvényre juttatását is jelentette.

Az így megnyíló lehetőségek közül mindenképpen kiemelendő a Phare integrált helyi fejlesztések ösztönzése programja, amelynek célja integrált településfejlesztések megvalósítása révén olyan vonzó gazdasági és társadalmi környezet megteremtése volt, amely az adott térség, illetve település hátrányos helyzetének mérséklődését eredményezte. A program keretében városi, települési, ipari és katonai területek rehabilitációjára, valamint munkahelyteremtő tevékenységek fejlesztésére, az így felújított városi területekhez, vagy vonzerőkhöz vezető utak kiépítésére, valamint a helyi kezdeményezéseken alapuló foglalkoztatás ösztönzésére lehetett pályázatot benyújtani. A pályázók köre önkormányzatokra, önkormányzati társulásokra, különféle kistérségi és megyei szervezetekre terjedt ki. A pályázatokon elnyerhető támogatás mértéke 500 000 és 3 000 000 euró között alakult. A kitűzött célokból látható, hogy a program a települések megújításánál a fizikai környezet rehabilitációja mellett a gazdasági szempontokat is figyelembe vette, ám a társadalmi érdekek csak gazdasági köntösben jutottak érvényre. (lásd munkahelyteremtés)



Számos sikeres Phare projekt mellett az országban több piaci típusú rehabilitáció is megvalósult, annak nem kívánatos társadalmi következményeivel együtt. A magánbefektetők által finanszírozott lakásépítések következtében ugyanis az adott terület javarészt elszegényedett népességét a módosabb réteghez tartozók váltották fel. A lakosság bekövetkezett cserélődése a társadalmi problémákat térben ugyan áthelyezte, de megoldania nem sikerült. A jelenség felhívta azonban a figyelmet arra, hogy a további rehabilitációs tevékenységeket komplex módon, infrastrukturális, környezetvédelmi, gazdasági és társadalmi szempontok figyelembe vétele mellett kell megvalósítani. Ez a törekvés, amely megegyezik az aktuális nyugat-európai tendenciákkal, jelenik meg a fontosabb hazai fejlesztéspolitikai dokumentumokban, majd az ezekre épülő első és a második Nemzeti Fejlesztési Tervben.

FEJLESZTÉSI LEHETŐSÉGEK A CSATLAKOZÁS UTÁN

Az *első Nemzeti Fejlesztési Terv* keretében a város-rehabilitációhoz kapcsolódó célkitűzéseket a Regionális Operatív Program fogalmazta meg. A *városi területek rehabilitációja* című intézkedés az operatív program második prioritását, azaz a *Térségi infrastruktúra és települési környezet fejlesztését* szolgálja, ezáltal a *Vonzó települési környezet kialakítása és a gazdasági potenciál fejlesztése a városi területeken* specifikus cél elérését segíti elő. Az intézkedés első komponense a városi-, második pedig a barnamező-rehabilitációs akciók megvalósítását támogatja, mindkét esetben egy adott településrész, ún. akcióterület komplex fejlesztésével. E komplexitás jele, hogy a város-rehabilitáció esetében már a célterületek kijelölésénél a környezeti állapoton túlmenően figyelembe vették a főbb demográfiai tendenciákat, az iskolázottsági mutatókat, a nemzeti, kisebbségi csoportok jelenlétét, a közbiztonság helyzetét, a munkanélküliségi rátát és a gazdasági aktivitás szintjét.

Az intézkedés második komponense, a barnamezős rehabilitáció pedig e területek (felhagyott, vagy alig működő ipartelepek, üres laktanyák) környezeti kármentesítését, újrahasznosítását, valamint funkcióváltását – vagyis a települések szerkezetéhez illeszkedő és hosszú távon fenntartható közösségi-, kulturális-, ipari-, adminisztratív-, turisztikai-, kereskedelmi funkciók megjelenését – támogatja.

A II. NEMZETI FEJLESZTÉSI TERV INTÉZKEDÉSEI

A 2007-13 közötti programozási időszakban a városok-, illetve települések megújítását célzó beavatkozások a



hét régió önálló operatív programjában jelennek meg, lehetőséget teremtve a regionális sajátosságok figyelembe vételére. A tervezett intézkedések és műveletek közös jellemzője, hogy a már bemutatott módon komplex, szociális típusú beavatkozásokat támogatnak, nem csak a leromlott állagú városi lakóterületeken, hanem a már leromlott vagy leromlással fenyegetett lakótelepeken is.

A programtervezetek egyrészt a kialakult helyzet kezelését, másrészt a folyamat elkerülését, megelőzését célozzák. A kijelölt akcióterületeken megvalósuló fő támogatási tevékenységeket a közterületek, közösségi helyiségek kialakítása, kulturális, sport és szabadidős létesítmények felújítása, bővítése, többlakásos lakóépületek közös részeinek felújítása, a lakóépületekhez kapcsolódó környezetvédelmi beruházások, a kulturális örökség védelme, zöldterületek revitalizációja, valamint energiatakarékosági intézkedések jelentik. Ezeket a fizikai és környezetvédelmi beruházásokat szociális és gazdasági típusú tevékenységek egészítik ki, mint például bűnmegelőzés, a közbiztonság-erősítése, hátránykompenzáló oktatási valamint a kis és középvállalkozások tevékenységét erősítő programok, továbbá inkubáció.

Chytil Mária
tanácsadó
Aditus Kft.



Aktualitások az Új Magyarország Vidékfejlesztési Programmal (2007-2013) kapcsolatban

MEGJELENTEK A VIDÉKFEJLESZTÉSI TÁMOGATÁSOKKAL KAPCSOLATOS VÉGREHAJTÁSI RENDELETEK

A vidékfejlesztési programozást mindig megkülönböztette a strukturális alapok programjaitól, hogy a vonatkozó alaprendelet pontosan meghatározza a tagállam által választható intézkedéseket, így a tagországi mozgástér az adott menüből a konkrét program összeállítására terjed ki. A programozás első lépéseként a vidékfejlesztési stratégiát kell megalkotni, majd a pályázható intézkedéseket úgy kell kiválasztani, hogy illeszkedjenek a vidékfejlesztési stratégiába. Az intézkedéseket ezután kell a programdokumentumokba építeni, majd végrehajtani.

A program elkészítését hátráltatta, hogy szabályozást megvalósító jogszabályok kialakítása a Bizottságnál meglehetősen hosszú időt vett igénybe. Így – bár az alaprendelet (1698/2005/EK) már 2005-ben megjelent, – a végrehajtási rendeletek megjelenésére egészen 2006. végéig várni kellett (1320/2006/EK, 1974/2006/EK, 1975/2006/EK).

A program finanszírozási keretszámait a B(2006)4024 számú bizottsági határozat rögzítette. Ennek értelmében Magyarország a 2007-2013 közötti időszakban 3.805.843.392 eurót költöthet a közösségi költségvetés terhére a vidékfejlesztés céljaira, az éves költségvetés 500 és 570 millió euró között változik. A hazai társfinanszírozással együtt, forintban kifejezve ez mintegy 1200 milliárd forint támogatást jelent 7 (pontosabban az n+2 szabály értelmében 9) év alatt.

A MAGYAR VIDÉKFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv fejlesztési prioritásai (fejlesztési irányai) a Bizottság által meghatározott tengelyek alapján az alábbiak:

1. A mezőgazdaság, az élelmiszer-feldolgozás és erdészeti szektor versenyképességének javítása, a strukturális feszültségek enyhítése, a termelési szerkezetváltás elősegítése;
2. A versenyképes agrárgazdaság humán feltételeinek megteremtése, különös tekintettel az innovációs készség és a piacorientált szemlélet elterjedésére;
3. A fenntartható termelés és földhasználat garanciáinak erősítése;
4. A vidéki foglalkoztatási feszültségek csökkentése, a vidéki jövedelemszerzési lehetőségek bővítése, illetve a vidéki életminőség javítása, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása a vidéki települések lakosainak;
5. Helyi közösségek fejlesztése

Az I. tengely súlya (1+2. prioritás) 47%

a II. tengelyé (3. prioritás) 33%

a III. tengelyé (4. prioritás) 17%

A IV. Leader-tengely az 1., 2., és 3. tengely forrásaiból tevődik össze, összesen a források 5,5%-át fogja felhasználni technikai segítségnyújtás 4%

I. TENGELY:

Az általános cél a fenntartható és versenyképes agrár- és élelmiszergazdaság megteremtése, az ismeretszerzés támogatása és az emberi erőforrás szakképzettségének és korstruktúrájának javítása. A terme-

lési szerkezetváltás ösztönzése során alapvető cél az állattenyésztés részarányának növelése – melynek eredményeként az állattenyésztés részaránya a növénytermesztéshez viszonyítva 5-10 százalékponttal emelkedik – a gabonatermelés szerkezetének és hasznosításának hozzáigazítása a piaci kereslethez, a mező- és erdőgazdálkodás szerepének növelése az energiahordozók előállításában (alternatív energiatermelés). Ez utóbbi eredményeként 2,0-2,5 millió tonna gabona kerülhet e célra felhasználásra. Az energetikai célra felhasználásra tervezett fászszerű biomassa meghatározó részét a meglévő erdőkben folytatott fenntartható erdőgazdálkodás során képződött, eddig fel nem használt faanyag képezi majd.

A fejlesztési támogatások szempontjából előnyt élveznek:

- az állattenyésztési ágazatok (összekapcsolva az EU előírásoknak való megfeleléssel),
- a mező- és erdőgazdasági infrastruktúra fejlesztése,
- a technológiai színvonal megújításának folytatása, innovatív háttér erősítése,
- az alternatív energiatermeléshez kapcsolódó növénytermesztés és az ahhoz kapcsolódó feldolgozó-kapacitás (elsősorban olajnövények), energiaültetvények létesítése, mezőgazdasági melléktermékek felhasználása energiatermelésre (biogáz előállítás), hőenergia előállítás erdészeti fahulladékkal,
- a kertészeti termékek (zöldség- gyümölcsfélék, szőlő) az ültetvényrekonstrukció, a logisztikai rendszerek és a promóció fejlesztésével, mezőgazdasági termékek elsődleges feldolgozásával,
- a termelői közösségek tulajdonában lévő élelmiszer-feldolgozó kapacitások fejlesztése.

II. TENGELY

A tengely átfogó célja a fenntartható fejlődés megalapozása a mezőgazdaságilag, illetve erdészetiileg művelt területeken, illetve a környezetbarát gazdálkodás elterjesztése a mező- és erdőgazdálkodásban.

Specifikus céljai a következők:

- Mezőgazdasági földterületek fenntartható hasznosítása, környezetkímélő gazdálkodási módszerek elterjesztése;
- Kedvezőtlen adottságú területeken a mezőgazdasági tevékenység fenntartása;
- Erdészeti földterületek fenntartható használata, valamint az erdőszűlség növelése;
- Állattóljóléti kifizetések biztosítása.

III. TENGELY

A tengely célja a vidéki térségekben a foglalkoztatás növelése, a jövedelemszerzés lehetőségeinek bővítése.

Ezen belül specifikus célok:

- A vidéki foglalkoztatási feszültségek csökkentése, a jövedelemszerzési lehetőségek bővítése;
- A vidéki életminőség javítása a kulturális és természeti értékek fenntartható, komplex hasznosítása révén;
- A vidéki lakosság számára nyújtott szolgáltatások fejlesztése.

A vidéki foglalkoztatás növelése, a jövedelemszerzési lehetőségek bővítése csak a vidéki gazdasági potenciál megerősítésével lehetséges, mely hozzájárul a foglalkoztatás javításához azáltal, hogy mezőgazdaságon kívüli munkahelyeket teremt a vidéki térségekben. A cél elérésének eszközei között kiemelt fontosságú a mezőgazdasági termeléssel foglalkozó háztartások egyéb, nem mezőgazdasági jellegű tevékenységeinek ösztönzése, a vidéki mikro-vállalkozások ösztönzése, továbbá a falusi- és agro-turizmus és a hagyományos kézműipar fejlesztése.

IV. TENGYEL

A LEADER specifikus céljai a versenyképes újszerű eljárásokra, a gazdasági potenciál megerősítésére, a kulturális és természeti értékek megőrzésére, valamint a helyi együttműködés kialakítására épülnek. A IV. intézkedéscsoportból támogathatóak mind az I., mind a II., mind a III. intézkedéscsoportok céljai. Az intézkedéscsoport keretén belül a helyi vidékfejlesztési stratégiák megvalósításának, a térségek közötti együttműködéseknek és a helyi akciócsoportok készségfejlesztésének és működtetésének támogatására kerül sor. A LEADER program keretében egy speciális, a hátrányos helyzetű csoportok, különösen a vidéki roma lakosság társadalmi integrációját célzó program is megvalósításra kerül.

A vidékfejlesztési stratégia tárgyalása Brüsszelben több fordulóban lezajlott, a végleges változatot a Kormány január közepén nyújtotta be a Bizottsághoz.

A stratégiára alapozott Új Magyarország Vidékfejlesztési Program, amelynek egyeztetése már szintén zajlik, előreláthatólag február közepén kerülhet jóváhagyásra, majd Brüsszelbe benyújtásra. A program elfogadása 2007 közepén esedékes, de már az elfogadás előtt meghirdetésre kerülnek egyes támogatási konstrukciók.

A MAGYAR VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM

AZ ÚMVP INTÉZKEDÉSEI

I. tengely

1. Szakképzés, tájékoztatási tevékenységek, innováció (ezen belül: innovatív technológiák megismertetése bemutató-üzemi tájékoztató programokkal, a kölcsönös megfeleltetés követelményeire és a megújuló energiaforrások témakörére vonatkozó képzések, az ÚMVP I., II. ill. III. tengelyének intézkedéseihez kapcsolódó képzések, bemutatók, tájékoztató programok, az egységes támogatási rendszer (SPS) és a kölcsönös megfeleltetés követelményeire, a támogatási kérelmek és pályázatok készítésére vonatkozó tájékoztatás)
2. A fiatal mezőgazdasági termelők elindítása
3. A mezőgazdasági termelők gazdaságátadási támogatása (korai nyugdíj)
4. Szaktanácsadói szolgáltatások igénybevétele
5. Üzemvezetési, helyettesítési és gazdálkodási szaktanácsadói szolgáltatások, valamint erdészeti szaktanácsadói szolgáltatások létrehozása (ezen belül: mezőgazdasági termelők és erdőgazdálkodók részére szaktanácsadói szolgáltatás létrehozása, üzemvezetési és helyettesítési szolgáltatás létrehozása mezőgazdasági termelők részére)
6. A mezőgazdasági üzemek korszerűsítése (ezen belül: növénytermesztést és kertészetet szolgáló beruházások, állatte-

nyésztést szolgáló beruházások, GAZDANET Program, gyümölcsös ültetvények telepítése)

7. Az erdők gazdasági értékének növelése (erdészeti beruházások)
8. A mezőgazdasági és erdészeti termékek értéknövelése (ezen belül: mezőgazdasági termékek feldolgozása, erdészeti termékek feldolgozása, mezőgazdasági termékek feldolgozása félkész termék előállításával bioetanol ill. biodízel előállítás céljára)
9. Új termékek, eljárások és technológiák fejlesztésére irányuló együttműködés a mezőgazdasági- és élelmiszer-ágazatban, valamint az erdészeti ágazatban
10. A mezőgazdaság és erdészet fejlesztésével és korszerűsítésével összefüggő infrastruktúra javítása és fejlesztése
11. A közösségi előírásokon alapuló előírások betartása
12. Az élelmiszer-minőségi rendszerekben részt vevő mezőgazdasági termelők támogatása
13. Termelői csoportok támogatása az élelmiszer-minőségi rendszerek keretében tartozó termékekre vonatkozó tájékoztatási és promóciós tevékenységek terén
14. A szerkezetátalakítás alatt álló félig önálló gazdaságok támogatása
15. Termelői csoportok létrehozásának támogatása

Az ÚMVP az I. tengely intézkedéseivel az AVOP, illetve részben az NVT tapasztalatait, gyakorlatát viszi tovább. A tengely programon belüli súlya (47%) igen jelentősnek mondható, a „Mezőgazdasági üzemek korszerűsítése” 65%-os súlyt képvisel a tengelyen belül. A program alkotói tehát továbbra is úgy látják, hogy a vidék legjelentősebb problémája a versenyképesség, a modernizáció és a szerkezetátalakítás elmaradása a kívánt szinttől, ez ellen pedig a beruházások szintjének emelésével lehet tenni. Ezzel együtt új elemek is megjelennek, összhangban a Tanács vidékfejlesztésre vonatkozó stratégiai iránymutatásaival: nagyobb szerepet kap a képzés, a tanácsadás, az innováció, az információs technológiák alkalmazása. A fejlesztési irányok között mindenképpen új a biogáz-, bioüzemanyag-, biomassza-termelés előtérbe kerülése, illetve az állattenyésztés és a kertészeti termelés preferálása.

II. tengely

1. A hegyvidéki területeken kívüli hátrányos helyzetű területek mezőgazdasági termelőinek nyújtott kifizetések
2. Natura 2000 kifizetések és a 2000/60/EK irányelvhez kapcsolódó kifizetések
3. Agrár-környezetvédelmi kifizetések
4. Állattóltermelés kifizetések
5. Nem termelő beruházásoknak nyújtott támogatás (a nem termelő beruházások olyan beruházásokat jelentenek, melyek a gazdaságok értékét, jövedelemtermelő képességét jelentősen nem befolyásolják, de természeti értékét növelik)
6. A mezőgazdasági földterület első erdősítése (az intézkedés keretében támogatás adható a rövid vágásfordulójú fás szárú energiaültetvények telepítéséhez is)
7. Agrár-erdészeti rendszerek első létrehozása mezőgazdasági földterületeken² (legeltetési célú agrár-erdészeti rendszer, növénytermesztési célú agrár-erdészeti rendszer, erdei gyümölcs termelésére létrehozott agrár-erdészeti rendszer)
8. Nem mezőgazdasági földterület első erdősítése
9. Erdészeti Natura 2000 támogatások

¹ A Tanács határozata (2006. február 20.) a vidékfejlesztésre vonatkozó közösségi stratégiai iránymutatásokról (2007-13 közötti programozási időszak) (2006/144/EK)

10. Erdő-környezetvédelmi támogatások

11. Az erdészeti potenciál helyreállítása és megelőző intézkedések bevezetése (természeti katasztrófák és a tűz károsítása után a kárfelszámolásra, helyreállításra, és újraerdősítésre adható támogatás, megelőzés)

12. Nem termelő beruházások támogatása az erdészetben (az intézkedés célja a megfelelő szintű elegyesség, több szintes állományszerkezet kialakítása az erdőkben, az erdők természetességének, biodiverzitásának, egészségi állapotának javítása, a leromlott szerkezetű, vagy idegenhonos fajokból álló erdőátársulások őshonos erdőátársulásokká történő átalakításának ösztönzése, támogatása, erdei közjóléti létesítmények létrehozása, felújítása).

III. tengely

1. Nem mezőgazdasági tevékenységgé történő diverzifikálás (mezőgazdasági tevékenységet végzők, vagy azok háztartásának tagjai számára új, nem mezőgazdasági tevékenység kialakításának támogatása önfoglalkoztatás/foglalkoztatás elősegítésére, alternatív és/vagy kiegészítő jövedelem létrehozására)

2. Mikro-vállalkozások létrehozásának és fejlesztésének támogatása (technológiai fejlesztések; marketing tevékenység; szabadalmak, licencek, gyártástechnológia vásárlása; minőségbiztosítási rendszerek bevezetése; vállalati együttműködések)

3. A turisztikai tevékenységek ösztönzése (új, minőségi szálláshelyek létrehozása, működő falusi szálláshelyek felújítása és szolgáltatások fejlesztése, bővítése, szálláshelyhez nem kötött agroturisztikai szolgáltatások kialakítása, rekreációs és szabadidős létesítmények fejlesztése környezetbarát szabadidős és sport tevékenységekhez, turisztikai marketing és információs-kommunikációs technológiai fejlesztések támogatása)

4. A vidéki gazdaság és lakosság számára nyújtott alapszolgáltatások (az intézkedés lehetőséget teremt az önkormányzatok számára, hogy – a helyi civil szervezetek és vállalkozók bevonásával – integrált közösségi és szolgáltató tereket alakítsanak ki, ahol hozzáférhetővé válik minden alapvető kommunikációs, hivatali, üzleti és egyéb szolgáltatás)

5. A vidéki örökség megőrzése és korszerűsítése (legalább helyi védettséggel rendelkező, szabadon álló épület külső és belső felújítása és korszerűsítése, legalább helyi védettség alatt álló építmény bemutatathatóvá tétele, legalább helyi védettség alatt álló településszerkezeti egységek, épületek külső felújítása; a természeti és a történelmi tájkép, és az azt alkotó táji elemek állapotának javítását, ill. kialakítását célzó fejlesztések támogatása; alapvetően a helyben megtermelt mezőgazdasági termékek értékesítési feltételeinek javítása céljából új piacok létrehozása, meglévők fejlesztése, bővítése, ill. átalakítása, az előírásoknak történő megfeleltetése)

6. Készségek elsajátítása, ösztönzés és a helyi fejlesztési stratégiák kidolgozása és végrehajtása (az intézkedés keretében Helyi Vidékfejlesztési Irodák kialakítására kerül sor a területfejlesztési kistérségekben, ezáltal a kistérségek potenciális vidékfejlesztési szereplőinek összehangolása válik lehetővé, amely koncentrálja a fejlesztési források racionális felhasználását)

IV. tengely**1. LEADER**

A LEADER-en belül két alintézkedést különböztetünk meg:

IV.1. A helyi stratégiák végrehajtása

A helyi fejlesztési stratégiák végrehajtására irányul, mindhárom tengely (I., II., III.) egy vagy több célkitűzésének megvalósítása érdekében.

IV.2. Együttműködés

Együttműködési projektek végrehajtását támogatja, melyek lehetnek „területiek”, azaz tagállamon belüliek, és határon átnyúlók, több tagállam területei között, valamint harmadik államok területeivel összekapcsolódóak (transznacionálisak). Együttműködés esetében csak a Közösség területére vonatkozó kiadások jogosultak támogatásra.

A LEBONYOLÍTÁS KÉRDÉSEI

Az EMVA és az EMGA közös kifizető ügynöksége a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH), amely a kifizető ügynökségi tevékenységen túl a támogatási kérelmek elbírálását is végezni fogja. A felkészülés során folyik az IIER kiterjesztése az I., III., és IV. tengelyek intézkedéseire (a II. tengely intézkedései már eddig is az IIER részét képezték, mint a Nemzeti Vidékfejlesztési Terv részei), továbbá az MVH javaslatokat fogalmaz meg a támogatások lebonyolításával kapcsolatban. E javaslatok alapján született a tárcza azon döntése, miszerint a vidékfejlesztési program intézkedéseire nem írnak ki pályázatokat, hanem jogszabály fogja tartalmazni a támogatási kérelmek beadásának feltételeit. A kérelmeket elbírálják, majd a támogatásban részesülőket erről határozatban értesítik. Szerződéskötésre nem kerül sor, a határozat egyoldalú kötelezettségvállalást jelent az MVH részéről a kifizetésre, ezáltal a támogatások kifizetésének módja egyszerűsödik. Szintén jelentős egyszerűsítést jelent, hogy a kérelmeket a lehető legnagyobb mértékig objektív kritériumok alapján, jelentős mértékben számítógép segítségével fogják értékelni. A beruházásokat igyekeznek típusok szerint kategorizálni, a kérelmeket lehetőség szerint típusberuházásokra lehet majd beadni.

Az első, támogatási konstrukciókat tartalmazó jogszabályok már a program elfogadását megelőzően, 2007 tavaszán megjelennek. Számítani lehet a mezőgazdasági gépek, az állattenyésztési telepek beruházásai (trágyatárolás²), a rövid vágásfordulójú energiaerdők telepítése és a meliorációs tevékenységek támogatási feltételeinek kihirdetésére.

Dr. Maácz Miklós,

főosztályvezető-helyettes

FVM, Agrár-vidékfejlesztési Főosztály

² az agrár-erdészeti rendszerek olyan extenzív földhasználati rendszerek, amelyekben ugyanazon a földterületen fákat nevelnek és mezőgazdasági tevékenységet is folytatnak, kialakítva a mezőgazdasági és erdőterületek mozaikjait

³ A trágyatárolók építése nitrátérzékeny területeken (91/676/EGK rendelet) 2008. május 1-jéig benyújtott kérelmek esetén 75%-os támogatási intenzitásban részesülhet.



Kedves Olvasónk!

Jelen rovatunkban egy, az Aditus Kft. tanácsadói által készített és szerkesztett HEFOP Projekttámogatási Füzetekből adunk ízelítőt. Hónapról-hónapra megyünk sorra a projektek tervezése, valamint a támogatott projektek megvalósításának folyamatán.

A tartalomjegyzékben kiemelten olvashatják, jelen számunkban mely, témával foglalkozunk.

HEFOP Projekttámogatási Füzetek

TARTALOM

A PROJEKTEK TERVEZÉSE

Bevezetés

HEFOP támogatás a projekttervezés során

Szervezeti felkészülés

Projekt és pályázat fogalma

Projekttervezés

Projekttervezési technikák, módszerek

Logikai Keretmátrix – a projekttervezés bevált eszköze

Pénzügyi tervezés

Projektszemélyzet, partnerség

Horizontális szempontok tervezése

A projekt, pályázat egyéb mutatói, hatásai

Pályázatkészítés

A pályázati értékelés folyamata

Függelék

Fogalomtár

TÁMOGATOTT PROJEKTEK MEGVALÓSÍTÁSA

Bevezető

HEFOP intézmény- és szabályrendszer

A projektmegvalósítás

Döntés és tájékoztatás

Támogatási szerződés

Szerződéskötés

Szerződésmódosítás

A projektmenedzsment és a partnerség

Projekt Előrehaladási Jelentés

Pénzügyi folyamatok

Beszerezések

Ellenőrzés, monitoring

Eredmények terjesztése

Projektzárás, értékelés, fenntarthatóság

Függelék

Fogalomtár

Projekttervezés

Biztos alapok, pontos kivitelezés, stabil felépítmény

Amennyiben a következő fejezetben bemutatásra kerülő projekttervezési technikákat sikeresen alkalmazzuk, nem csak egy jól felépített, kidolgozott projekttervvel fogunk rendelkezni, hanem ezáltal a pályázat tartalmi felépítése, a pályázati adatlap vonatkozó részeinek kitöltése is már csak rutinfeladat lesz.

PROJEKTERVEZÉSI TECHNIKÁK, MÓDSZEREK

MILYEN TERVEZÉSI MÓDSZEREKET, TECHNIKÁKAT ALKALMAZHATUNK?

A HEFOP pályázatokhoz általában nem kötelező az egyes tervezési módszerek használata (kivéve a logikai keretmátrixot), a kidolgozott projekthez és a magas színvonalú pályázat elkészítéséhez azonban ajánlatos néhány ismert tervezési, módszertani technika alkalmazása.

- **SWOT-analízis**, amely alkalmas a fejlesztés szűkebb környezetének és elemi feltételeinek-adottságának a leírására. A SWOT-elemzést követően elkészülő *problémafa és célfa* segítségével meghatározhatjuk a konkrét problémát (várhatóan) kedvezően érintő projekt-beavatkozást.
- **Érintett-elemzés (stakeholder analízis)**, amely alkalmas annak vizsgálatára és bemutatására, hogyan törekszünk projektünkön keresztül a lehető legszélesebb célcsoportot körbejárva a lehető legkedvezőbb hatásban részesíteni.
- **Partnerség-elemzés** (ún. partnerségi mátrix kidolgozása), amelynek segítségével projektünk számára partnereinken keresztül a lehető legnagyobb külső szakértői és támogatói kört tudjuk felsorakoztatni.
- **Logikai keretmátrix-módszer (logical framework – logframe)**, amely alkalmas a projekt célrendszere és azok illeszkedésének bemutatására, a kapcsolódó külső feltételek számbavételére illetve a számszerűsíthető projektcélok meghatározására.

A PÁLYÁZAT ELKÉSZÍTÉSE SORÁN HOL ÉS MILYEN PROJEKTERVEZÉSI TECHNIKÁKAT ALKALMAZZUNK?

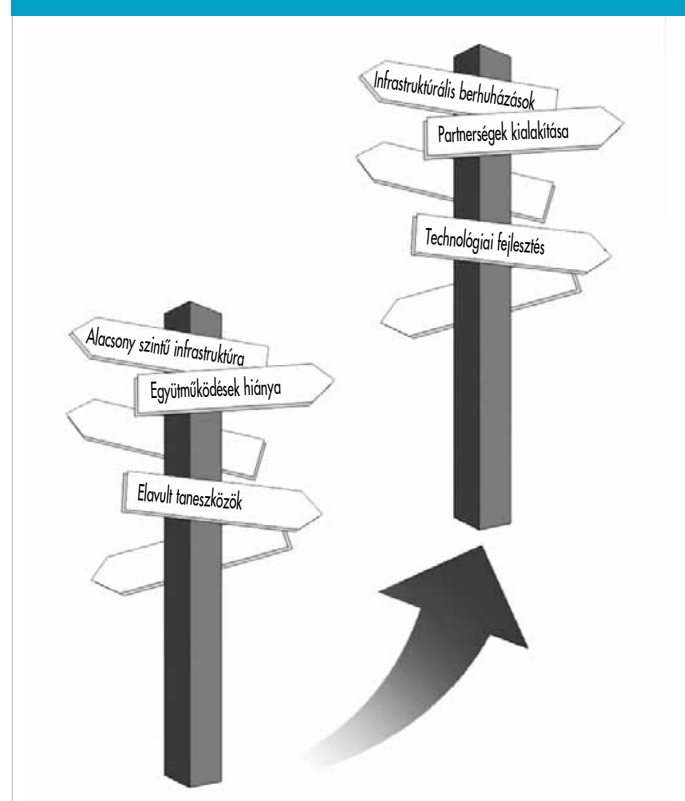
A fenti projekttervezési technikák nemcsak a projektötlet kereteinek megalapozott kialakítására biztosítanak lehetőséget, hanem ezek alapján a pályázati űrlap vonatkozó részei is könnyűszerrel kitölthetők. A módszerek eredményei a következő pályázati részek során használhatók fel:

Módszer megnevezése	Pályázati űrlap vonatkozó részei
SWOT analízis	Projekt célja, projekt indoklottsága, szinergikus projektek vizsgálata
Érintett-elemzés	A projekt célcsoportjai és kiválasztásuk indoklása
Partnerség-elemzés	A projekt megvalósításába bevonandó külső partnerek és bevonásuk indoklása, a projektet támogató egyéb partnerek
Logikai Keretmátrix	A projekt rövid távú és hosszú távú célkitűzései (a projekt célrendszere), A projekt keretében elvégzendő tevékenységek, A projekt megvalósítása során esetleg felmerülő kockázatok bemutatása, a projekt indikátorai és azok forrásai

SWOT-analízis segítségével egy adott pillanatra vetítve meghatározhatjuk a fejlesztés környezetét, leírhatjuk azt a közeget, amelyben a fejlesztés kedvező hatásait maximalizálni kell. A SWOT analízis bemutatja a vizsgált szervezet belső és külső környezetét, csoportosítva azokat kedvező és kedvezőtlen elemekre. A környezeti jellemzők fenti négy kategóriába sorolása alkalmassá tesz minket (és a projekt környezetével foglalkozókat), hogy fejlesztési elképzeléseink tartalmi kereteit (az ún. beavatkozási területet) a lehető leghatékonyabban és hozzánk leginkább illeszkedően alakíthassuk ki. (Bővebben lásd www.hefop.hu Projekttervezése)

Erősségek (Strengths)	Gyengeségek (Weaknesses)
Lehetőségek (Opportunities)	Veszélyek (Threats)

A PROBLÉMAFA ÁTFORDÍTÁSA CÉLFÁVÁ



A SWOT analízis statikus megállapításai okainak, eredőinek feltárására szolgál az ún. *problémafa elemzés*, amely segítséget nyújt a probléma megszüntetéséhez vagy mutatóinak javításához szükséges célkitűzések meghatározásához.

Tekintettel arra, hogy a problémafa a fennálló helyzet (egy adott gyengeség) okait, negatív eredőit mutatja be, a probléma megszüntetésére irányuló beavatkozások céljainak leírásához ún. *célfa* elkészítése szükséges. A célfa a problémafa tükörképe, minden egyes okhoz tartozó negatív állításhoz az annak *orvoslásához* szükséges *beavatkozási célt* kell meghatározni. Ennek megfelelően az *ok-okozati viszonyt* az *eszköz-cél viszony* váltja fel.

- **érintett-elemzés:** a projekt célcsoportjai és érintettjei meghatározása számba veszi azokat a legfontosabb személyeket, csoporto-

PROJEKT LEÍRÁS	OBJEKTÍVEN IGAZOLHATÓ EREDMÉNYESSÉGI MUTATÓK	ELLENŐRZÉS FORRÁSAI ÉS ESZKÖZEI	FELTÉTELEZÉSEK (KÜLSŐ TÉNYEZŐK)
1. Általános célok	15. Hatás indikátorok	16.	
2. Projekt célja	13. Cél indikátorok	14.	8.
3. Várt eredmények/Output	11. Eredmény indikátorok	12.	7.
4. Tevékenységek	9. Eszközök	10. Források	6.
			5. Előfeltételek

1. táblázat

kat és szervezeteket, akikre nézve projektünk (a beavatkozás) hatással lesz. A pályázatok főszabály szerint a célcsoportok meghatározását kéri előírt rendben, az érintett-elemzés azonban segítséget nyújt a megalapozottabb projektkidolgozásra annak szélesebb látóköre miatt. *Célcsoportnak* azokat a személyeket (esetleg szervezeteket) tekintjük, amelyeket a projekt megvalósulása eredményeképpen pozitív hatás ér a projekt céljainak szintjén. Egy oktatási projekt esetében közvetlen célcsoportnak tekinthetők mindazok, akik a képzésben részt vesznek, de közvetetten hatással van azokra is, akik ennek a képzésnek, képzettségnek az eredményeiből részesülnek, pl. pedagógusok továbbképzésére épülő projektek esetében az általuk oktatott diákok. Foglalkoztatási projekt esetén érintett lehetnek azon térségben élő társadalmi csoportok, ahol a foglalkoztatási program megvalósul, hiszen ezáltal javul az adott régióban élők képzettségi színvonala.

(Bővebben lásd www.hefop.hu Projektek tervezése)

- *partnerségi mátrix*: a projektek partnerségi elvárása azt fogalmazza meg, hogy a projektek során mindazok legyenek bevonva a fejlesztés kereteinek meghatározásába és a végrehajtás munkafolyamataiba, akikre a *fejlesztés – közvetlenül vagy közvetetten, kedvezően vagy kedvezőtlenül – hatással van*. A partnerségi mátrix biztosítja, hogy a hatékony partnerség már az előkészítő-tervező fázisban tartalommal bír, a fejlesztés céljainak és tevékenységeinek meghatározása során építünk az érdekeltek véleményére, elképzeléseire. (Bővebben lásd www.hefop.hu Projektek tervezése)

LOGIKAI KERETMÁTRIX – A PROJEKTTERVEZÉS BEVÁLT ESZKÖZE

A SWOT-analízis mellett a pályázati programok tervezéséhez szükséges használt tervezési és prezentációs eszköz az ún. Logikai Keretmátrix, amely HEFOP-os pályázatok benyújtása esetén kötelezően csatolandó melléklet, azonban használata akkor is ajánlatos, ha – a tervek szerint 2007. után – már nem kell minden pályázónak elkészítenie. Pályázatkészítéskor minden esetben először a logikai keretmátrix kitöltésével kezdjük el munkánkat. Az elkészült keretmátrix olyan „sorvezetőt” nyújt, tömören összefoglalva a projekt teljes felépítését, amelynek birtokában lényegesen egyszerűbb dolgunk van a pályázati adatlapok kitöltésekor.

A Logikai keretmátrix egy négy oszlopot és négy sort tartalmazó mátrix. A mátrix ún. vertikális logikája a projekt tevékenységeket, az ok-okozati összefüggéseket és a külső feltételezések (bizonytalansági tényezőket) mutatja be. A mátrix ún. horizontális

lis logikája a projekt hatásainak méréséhez kapcsolódik, bemutatva a szükséges eszközöket is:

- alkalmat biztosít a projektgazdák számára a projekt célrendszerének, külső és belső feltételeinek számbavételére;
- lehetőséget biztosít a konkrét fejlesztési elképzelés céljai illeszkedésének vizsgálatára a pályázati intézkedés által megfogalmazott célkitűzésekhez;

Javaslatok a Logikai Keretmátrix elkészítéséhez:

- a Logikai keretmátrix értékét annak tömörsége és áttekinthetősége adja, ezért törekedjünk az egyoldalas keretmátrix elkészítésére;
- figyeljünk arra, hogy a keretmátrix celláinak kitöltési és logikai sorrendje eltérő (ld. táblázat);
- pályázati projekt Logikai Keretmátrixa során nem hagyhatjuk figyelmen kívül a pályázati felhívás és útmutató beavatkozási logikáját (vagyis projektünk átfogó célja nem lehet ellentétes a támogató által megfogalmazott általános célkitűzésekkel);
- fontos, hogy a keretmátrix és a pályázati űrlap tartalmi összhangban legyenek egymással.

- egy oldalon összefoglalja a projekt eredményeinek és várható hatásainak számszerűsíthető mutatószámait (ún. indikátorait).

Különösen olyan projektek esetében lényeges a logikai keretmátrix, melyek esetében az átfogó célok, a hatások, a várt eredmények, illetve a megvalósítani tervezett tevékenységek kapcsolata nem annyira egyértelmű, mint például egy infrastrukturális beruházás esetében. Jellemzően ilyenek a munkaerőpiacot érintő projektek, amelyek esetében az elért eredmények önmagukban nem feltétlenül garantálják a várt hatások érvényesülését. Például, ha egy képzési-foglalkoztatási projekt esetében eredményként elérjük a célcsoport kulcs-kompetenciáinak (pl.: informatikai ismeretek, nyelvismeret, kommunikációs készségek) mérhető fejlődését, tehát javítjuk munkaerő-piaci versenyképességüket, korántsem biztos, hogy a projekt hatása a tartós munkanélküliség csökkenése lesz helyi szinten. Ezekben az esetekben a várt hatások eléréséhez további tevékenységeket kell beiktatni projektünkbe (pl.: nyomon követés, tanácsadás, stb.).

A kitöltött Logikai Keretmátrixot a nyíllal jelölt irányból és sorrendben lehet értelmezni, a kitöltési sorrendjét a növekvő sorszámok mutatják be. (1. táblázat lásd az oldal felső részén)

MI A KÜLÖNBSÉG A PROJEKT ÁTFOGÓ CÉLKITŰZÉSE ÉS KONKRÉT CÉLJA KÖZÖTT?

A projekt céljainak pontos azonosítása nemcsak a Logikai Keretmátrix kitöltésében nyújt segítséget, hanem a pályázati űrlap kitöltésében is.

Projektünk *átfogó célkitűzése* (mint az fentebb említettük), olyan kedvező hatás elérése lehet, amellyel hozzájárulhatunk a támogató által elérni kívánt kedvező változásokhoz. Néhány példa a humánerőforrás-fejlesztés területéről:

Projekt átfogó célkitűzése

- **képzési projekt:** (a pályázat célja az oktatásban használatos tananyagok korszerűsítésén keresztül a munka világa és a képzés harmóniájának megteremtése): projektünk átfogó célkitűzése az intézmény a korszerű tananyagok kidolgozásán keresztül alkalmassá válik, hogy az oktatási korszerűsítési folyamat sikeréhez hozzájáruljon;
- **foglalkoztatási projekt:** a projekt hozzájárulhat a nemek közötti esélykülönbségek csökkentéséhez a megvalósítandó program révén;
- **szociális, egészségügyi projekt (infrastruktúra-fejlesztés):** (pályázat célja a térségi ellátás javítása infrastrukturális fejlesztés révén): projekt megvalósulása hozzájárul a térségben lévő munkaerő versenyképességének javításához.

Projekt konkrét (közvetlen) célja

- **képzési projekt:** az intézmény a tananyagfejlesztésen keresztül alkalmassá válik arra, hogy hallgatói részére a korszerű tananyagok használatával a munkaerőpiac elvárásaihoz illeszkedő képzési programokat szervezhessen (vagyis az egyedi projekt önmagában, mikroszinten teljesítette a vele szemben támasztott elvárásokat!);
- **foglalkoztatási projekt:** a projekt olyan szolgáltatásokat valósíthat meg, amelyek elősegítik a nők álláshoz juttatását;
- **szociális, egészségügyi projekt (infrastruktúra-fejlesztés):** az ellátás javítása révén csökkennek a térségben élők egészségügyi, szociális problémái.



A PROJEKT EREDMÉNYEINEK ELÉRÉSE CSAK A CÉLOK, CÉLCSOPORTOK AZONOSÍTÁSA RÉVÉN LEHETSÉGES

Projektünk *konkrét célja* a projekt eredményeképpen megvalósuló fejlesztés kedvező hatásainak elérése (vagyis az az elvárt kedvező hatás, amely miatt a projekt megvalósításába belefogtunk).

MIT TEKINTHETÜNK EGY PROJEKT EREDMÉNYÉNEK?

Projektünk *eredménye* a projekt időtartama alatt létrejövő, objektíven mérhető „termék”, amelynek segítségével szeretnénk projektszintű célkitűzéseinket (a kedvező hatás) elérni. A fenti példák eredményei a következők.

Projekt eredményei

- **képzési projekt:** kifejlesztett tananyagok, kinyomtatott tankönyvek és jegyzetek, megtartott próbakurzusok;
- **foglalkoztatási projekt:** a célcsoport tagjai képzettséget kapnak és álláshoz jutnak;
- **szociális, egészségügyi projekt (infrastruktúra-fejlesztés):** felújított és korszerűsített épület, beszerzett eszközök, műszerek.

HOGYAN RENDSZEREZZÜK A PROJEKT KERETÉBEN TERVEZETT TEVÉKENYSÉGEKET?

A projekt keretében elvégzett *tevékenységek* azok a lépések, amelyeket el kell végeznünk annak érdekében, hogy a projekt lezárultával az eredmények igazolható módon előálljanak. Fontos figyelemztetés, hogy az áttekinthetőség érdekében az elvégzendő *tevékenységek* fontosabb, csoportosított részeit jelöljük csak meg a keretmátrix vonatkozó cellájában.

Tevékenységek

- **képzési projekt:** projektmenedzsment, tananyagfejlesztés, lektorálás, nyomdai munkák elvégzése, próbakurzusok szervezése és oktatási tevékenység, disszeminációs tevékenység;
- **foglalkoztatási projekt:** projektmenedzsment, kiválasztás, képzési tevékenység előkészítése és megvalósítása, foglalkoztatás, disszeminációs tevékenység;
- **szociális, egészségügyi projekt (infrastruktúra-fejlesztés):** projektmenedzsment, versenyeztetés (közbeszerezés), építési tevékenység, eszközbeszerzési és bútorozási tevékenység, disszeminációs tevékenység.

A projekt elvégzendő feladatai között ún. fő-, al- és résztvevényeségeket különböztetünk meg. A feladatok számbavételének áttekinthető formája az ún. *GANIT-diagram*, amely alkalmas az elvégzendő

EGY FOGLALKOZTATÁSI PROJEKT GANTT-DIAGRAMMJA

[illegible]

feladatok egyenkénti rögzítésére és az egyes részfeladatok kezdő és befejező időpontjának egymáshoz való igazítására is.

MIK LEHETNEK A PROJEKT MEGVALÓSULÁSÁNAK ELŐFELTÉTELEI, KÜLSŐ FELTÉTELEI?

Előfeltételeknek tekintjük azokat a feltételezéseket, amelyek teljesülése ahhoz szükséges, hogy a projekt tevékenységei megkezdődhessenek. Ilyenek lehetnek főként a pályázó szervezet működéséhez kapcsolódó előfeltételezések (pl. jogi státusz megfelelősége, köztartozás-mentesség, kötelező partnerség biztosított-sága, döntéshozó testületek szabályszerű határozatának megléte, építési szakhatóságok engedélyei), de ide tartozik értelemszerűen a pályázat nyertessége is. Amennyiben az előfeltételezések teljes körűen teljesülnek, megkezdődhetnek a tevékenységek.

A tevékenységek szakszerű ellátása mellett azonban számolnunk kell olyan *külső feltételezésekkel* is, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a projekt végén elérjük eredményünket. Ezen külső feltételezések nem teljesülése nyilvánvalóan a projekt megvalósulását veszélyeztetik (kockáztatják). Ilyenek lehetnek pl. sikertelen közbeszerzési eljárás (építési tevékenységnél), speciális szakértő bevonásának elmaradása (tananyag-fejlesztési program), szakemberhiány (vállalkozásfejlesztési program) de akár a várhatónál rosszabb időjárás is (ami miatt csúszik a kivitelezés). Amennyiben ezen kockázatokat projektünk megvalósítása során megfelelően tudtuk kezelni a projekt a futamidő végén eléri eredményét (pl. rendelkezésre állnak a tananyagok vagy elkészült a korszerűsített épület).

(Bővebben lásd www.hefop.hu Projektek tervezése)

HOGYAN HATÁROZHATJUK MEG AZ EGYES RÉSZTEVÉKENYSÉGEK ELVÉGZÉSÉHEZ SZÜKSÉGES IDŐIGÉNYT? (ÜTEMTERV KÉSZÍTÉSE)

A projektek előkészítésének legfontosabb feladata a projekt megvalósítási menetének részletes felvázolása. A *megvalósítási ütemterv* egy olyan tevékenységek és események sorából álló kapcsolatrendszerrel jelent, amelyben egyértelművé válik a feladatok időbeli és funkcionális egymásutánisága. Az egyes tevékenységekhez célszerű azonnal hozzárendelni a megvalósításért felelős személyeket, mert ezáltal biztosítható a felelősségi körök egyértelmű elkülönülése a projekt megvalósítása során.

A megvalósítási ütemterv kialakításakor az egyes tevékenységek megvalósítására tervezett határidőket érdemes ésszerű „ráhagyásokkal” tervezni, mert csúszás számos előre nem tervezhető ok miatt bármikor előfordulhat. Ennek ellenére – amennyire a körülmények engedik – ragaszkodni kell az eredetileg tervezett időrendhez.

Az egyes tevékenységek időigényének meghatározásához feltétlenül ismerjük meg ahhoz a támogatási konstrukcióhoz kapcsolódó *normatív szabályokat*, amelynek forrásaiból támogatáshoz kívánunk jutni! E szabályok nagyban befolyásolják az egyes tevékenységek időigényét. Például, a vonatkozó szabályok szerint a projekthez kapcsolódó tevékenységet végző szolgáltató kiválasztásához várhatóan kell-e közbeszerzési eljárást lebonyolítani? Ha igen, milyen eljárásban kell kiválasztani a szolgáltatót? A szabályok szerint várhatóan mennyi időt vesz igénybe a közbeszerzési eljárás lebonyolítása?

Közzétartási pályázatok, és más egyéb képzési projektek esetén különösen fontos a *megfelelő ütemezés*, hiszen egy iskolában az év 12 hónapjából sokszor csak egy-két hónap az, amikor építkezés folytatható. Ugyanez a helyzet bármilyen építési beruháznál is: ha egyes előkészítő tevékenységek (pl. engedélyeztetés, közbeszerzés) csúszik néhány hetet, hónapot, könnyen előfordulhat,

hogy ez egy éves csúszáshoz vezet, ami már komoly veszélyt jelent a projekt megvalósítására.

Az ütemezésben megjelölt mutatókat folyamat- vagy előrehaladási mutatóknak vagy *mérföldköveknek* nevezzük. Segítségükkel kísérhető nyomon és irányítható a végrehajtás menete.

(Bővebben lásd www.hefop.hu Projektek tervezése)

Ellenőrzési lista az ütemterv készítéséhez

1. Feladatlista (a főbb feladatokat kezelhető részfeladatokra osztva).
2. Tisztázni kell a végrehajtandó feladatok és tevékenységek szakaszait, kapcsolatát és függőségi viszonyait.
3. Becsüljük meg minden feladat és tevékenység kezdő időpontját, elvégzésének időtartamát!
4. Határozzuk meg a mérföldköveket, amelyek segítségével ellenőrizhető a végrehajtás folyamata!
5. Határozzuk meg a feladatok elvégzéséhez szükséges tapasztalatokat és készségeket!
6. Osszuk fel a projektmenedzsment tagjai, valamint a partnerek között a feladatokat!

PÉNZÜGYI TERVEZÉS

MILYEN RÉSZEBŐL ÁLL EGY-EGY PÁLYÁZAT KÖLTSÉGVETÉSE?

A projektterv, illetve a pályázat összeállításának szintjén a feladatunk a megvalósítási ütemtervben felsorolt tevékenységekhez megfelelő költségek rendelése. A költségvetésben csak olyan költség szerepelhet, amelyhez tevékenység is tartozik. Alapvető szempont a projekt költségvetésének bírálatakor, hogy az összhangban van-e a megvalósítási ütemtervben felsorolt tevékenységekkel.

A HEFOP pályázatokban a költségvetés részletezése több különböző táblázatból áll:

- *Összesített költségvetés*, amely a projekt során felmerülő összes költséget tartalmazza, tevékenységenként költségnemekre lebontva. Ez a táblázat az összes konzorciumi partnernél felmerülő költségeket tartalmazza összevonva.
- *Partnerekre lebontott költségvetés*, amely formáját tekintve megegyezik az összesített költségvetésével, azonban csak az egyes partnereknél külön-külön felmerülő költségeket tartalmazza.
- *Költségütemezés*, amely (általában) negyedéves bontásban jeleníti meg az egyes költségcsoportokat, azonban nem részletezi azokat.
- *Forrásrészletező*, amely áll egy összesítő táblából a teljes projektre vonatkozóan, illetve azonos tartalmú, a pályázóra és az összes konzorciumi partnerre lebontott táblákból. A forrásrészletező célja, hogy összesítve, majd partnerekre lebontva bemutassa, hogy mely költség milyen forrásból kerül kifizetésre (EU támogatás, önerő, egyéb forrás stb.).
- *Költségvetés szöveges indoklása*: a költségvetési táblában minden egyes költségsor rövid, tömör indoklása, szöveges kifejtése. Ez nem más, mint a pénzügyi tervünk „átvilágítása”, azaz minden egyes tervezett költséget indokolni kell. A költségeket mennyiségi egység, mennyiség, egységár, valamint összesen költségbontásban kell szerepeltetni. Mivel a költségvetési táblázat nem bontható több sorra szét, ezért összetettebb költségek (pl. szakmai szolgáltatások, tájékoztatás) esetében tételesen ki kell fejteni, hogy miképp állnak össze a szóban forgó költségsoron szereplő számok. Pl. tájé-

koztatási célból készül x db y méretű, színes, z oldalszámú prospektus, amelynek egységára x Ft. Emellett elhelyezésre kerül x alkalommal hirdetés y újságban, amelynek egységára x Ft.

MELYEK AZ ELSZÁMOLÁSRA VONATKOZÓ ALAPVETŐ SZABÁLYOK A TÁMOGATÁS FELHASZNÁLÁSA SORÁN?

- A kiadások megfelelnek az elfogadott pályázatban szereplő tevékenységeknek és költségvetésnek;
- Elengedhetetlenek a projekt megvalósulásához;
- Tényleges felmerülésük számlákkal bizonyítható;
- A kiadások Magyarországon merültek fel;
- A kiadások a piaci áraknak megfelelők.

Elszámolható költségek

Az egyes pályázati kiírások pénzügyi feltételei eltérőek lehetnek, így az elszámolható költségekre vonatkozóan is nagyon figyelmesen át kell tanulmányozni a pályázati kiírást, valamint a pályázati útmutatót. A tevékenységeket és a hozzájuk tartozó költségeket ez alapján kell meghatározni.

HOGYAN BIZTOSÍTSUK A TERVEZÉS SORÁN A SZÜKSÉGES PÉNZÜGYI FORRÁSOKAT?

Az egyes résztvétekenységekhez rendeljük hozzá a teljesítéshez szükséges pénzügyi forrásokat.

- reális költségvetés tervezése az adott tevékenységekre vonatkozó *áránlatok* bekérésével biztosítható, amelyek a pályázat mellékleteként csatolhatók;
- áranlatok kérése során vegyük figyelembe a pályázat beadásától a tényleges munkavégzésig terjedő *időszak* várható árnövelő (vagy esetleg árcsökkentő) hatásait;
- amennyiben a tervezett projekt költségvetése meghaladja a pályázati felhívásban rögzített maximális összeget, át kell tekintenünk a projekt tervezett tevékenységeit, és igyekeznünk kell a tevékenységek csökkentésével (is) megfelelni a felhívás pénzügyi elvárásainak;
- A tapasztalatok alapján érdemes minden pályázónak **cash-flow tervet** készítenie;
- önrész biztosítását elváró pályázati programoknál lehetőségünk nyílik a *kötelező minimum-önrésznél magasabb mértékű önrész vállalására* is (amely többletpontot eredményezhet a bírálat során). Az önerő tervezésekor szem előtt kell tartani, hogy az önerővel kötelező a projekt végrehajtása során elszámolni.

„A projekt során számos olyan költség merült fel, amelyek nélkülözhetetlenek voltak, viszont nem elszámolható, pl. a könyvelésünk megnövekedett feladatai. Amikor ezzel szembesültünk, akkor döntenünk kellett, hogy feltüntetjük-e mindezt önrészként, avagy sem. Mi végül az utóbbi mellett döntöttünk, mert így nem kell ezzel elszámolni, ami jelentősen csökkentette az adminisztrációt.”

(Esettanulmány részlet – Humán Erőforrás Alapítvány: Mozgáskorlátozottak alternatív munkaerő-piaci képzése és foglalkoztatása – HEFOP 2.3.1.)

MIÉRT FONTOS, HOGY RENDELKEZZÜNK PÉNZÁRAMLÁSI (CASH FLOW) TERVVEL?

A projekt összköltségvetése – figyelembe véve a pályázati felhívás támogatási intenzitását – azonban csak arról fog információt szolgáltatni számunkra, hogy a projekt zárásakor az összkidadásokon

belül mekkora hányadot jelentett a támogatási összeg és mi mekkora mértékű önrészt biztosítottunk. Vagyis arra a fontos kérdésre nem ad választ, hogy a projekt megvalósítása során a folyamatos és gördülékeny feladatvégzéshez a projektgazdának *milyen ütemezésben mekkora összeget és mennyi időre* kell biztosítania.

Ez utóbbi összeg nem feltétlenül egyezik az önrész mértékével, hiszen előfordulhat (HEFOP pályázatoknál gyakori), hogy 100%-os támogatás mellett is a pályázónak a megvalósítás során forrásokat kell biztosítani. Különösen igaz ez abban az esetben, ha figyelembe vesszük, hogy a jelenleg hatályos pénzügyi szabályrendszer szerint a támogatási összeg *utolsó 20%-a* csak a projekt lezárását követően kaphatja meg úgy, hogy a 20%-nyi összeget saját forrásból meg kell előlegeznie. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a stabil pénzügyi lebonyolításhoz nemcsak a projekt végén szükséges rendelkezni a támogatás kb. 20 %-val, hanem célszerű folyamatosan biztosítani ilyen mértékű tartalékot az esetleges likviditási problémák elhárítására.

A projektek biztonságos pénzügyi lebonyolításának egyik kulcsa egy megalapozott *pénzáramlási (idegen szóval: cash flow) terv lehet*. Ez azt mutatja meg számunkra, hogy a projekt keretében teljesített kifizetések a projekt mely hónapjában (negyedévében, évében) lesznek esedékesek, segítve ezzel a projektgazdák munkáját a folyamatos finanszírozás feltételeinek biztosításában. A HEFOP pályázatokhoz a költségvetési terv mellé a támogatás ütemezését kell megadnunk, ami azonban nem azonos a cash flow tervvel. Ez utóbbi nem kötelező eleme a HEFOP projekteknek, azonban a tapasztalatok alapján minden pályázó, konzorcium részére ajánlatos egy „belső” cash flow tervet készíteni, felkészülve ezáltal a váratlan likviditási helyzetekre. A cash flow elemzés során meg kell becsülni a projekt teljes futamideje alatt várható összes *bevétel* (pénzbeáramlás), összes *beruházás és rendszeres jellegű költség* (pénzkiráramlás) nagyságát.

MILYEN LÉPÉSEKBŐL ÁLL EGY BERUHÁZÁSSAL EGYBEKÖTÖTT KÉPZÉSI-FOGLALKOZTATÁSI TÍPUSÚ PROJEKT CASH- FLOW TERVEZÉSE?

A következő példában egy konkrét projektterv alapján vizsgáljuk a projekt megvalósításához szükséges pénzügyi folyamatokat: a projektben hátrányos helyzetű, képzettség nélküli személyek szereznek szakképzettséget, mellyel egyidőben felújítanak régi oktatásra alkalmas helyiségeket. A projektben főtevékenységként

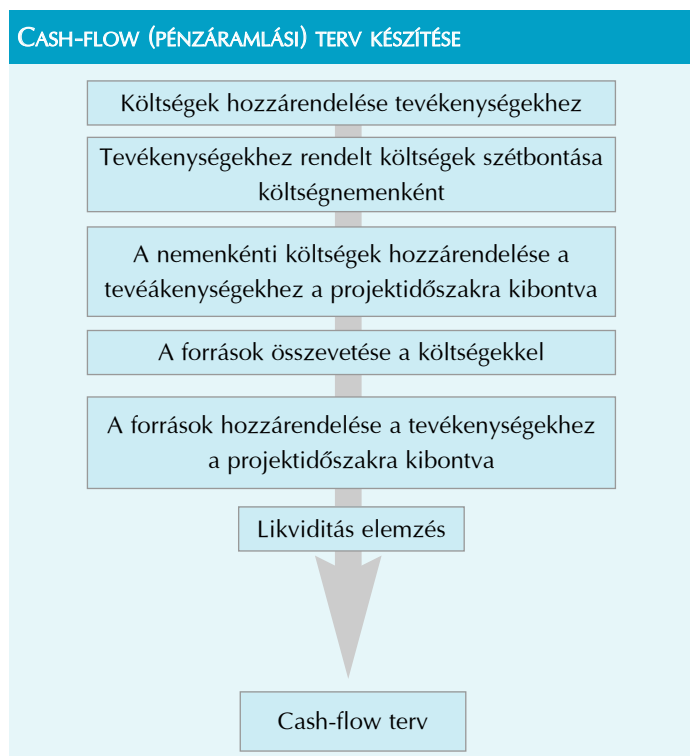
- *képzési*,
- *foglalkoztatási*,
- *beruházási* komponensek futnak egymás mellett.

Mindegyik elemhez forrásokat (támogatást, bevételeket, önrészt. stb.) kell biztosítanunk a projekt végrehajtásának megfelelő időszakában, amelyhez költségeket (bér, járulékok, szolgáltatások, stb.) rendelünk. A forrásoknak a projekt végső elszámolásáig folyamatosan biztosítaniuk kell a feladatok megvalósításához szükséges fedezetet, mert e nélkül likviditási zavar keletkezik. A folyamatos fedezet biztosításához figyelembe kell venni a pályázatkezelő projektfinanszírozási szabályait is (előleg, PEJ időszakok, záró elszámolás). (1. ábra lásd a következő oldalon)

Mindezek után a következő tervezési lépéseket célszerű megtenni projektünk esetében:

1. Költségek hozzárendelése a tevékenységekhez: meg kell tervezni, becsülni az egyes tevékenységek várható költségét. A megfelelő információk (pl. áranlatok, árak) beszerzése után a legpontosabb költségbecslést mennyiségi egység és egységárak kiszámításával végezhetjük el (az adatok ilyen jellegű bontására szükség van a HEFOP pályázatokban a költségvetési táblázatok elkészítésénél is): a projekt során be kell szerezni a bútorozás ré-

CASH-FLOW (PÉNZÁRAMLÁSI) TERV KÉSZÍTÉSE



szeként x db széket, 1 db szék ára y költség, így erre a költségre összesen a két (x és y) érték szorzata írható be.

A tevékenységek, amelyekhez rendelhetők a költségek:

1.1 beruházás:

- 1.1.1. felújítási tervdokumentáció,
- 1.1.2. építőanyag,
- 1.1.3. építőipari eszközök, gépek,
- 1.1.4. bútorok, berendezési tárgyak,
- 1.1.5. mesterek bére, járulécai,

1.2 oktatás, képzés:

- 1.2.1. tanárok bére, járulécai,
- 1.2.2. taneszközök,
- 1.2.3. felszerelés,
- 1.2.4. vizsgadíjak,
- 1.2.5. bérleti díjak,

1.3. foglalkoztatás:

- 1.3.1. célcsoport bére, járulécai,
- 1.3.2. munkaruhák,
- 1.3.3. szociális juttatások,

1.4. működés költségei:

- 1.4.1. menedzsment bére, járulécai (projektvezető, projekt-személyzet) adminisztratív költségek,
- 1.4.2. útiköltség (előadók, szakértők, menedzsment),
- 1.4.3. számlavezetési költségek,

1.5 programok, rendezvények:

- 1.5.1. nyilvánosság fórumai,
- 1.5.2. szakmai konferenciák,
- 1.5.3. egyéb programok költségei,

2. A tevékenységekhez rendelt költségek szétbontása költségnemenként: a költségvetés elkészítéséhez szükséges az egyes tevékenységekhez rendelt költségek szétválasztása. Itt figyelni kell arra, hogy más adózási szabályok vonatkoznak az egyes költség-nemekre.

2.1. személyi kiadások:

- 2.1.1. bérek (menedzsment, tanárok, célcsoport), szakértői díjak, járulékok,
- 2.1.1. egyéb bérjellegű kiadások,

2.2. dologi kiadások:

- 2.2.1. útiköltség,
- 2.2.2. bérleti díjak,
- 2.2.3. kommunikációs költségek,
- 2.2.4. fogyóeszközök,

2.3. tárgyi eszközbeszerzések:

- 2.3.1. gép-, berendezés vásárlás,
- 2.3.2. bútorok beszerzése,
- 2.3.3. telek-, ingatlan vásárlás,

2.4. szolgáltatások:

- 2.4.1. tervdokumentációk,
- 2.4.2. tanulmányok, kiadványok,
- 2.4.3. mentális kondicionálás,
- 2.4.4. konferencia vendéglátás.

3. A költségek hozzárendelése a feladatokhoz (Gantt diagram) a projektidőszakra kibontva: a már tevékenységekre lebontott, és azon belül költségnemenként elkülönített költségek időbeli ütemezésére is szükség van, így pontosan előre látható, hogy mely tevékenységre milyen jellegű költségre mely időszakban van szükség a projekt lebonyolításához.

3.1. havi bontások,

3.2. negyedéves összegzések,

3.4. éves összegzések,

3.5. teljes projektidőszak összegzése.

4. A források összevetése a költségekkel: Amennyiben a pályázat nem biztosítja a projekt költségvetésének 100 %-t, ez esetben saját forrást is rendelkezésre kell bocsátani. Ugyanakkor, ha nem szükséges saját forrás, akkor is rendelkezniünk kell olyan pénzügyi tartalékokkal, amelyek nélkülözhetetlenek a projekt zökkenőmentes lebonyolításához, akár hitelfelvétel révén. Ez utóbbi esetben – a cash flow terv részeként – pontosítani kell az adósságszolgálat ütemezését is, amely a visszafizetendő törlesztések és kamatok összege.

4.1. EU-, hazai támogatás,

4.2. külső megrendelő felé teljesített karbantartó szolgáltatás ár-bevétele,

4.3. partnerek hozzájárulása (önrész),

4.4. esetleges hitelfelvétel,

4.5. esetleges ÁFA visszaigénylés.

5. A források hozzárendelése a tevékenységekhez a projektidőszakra kibontva: a várható költségek pontos megtervezését követően meg kell jelölni ezek forrását is, tevékenységekre, költség-nemekre és projektidőszakra lebontva.

6. Likviditási elemzés

A cash-flow készítésénél folyamatosan ügyelni kell a projekt teljes időtartamára szóló likviditás biztosítására! A projekttervezés során külön meg kell vizsgálni, hogy minden egyes tervezett tevékenységhez rendelkezésre fog időben állni a megfelelő pénzügyi háttér. A stabil likviditás feltételezi, hogy elégséges pénzeszközök állnak rendelkezésre a működéshez szükséges költségek és az adósságszolgálat kifizetésére. A likviditási elemzés részét képezi a pénzügyi fenntarthatóság vizsgálata: rendelkezésre fognak-e állni a projekt tevékenységeinek folytatásához szükséges pénzforrások az (adományozói) segítségnyújtás megszűnése után?

(a pénzügyi tervezésről bővebben ld. www.hefop.hu Projekttervezés, a projektek pénzügyi lebonyolításáról bővebben ld. Támogatott projektek megvalósítása című kiadvány Pénzügyi folyamatok fejezetben) /folytatjuk/



Gőzerővel indulnak az első humán erőforrás-fejlesztési programok

Az Új Magyarország Fejlesztési Terv (ÚMFT) 2007 és 2013 között felhasználható közel 8000 milliárd forintos költségvetéséből már az év elején megjelennek az első humán erőforrás-fejlesztést célzó pályázatok.

Az uniós tagállamok között élvasként hazánkban már az év elején megjelennek az Új Magyarország Fejlesztési Terv első pályázati kiírásai, hogy megszakítás nélkül folytatódjanak a Nemzeti Fejlesztési Terv programjai, beruházásai és fejlesztései. Annak érdekében, hogy minél hamarabb elérhetőek legyenek az Új Magyarország Fejlesztési Terv forrásai, a Nemzeti Fejlesztési Ügynökségben a szaktárcák együttműködésével már a tavalyi év derekán megindultak az előkészítő munkák. Ennek eredményeként az elmúlt esztendő legnépszerűbb pályázatai alapján kialakított, módosított, illetve pontosított kiírásokkal indul a 2007-es év.

A Nemzeti Fejlesztési Terv Humán erőforrás-fejlesztési Operatív Programjának (HEFOP) keretében a vállalkozások munkavállalóinak képzettségi szintjét növelő, egyben a vállalkozások versenyképességének javítását is eredményező HEFOP 3.4-es intézkedésen keresztül közel 40.000 fő képzése valósul meg több, mint 12 milliárd forintos forrásból. A meghirdetett három pályázati kiírásra az elmúlt években több, mint 2000 pályázat érkezett be, közel 29 milliárd forint támogatási igénnyel. Mivel a HEFOP teljes költségvetése gyakorlatilag lekötötték, illetve forráshiány miatt nem kaphatott támogatást a pályázók jelentős része, ezért a több, mint 1000 nyertes – túlnyomó részt – kis- és középvállalkozás mellett továbbra is igen nagy az érdeklődés a HEFOP egyik legnépszerűbb pályázati programjává avanzsált intézkedés céljai iránt.

Mindezek miatt az Új Magyarország Fejlesztési Terv Társadalmi Megújulás Operatív Programjának (TÁMOP) első meghirdetési közé tartozik a HEFOP 3.4-es alapján kialakított kiírás. Az immár TÁMOP 2.1.3 névre keresztelt pályázat alapvető célja továbbra is az, hogy az alkalmazottak foglalkoztathatóságának javítása és a vállalkozások versenyképességének fokozása érdekében ösztönözze a munkavállalókat és a foglalkoztatóikat tudásuk folyamatos fejlesztésére tanulás révén, és megteremtse a tudatos

emberi erőforrás gazdálkodás alapjait a mikro- és kisvállalkozásoknál. Mivel a vállalatok versenyképességét és általában a szervezetek hatékonyságát döntően befolyásolja, hogy munkavállalóiknak lehetőségük van-e a tudásuk és készségeik folyamatos fejlesztésére, ezért fontos, hogy a munkáltatók a munkavállalók képzését megtérülő befektetésnek tekintsék. A TÁMOP kiemelt célja ezért, hogy az emberi tőkébe, tudásba, a dolgozók és a szervezet termelékenységének növelésébe történő befektetéseket ösztönözze. Támogatja a munkahelyi képzést, a technológiováltáshoz való alkalmazkodást, a vállalkozói és a vállalatirányítással összefüggő készségek és tudás fejlesztését, kiemelten kezelve a mikro-, kis- és közép-vállalkozásokat.

A TÁMOP 2.1.3-as pályázat meghirdetésekor a támogatásra rendelkezésre álló tervezett keretösszeg 1,057 milliárd forint, amelyre gazdasági társaságok, szövetkezetek és egyéni vállalkozók pályázhatnak majd. A pályázati kiírás keretében meghatározott, és kizárólag akkreditált intézmények által nyújtott képzéstípusokra igényelhető támogatás. Ez lehet szakmai képzés, az Európai Unióval kapcsolatos képzés, idegen nyelvi és számítástechnikai, informatikai képzés, vezetőképzés a vállalkozás vezető tisztségviselői és középvezetői számára, valamint a vállalkozás működésével kapcsolatos (pénzügyi, számviteli, adó, vám, társadalombiztosítási, stb.) és egyéb munka- és egészségvédelmi képzések. A pályázat keretében elnyerhető, vissza nem térítendő támogatás maximálisan 25 millió forint lehet, a projektnél azonban az önrő mértékének el kell érnie az elszámolható költségek minimum 10-30 százalékát. A projektek megvalósításának időintervalluma minimum 3, maximum 12 hónap lehet.

A még társadalmi egyeztetés alatt álló, és végleges formában január végén meghirdetésre kerülő TÁMOP 2.1.3-as kiírás mellett a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség több humán erőforrás-fejlesztési program meghirdetésén is dolgozik. Tervezés alatt áll egy pedagógusképzést és akadálymentesítést is érintő program, valamint folytatódik a szintén sikeres „Lépj egyet előre” program, amelynek keretében a legfeljebb középfokú végzettséggel rendelkező szakképzetlen, vagy elavult szakmával rendelkező felnőttek juthatnak tovább-, illetve átképzéshez.

MEGVÁLTOZOTT STRUKTÚRÁBAN A HUMÁNERŐFORRÁS-FEJLESZTÉSI PROGRAMOK

A 2004-ben útnak indult Nemzeti Fejlesztési Terv Humán erőforrás-fejlesztési Operatív Programjának (HEFOP) céljai eddig az Európai Szociális Alapból (ESZA) és az Európai Regionális Fejlesztési Alapból (ERFA) kerültek finanszírozásra. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a HEFOP-on belül lehetőség volt humán és infrastrukturális célú pályázatok kiírására, illetve beruházások, projektek megvalósításra is. Az Új Magyarország Fejlesztési Terv humán területet támogató programjai, a Társadalmi Megújulás Operatív Program (TÁMOP), valamint a Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program (TIOP) esetében azonban elkülönülnek a humán erőforrás fejlesztését, valamint az ahhoz kapcsolódó infrastrukturális beruházásokat tartalmazó programok. Az Új Magyarország Fejlesztési Terv Társadalmi Megújulás Operatív Programjának (TÁMOP) átfogó célja a munkaerő-piaci részvétel növelésének és a humán erőforrás minőségének fejlesztése, amelynek feltétele a munkavállalók és gazdasági szervezetek munkaerő-piaci környezethez, és a változásokhoz való alkalmaz-

kodóképességének javítása. A gazdaság és a munkaerőpiac változása folyamatos alkalmazkodást kíván a munkavállalóktól és a vállalkozásoktól egyaránt. Csak akkor lehet a magyar gazdaság versenyképességét biztosítani, ha a munkaerő képes megfelelni a vállalatok és a folyamatos technológiai újítások támasztotta elvárásoknak, és naprakész tudással rendelkezik. A TÁMOP munkaerő-piaci részvétel növelésére irányuló stratégiája a foglalkoztatáspolitikai, az oktatás és képzés, a szociális szolgáltatások és az egészség megőrzését és helyreállítását célzó szolgáltatások eszközeire épít. A Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program törekvése, hogy megteremtse a TÁMOP területeinek sikeres végrehajtásához, valamint az oktatás-képzés, az egészségügyi ellátások, a munkaerőpiaci és szociális szolgáltatások, a kulturális, közművelődési, továbbá az igazságszolgáltatási intézményrendszer átfogó reformjához szükséges fizikai infrastrukturális előfeltételeket, így biztosítva egyenlő hozzáférést a minőségi szolgáltatásokhoz.



Tisztelt Olvasónk!

Jelen rovatunkat az Közép-magyarországi Regionális Fejlesztési Ügynökséggel karöltve hívtuk életre azzal a céllal, hogy beszámoljunk a régiót érintő legfontosabb kérdésekről.



Baross Gábor Közép-magyarországi Regionális Innovációs Program – 2006.

A Baross Gábor Közép-magyarországi Regionális Innovációs Program pályázati felhívása 2006. október elején jelent meg a régióban. A 2006. október 27-i határidőig 106 pályázatot nyújtottak be a pályázatot kezelő Pro Régió Ügynökséghez.

A régió rendelkezésére álló 873,7 millió forintos keretet több, mint kétszeresen meghaladó támogatási igény érkezett az Ügynökséghez. A beérkezett pályázatok közel 70 százaléka a fővárosban megvalósuló projekt.

A kiírt három intézkedés közül a „Vállalkozások összefogásának és innovativitásának ösztönzése” című intézkedés bizonyult a legnépszerűbbnek, amelyet az intézkedésre benyújtott pályázatokra megítélt támogatási összesség nagysága (649,8 millió Ft) is jól mutat.

„A Felsőoktatási intézmények K+F és innovációs tevékenységének támogatása”, valamint az „Innovációt segítő szolgáltatások igénybevétele és innovatív ötletek terméké válásának támogatása” című intézkedések is jelentős számú pályázó érdeklődését keltették fel.

A Közép-magyarországi Regionális Fejlesztési Tanács 2006. decemberi ülésén 69 pályázatot részesített támogatásban. A nyertes pályázók legnagyobb része a mikro- és kisvállalkozások körébe tartozik, ugyanakkor 15 non-profit szervezet és több felsőoktatási intézmény is eredményesen pályázott innovációra.

A nyertesek listáját a Közép-magyarországi régió honlapján (www.kozpontiregio.hu) olvashatják.

Hársfalvi Mária
Pro Régió Ügynökség

Partnerségépítés a Közép-magyarországi régió Budaörsi kistérségében

Tavaly október 5-én nyitókonferenciával indult az uniós forrásból finanszírozott Partnerségépítés ösztönzése a Közép-magyarországi régióban című projekt, amelynek keretében a régió 15 kistérségében és Budapesten háromféle térítésmentes készségfejlesztő tréninget (Partnerségi kommunikáció és konfliktuskezelés; Prezentációs készségfejlesztés és műhelymunka-vezetés; Mintajellegű együttműködési modellek kialakítása) szervez – kistérségi kapcsolattartók segítségével – a Pro Régió Ügynökség. Hőgyi Krisztinát, a budaörsi kistérség kapcsolattartóját kérdeztük a térségben lezajlott tréningek tapasztalatairól.

Kik vettek részt a tréningeken?

A mikor a Pro Régió Ügynökség megkeresett, hogy vegyek részt a szervezésben, tájékoztattak a képzések jellegéről és a kiemelt célcsoportokról. Elsősorban a kistérség döntéshozóit, az önkormányzatok, önkormányzati intézmények képviselőit és tisztviselőit, a vállalkozói és civilszféra szereplőit kívántuk hasznos ismeretekkel felvértezni, hiszen ők tudják leginkább alkalmazni azokat. Kistérségi megbízottként jól ismerem Budaörs

környékének polgármestereit, gazdasági és civil életének meghatározó szereplőit, így személyes találkozókon őket is tájékoztatni tudtam. Ezen kívül voltak olyanok, akik egyéb forrásokból, például a nyitókonferenciáról vagy az internetről szereztek tudomást a tréningekről, és jelentkeztek nálam, hogy szívesen részt vennének rajtuk. A jelentkezők a kistérség különböző településeiről érkeztek, sokan közülük nem ismerték egymást korábban, de minden alkalommal jó kapcsolat alakult ki közöttük.

Milyen volt a tréningek fogadtatása az induláskor?

Mindenki nagyon örült annak, hogy pályázati forrásokból, szervezett keretek között, jól felkészült szakemberektől nyílt lehetősége elsajátítani a partneri viszony kialakításához és működtetéséhez szükséges ismereteket, készségeket. Már az első alkalom meghirdetésekor bebizonyosodott, hogy van igény ilyen jellegű képzéssorozatokra. Sajnos a létszámkeret sokszorosan kevésnek bizonyult, rendkívül nagy volt az érdeklődés. A civil szervezetek egyre jelentősebb részt vállalnak a közéletben, így ők is nagy hangsúlyt fektetnek az ilyen jellegű képzéseken való részvételre. Kiemelt szerepük miatt a számukra külön szervezett budapesti tréningek mellett lehetőséget biztosítottunk nekik a kistérségekben megtartott képzésekbe való bekapcsolódásra is.

Mennyire felelt meg a résztvevők előzetes elvárásainak a tréning?

Tekintettel arra, hogy sokan még egyáltalán nem vettek részt hasonló képzésben, nem fogalmazódtak meg világos elvárások a tréningek előtt. Konfliktuskezelésről, kommunikációs és prezentációs készségfejlesztésről már hallottak a jelentkezők korábban is, de ezek gyakorlati alkalmazásáról, valamint a partnerségépítésről még nem, ezért kíváncsiak voltak a tréningek szakmai tartalmára. Az utólagos értékelések során kizárólag pozitív visszajelzések érkeztek, mindenki rendkívül hasznosnak, és jól alkalmazhatónak tartotta a program során tanultakat.

Mik a tapasztalatok, mennyire segíti az elvégzett tréning a kapcsolattartást, együttműködést a kistérségen belül és a többi kistérséggel?

Bár a képzéssorozat nemrég zárult le a kistérségben, már most is jöttek olyan pozitív visszajelzések, amelyek azt mutatják, jó hatással lesz a kapcsolattartásra és az együttműködésre. Ennek egyelőre csak a kistérségen belül vannak jelei, elsősorban természetesen azok között, akik személyesen is megismerték egymást a tréningeken. Biztos vagyok abban, hogy amint a régió többi térségében is lezajlanak a képzések, lesz igény és lehetőség is a tapasztalatcserére, és a jó partneri viszony kialakítására a különböző kistérségek önkormányzatai, vállalkozói és civil szervezetei között.

Véleménye szerint lesz-e hosszú távon érvényesülő hatása a képzéseknek? Hogyan tudják hasznosítani a résztvevők a megszerzett ismereteket?

A három képzés három különböző témakörre épült, ráadásul mindegyiket más-más tréner tartotta, így mindenki megtalálhatta azokat az ismereteket a konfliktuskezeléstől a kommunikációs ismeretekeken át a prezentációs és előadói készségek fejlesztéséig, amelyeket jól tud hasznosítani a munkája során. Nagyon fontosnak tartom, hogy a résztvevők megismerkedhettek a projekttervezéssel és –menedzseléssel, valamint az uniós pályázatok elbírálásának szempontrendszerével is, ami szintén nagy segítség le-

het későbbi tevékenységük során. A hosszú távú hatások között mindenképpen megemlítendő, hogy a képzés talán leghangsúlyosabb eleme a partnerségépítés volt, ami szemléletbeli változást hozhat az egyes kistérségeken belül és a kistérségek egymás közötti kapcsolatában egyaránt.

Lenne-e igény újabb csoportok képzésére a kistérségben?

Mindenképpen. Sokan nem tudtak részt venni mindhárom képzésen, bennük nagy az igény az általuk kihagyott tréningek megismétlésére. Mivel bebizonyosodott, mennyire hasznosak az ilyen tréningek, szívesen vennének részt hasonló jellegű, de más tartalmú képzéseken is. Emellett minden képzésre többszörös túljelentkezés volt, a létszámkeretet azonban csak kis mértékben tudtuk kibővíteni. Ennek nem csak a források korlátozottsága volt az oka, hanem az is, hogy ezek a tréningek az elméleti ismeretek átadása mellett gyakorlati feladatokat is tartalmaznak, ez pedig csak viszonylag kis létszámú csoportokban lehetséges. Az mindenképp elmondható, hogy a képzések haszna könnyen nyomon követhető lesz, ami jó indok lehet további tréningek megszervezésére.

Hársfalvi Mária



PARTNERSÉGÉPÍTŐ TRÉNING A BUDAÖRSI KISTÉRSÉGBEN

A KÖZÉP-MAGYARORSZÁGI RÉGIÓ TÁRSADALMI ATLASZA

A ROP 3.1.3 Partnerségépítés a Közép-magyarországi régióban című projekt keretében került frissítésre a régió társadalmi atlasza.

A társadalmi atlasz első kiadását mintegy két éve bocsátottuk útjára, most a második, egy újabb időszak változásaival bővített kiadás készült el.

A kiadvány fejezetei a regionális egyenlőtlenségek releváns dimenziói mentén tagolódnak, bemutatják a demográfiai összetételt, illetve egy sor fontos társadalmi státuszjellem (iskolázottság, jövedelem, foglalkoztatottság) alakulását. Az atlasz emellett, hogy általános képet ad a régió főbb társadalmi folyamatairól, azokat a jelenségeket hangsúlyozza, amelyek információval szolgálhatnak egy-egy sikeres fejlesztési döntés, illetve pályázat megszületéséhez.

A kiadvány a szöveges elemzésen túlmenően színes térképeket is tartalmaz.



Magyarország célba ér



A PROJEKT AZ EURÓPAI UNIÓ TÁRSFINANSZÍROZÁSÁVAL VALÓSUL MEG.

ROP 3.1.3: A HELYI KÖZIGAZGATÁS ÉS CIVIL SZERVEZETEK KAPACITÁSÉPÍTÉSE – REGIONÁLIS ÉS KISTÉRSÉGI SZINTŰ EGYÜTTMŰKÖDÉSEK ÖSZTÖNZÉSE



Tisztelt Olvasónk!

Jelen rovatunkat az Észak-Magyarországi Integrátor Alapítvánnyal karöltve indítottuk újtára azzal a céllal, hogy egy cikksorozat keretében bemutassuk a régiót, és annak fejlődési irányvonalait.

Regionális tervezés az Észak-magyarországi régióban

E tanulmány a 2006 szeptemberében, valamint októberben és novemberben megjelent lapszámokban közölt cikkeim mintegy összegzésének, konklúziójának tekinthető. E lapszámokban megjelenő tanulmánnyal lezáró az Észak-magyarországi régió nemzeti jellegű programjainak elemzését, s az ezután következő lapszámokban egyes nemzetközi vonatkozású programokat, térségi jelentőségű törekvéseket teszek vizsgálalom tárgyává.

AZ ÉSZAK-MAGYARORSZÁGI RÉGIÓ JELLEGZETESSÉGEI

Az eddigi lapszámokban érintett kérdéskör vizsgálata során a régió pozicionálása volt az orientációs pont. A régió elsődleges jellegzetessége, hogy az a rendszerváltás előtt nehézipari központ volt. A rendszerváltás azonban a nehézipar, ezen keresztül pedig a térség válságát eredményezte, amelynek következményeként égetően szükségessé vált a gazdasági szerkezetváltás megvalósítása. A regionális politika pedig éppen a kialakult, kohéziós szempontból rendkívül hátrányos helyzetet hivatott orvosolniⁱ, feltéve persze, hogy a regionális kohéziós politika végrehajtása, megvalósítása a célokkal koherens egységet alkot. A következő sorokban látni fogjuk, hogy az optimális modell és a valóság messze nem egyezett az első programozási időszakban, és ez a strukturális válság további fennmaradásához, bizonyos szempontból relatíve mélyüléséhez is vezetett. Így jelenleg az Észak-magyarországi régió GDP-je az EU átlag mindössze 36%-a, de a magyar átlagnak is mindössze 64%-a, míg a Közép-magyarországi régió javára pedig szintén jelentős, mintegy 50%-os GDP különbség mérhetőⁱⁱ. Ez a regionális politika kohéziós céljai megvalósulásának jelentőségét emeli ki. Mindehhez szükséges felismerni, hogy a célok eléréséhez nem elégséges az, ha a régiós profilt csak a ROP tekinte-

tében érvényesítjük. Éppen ellenkezőleg: az ágazati programok és a jelentős város-stratégiák kohéziós célú regionális tervezése is kiemelkedő fontosságú^{iv}. Ezen előfeltételek felismerése elengedhetetlen a település-szerkezetből és a kedvezőtlen demográfiai mutatókból származó hátrányok adekvát eszközökkel történő leküzdése érdekében^v. A település-szerkezet vizsgálata például arra hívja fel az elemző figyelmét, hogy a régió aprófalvas szerkezetű: térszerkezetében 605 település kap helyet, amelyből mindössze 37 kapott városi rangot, de még ezek 30%-a is 500 fő alatti népességű. Ez a térszerkezet – kiváltképp erős középszint nélkül, legitim régiók hiányában – fejlesztési pólusként funkcionáló, térségi stratégiát formáló városok nélkül egyszerűen nemhogy nem versenyképes, de joggal mondható a migrációs adatok fényében, hogy hosszú távon nem is életképes. Az iskolázott, fiatal népesség régiós kötődése ugyanis egyre kisebb: a régió nem képes versenyképes HDI (Human Development Index) adatokat felmutatni. A népesség bár az országos átlagnál kisebb mértékben csökken, emellett azonban azon belül nő a képzetlenek aránya, az apró, leszakadó falvak lakossága. Ez a jelenség immár évtizedes trend, amit az első programozási időszak nem fordított meg. Nem túlzottan kecsegtető tehát a helyzet a fenntarthatóság szempontjából – megint más kérdés az is, hogy itt lenne az ideje azon tény felismerésének, hogy ez már nem csupán elszigetelt regionális, hanem országos jelentőségű probléma.

A RÉGIÓ FELEMELÉSE A CÉL

Feladatunk tehát az, hogy megtaláljuk a költségghatékony és gyorsan, fenntarthatóan megtérülő módját a régió felemelésének, ennek alapjaként pedig a régió pozicionálásának^{vi}. Mindenekelőtt a területi erősségeket kell feltérképezni. A turizmus és a K+F tevékenység kiemelten jelentősek lehetnek e téren, hiszen a természeti, kulturális kincsek adottak, a rendezvény-szervezésben rendkívüli tőkekonvertálási lehetőség rejlik. A K+F te-

ⁱ Stratégiai tervezéssel foglalkozó szakemberek számára nem megkerülhetőek a marketing- és menedzsment-szemponatok, mint versenyképességi tényezők, melyet a pozicionálás folyamán érvényesíteni kell. Erről lásd bővebben pl.: Piskóti-Dankó-Schupler: Régió- és település-marketing, KJK-Kerszöv, Budapest, 2002

ⁱⁱ A regionális reformok előkészítésével kapcsolatban lásd: A regionális politika közigazgatási feltételei, szerk.: Horváth M. Tamás, Budapest, 2004.

ⁱⁱⁱ A felhasznált adatok megtalálhatók a II. NFT egyeztetési változatának 16. oldalán, www.nfh.hu

^{iv} Lásd: ROP 2007-13, egyeztetési változat 47. old., 2006. október 16. www.norda.hu

^v Demográfiai, munkaerő-piaci helyzet, K+F tevékenység értékelése tekintetében lásd bővebben: Zsúgyel János: Az Észak-magyarországi régió gazdasági-társadalmi helyzete c. tanulmányt In: Észak-magyarországi Stratégiai Füzetek, III. évf. 2006/1. szám

^{vi} A régiós felzárkózási esélyekről lásd: Kocziszky György: Az Észak-magyarországi régió felzárkózási esélyei, In: Észak-magyarországi Stratégiai Füzetek, III. évf. 2006/1. szám

vékenység fejlesztése meglévő erőforrásokra koncentrált, tudás, technológia-intenzív és alkalmazás-orientált kutatási irányokra építve a Miskolci Egyetemen, amely egyben regionális tudásközpont is. A K+F tevékenységre így tulajdonképpen kettős szerep hárul: egyrészt a térségi megtartóerő növelése, másrészt pedig a gazdaság fejlesztésének elősegítése.

Mindemellett a területfejlesztési feladatok súlyozásánál persze tekintettel kell lennünk az Előcsatlakozási Alapokból (mindenek előtt Phare) származó anyagi források hatásaira, regionális tapasztalataira.^{vii} Ezek körében kiemelendő e források célja: nevezetesen az, hogy ezek a Strukturális Alapok támogatásainak fogadására voltak hivatottak felkészíteni az egyes régiókat.^{viii} Ennek a folyamatnak két jól megkülönböztethető szakasza különíthető el: az 1990-es években intézményfejlesztési, míg a 2000-es években már többnyire gazdaságfejlesztő és kohéziós célú támogatások érkeztek az Észak-magyarországi régióba^{ix}. A felkészülésnek azonban lett volna egy nagyon fontos funkciója, ami végül nem helyesen valósult meg, és ez később az egész fejlesztési rendszer fragmentálódásához vezetett. A felkészülés elsősorban azt lett volna hivatott biztosítani, hogy a Strukturális Alapok forrásait már ne elsősorban „tűzoltó” intézkedések finanszírozására kelljen felhasználni, és ezáltal a versenyképességi jelleg erősödhessen a kohézióssal szemben. Köznapiban fogalmazva: nem sikerült elérni, hogy az első, de legalább a második programozási ciklusra eljuttassuk régiókat arra a szintre, ahol már nem kell újból „kitalálni” a térséget – ez pedig a strukturális problémák kezelhetősége szempontjából óriási lépéshátránnyá vált.^x

SIKERTELEN VOLT A 2004-2006-os NFT?

A 2004-2006-os fejlesztési ciklus folyamatainak fenntarthatósága lényegében tehát a kohézió és a versenyképesség helyes arányainak meghatározásán múlt – e tekintetben, kijelenthetjük, nem járt sikerrel az NFT. Ahhoz, hogy erre a felismerésre jussunk, összehasonlító elemzést is végeznünk kell.^{xi} Ennek során megállapítható, hogy az első programozási ciklus ágazati programjai Közép-Magyarország dominanciáját eredményezték Észak-Magyarországgal helyett. Konceptcionálisan ez egy versenyképességi hangsúlyeltolódást jelent, ami elvi alapon azért aggályos, mert nincs mögötte olyan jelentős kohéziós eredmény, ami a forrásallokáció ilyen irányú aránymódosítását indokolná. Mindehhez társul még egy rendkívül jelentős, ám korántsem kedvező fejlemény. Nevezetesen az, hogy az ágaza-

ti erőfölényt Közép-Magyarország nem tudta olyan mértékben kihasználni, hogy annak révén mezoregionális, európai mértékkel mérve jelentős versenytársa lehessen olyan városoknak, mint Bécs^{xii}, vagy akár Prága. Utóbbi ráadásul rontja a V4 keretében betöltött, illetve potenciálisan kialakítható pozíciókat^{xiii}, ami a hosszú távú európai érdekérvényesítést is károsan befolyásolhatja. Ráadásul a kohéziós forrásként hatást ki nem fejtő támogatások elaprózódtak ugyan, azt az eredményt azonban mégis elérték, hogy a kohéziós célkitűzés megvalósulását kifejezetten gátolták. A relatíve nagyon dinamikus fejlődő Közép-Magyarország centrum-jellege gazdasági fejlődés és képzett humán erőforrás tekintetében is kifejezetten a kedvezőtlen helyzetű régiók rovására tovább erősödött, míg azokban a szerkezetváltás folyamata épp emiatt nem lehetett és nem lehet elég dinamikus.

AZ ÁGAZATI FEJLESZTÉSEK ALAPVETŐ REGIONÁLIS VETÜLETŰ HIBÁI

A következőkben vizsgáljuk meg az Egységes Monitoring Információs Rendszer adataira alapozva az ágazati fejlesztések alapvető regionális vetületű hibáit, amelyek a kohézió akadályaként hatnak, s végső soron szektorálisan akár a versenyképesség távlati esélyeit is elveszik^{xiv}.

A GVOP^{xv} feladata alapvetően a gazdaságfejlesztés. A regionális fejlődés alapvető uniós célja a regionális célja a regionális kohézió. Konklúzió: a GVOP első lépésben a szerkezet-átalakítás által sújtott depressziós térségeket kell, hogy segítse azzal a céllal, hogy erre alapozva utóbb versenyképességi jelleget öltjön. Ennek ellenére e területen is a Közép-magyarországi régió 50 milliárd forintot előnye figyelhető meg az Észak-magyarországi régióval szemben. Ez aránylagosan a fejlettebb régió ötszörös nagyságú kedvezményezését jelenti, miközben a két régió GDP-jének különbsége 50% és mára már a Közép-magyarországi régió nem is tartozik a kohéziós célkitűzés hatálya alá.

A HEFOP tekintetében kiemelést érdemel az a tény, miszerint Közép-Magyarország eleve képzetesebb humán erőforrással rendelkezett: Észak-Magyarország regionális tudásközpontjának outputja nem ritkán – kimondható, hogy trendszerűen – éppen a versenytárs pozícióját erősítette a megtartóerő hiánya révén. A szerkezetváltás problémái tehát másodszorban a humán erőforrás kérdésében jelentkeztek: ennek ellenére mégis 3,5-szeres forrás-

^{vii} Erről lásd bővebben: Galovicz-Kulcsár-Lunk-Polgár: A PHARE-től a Strukturális Alapokig, In: Falu-Város-Régió, VÁTI Kht., 2006/1. 24-30. old.

^{viii} Lásd még: Forman Balázs: Az Európai Unió strukturális és előcsatlakozási alapjai, Interpress, 2003., Horváth Gyula: Regionális támogatások az Európai Unióban, Osiris, 2003., Torma András: Európai közgazdaság, régiók, önkormányzatok, Virtuóz, 2001.

^{ix} Részletesebben lásd: NORDA Évkönyv, 2005. 91-101. old., Észak-Magyarországi Regionális Fejlesztési Tanács

^x A kihasználatlan potenciál tekintetében lásd például a svéd (Magyar Régiók Brüsszeli Irodája, Hírlevél, III. évf. 17. szám) vagy az ír példát (Horváth Gyula: Regionális támogatások az Európai Unióban, OSIRIS, 2001.), riasztóként pedig a görög versenyképességi vonatkozásait az egységes piac tekintetében (Horváth Gyula: Regionális támogatások..., 121-125. old. OSIRIS, 2003.)!

^{xi} Ennek során naprakész adatokkal szolgál az alábbi oldalon a Monitoring Rendszer: <http://www.nfh.hu/emir>

^{xii} Béccsel kapcsolatosan nagy jelentősége van a „Centropé” programnak, amely Európai térségsszervezővé teheti a várost, Prága pedig már a csatlakozás előtt is lépéselőnyben volt, amit azóta sem tudtunk behozni. www.rkk.hu/nyuti/borderregion/index.html

^{xiii} www.visegradgroup.eu

^{xiv} Összességében a 2004-6-os költségvetési periódusban 107 milliárd Ft. támogatást ítélt meg Észak-Magyarországnak, amely a benyújtott igénynek mindössze 40%-a és 70 milliárddal kevesebb Közép-Magyarország eredményénél, amely régió GDP-je azonban 50%-kal haladja meg az Észak-magyarországi régió GDP-jét!

^{xv} A közép-magyarországi régió eredménye 63 milliárd Ft. Megítélt támogatás, szemben az észak-magyarországi régió 13 milliárdjával. További érdekesség, hogy az észak-magyarországi régiós támogatási sorrendet az egyes alprogramok között a 2004-6-os ciklusban a K+F területe zárja, amely pedig a régió pozícionálásában előkelő helyen van 2007-13-ra vetítve.



többséget használt fel e téren a Közép-magyarországi régió^{xvi}, tovább erősítve a kohézió ellen ható fejlesztési tendenciát.

Ezeknek a tényeknek a hatása persze messze túlmutat azok elszigetelt ágazati jelentőségén. Vegyük csak példának a KIOP-ot! Ekkor megfigyelhetjük, hogy 50-50%-ban valósultak meg környezetvédelmi és infrastrukturális beruházások az Észak-magyarországi régióban. Mi a következménye ennek? Az, hogy jelentősen fejlődik az infrastruktúra, megközelíthetővé, és a versenytársak számára elérhetővé válik a térség, amely azonban sem humán erőforrását tekintve, sem pedig gazdaságának állapota terén nem versenyképes, ezért kiszolgáltatott! Fokozott veszély az, hogy elvesztjük a piacot, amely például a görög mintának egyik kulcsfontosságú hátránya volt. Ráadásul ha a nagyvállalatok betelepítése mellett foglalunk állást, számolnunk kell azzal, hogy ezeknek a régiós kötődése kicsiny, szemben a kkv szektorral, amelynek jelentős ugyan a regionális kötődése, ám maga a szektor kifejezetten csökevényesen van jelen a gazdaságfejlődésben. Ez véleményem szerint nem kedvez a regionális, önálló profil alapján álló versenyképesség kialakulásának.

Ezekkel az adatokkal mindenképpen érdemes komplementerként számolni a regionális tervezés terén, a ROP-mal összevetve azokat. Ekkor kifejezetten szembeötlő lehet a humán erőforrás kedvezőtlen helyzete, amely mind ágazati, mind regionális rendszerben meglehetősen alul van tervezve! Azaz a fejlesztésben nincs komplementer-hatás, ami nem is kecsegtet javulással! Ilyen módon a fenntarthatóság nem biztosított, és kódolva van a tartós leszakadás.

MI JELENTHET MEGOLDÁST?

A regionális fejlődés jövőbeni lehetőségeire nézve kedvező, hogy az EU 1. célkitűzése alapján már nem részesedik támogatásból a Közép-magyarországi régió. Mindezek mellett azonban még mindig csak a Magyarország részére elérhetővé tett indikatív keret 4%-a van az észak-magyarországi ROP-hoz utalva, amely keret esetében tapasztalatok alapján maximum 50-60%-os hatékonysággal számolhatunk. Ezen felül még mindig ott van az a nagy fokú bizonytalansági tényező, amely az ágazati programokból fakad: nevezetesen, hogy az ágazati programokhoz telepítették az igazán nagy volumenű forrásokat, ezen anyagi javak viszont nem a régiók hatáskörébe vannak utalva. Biztosítékot egy indikálási rendszer ágazati vonatkozású kidolgozása, és a II. NFT-be foglalása jelenthetne, amely biztosítaná a fejletlen régiók kohéziós céljainak ágazati szinten való elérését. Ez a megoldás, a címzett nagyprojektek rendszere, egy a régiók és pl. a gazdasági szféra körében egyaránt differenciált önerő-meghatározás (kkv-k kedvezményezése például), kiegészülve a

bevezetett önálló Regionális Operatív Programok támogatási koncepciójával már jó alapot teremthetne egy az első ciklus vonatkozásában értékeltnél jóval kiegyensúlyozottabb fejlődésre. Összességében azonban a fenti elemek kapcsán le kell szögezni azt, hogy végső megállapításra velük kapcsolatban nem juthatunk, hiszen túl sok a bizonytalansági tényező, nem beszélve arról, hogy a II. NFT Bizottság általi elfogadása még nem történt meg, az EU rendeletek végrehajtó tagállami szabályai még nincsenek megalkotva, holott a hatékonyságnak végtére is ezek az alapelemei a gyakorlatban.

Kedvező motívum azonban az is, hogy mutatkoznak szinergia-törekvések az Észak-magyarországi régió aprófalvas szerkezetéből és káros demográfiai tendenciáiból fakadó problémák megoldására. Ennek alapköve lehet a sajátos profilt erősítő decentralizált ROP, amely kiegészül térségfejlesztő hatású stratégiákkal, amelyek közül kiemelkedik a régióközpont, Miskolc integrált struktúrájú fejlesztési terve, amely régiós és helyi prioritásokkal, identitás-alakító tényezőkkel egyaránt számol. Így kettős, alulról és felülről jövő törekvés is irányul a régiós strukturális problémák kezelésére. A törekvések egyik vonulata az ágazati aránytalanságok újratermelődésének megakadályozását célozza, míg a másik vonalat az alulról jövő térségsszervező erők szinergiáját próbálja megteremteni egy megfelelő pozícionálással, és ehhez hozzáigazított regionális forrásallokációval. Megjegyzem azonban, hogy a kialakítandó regionális szerkezet véleményem szerint akkor lehet ideális, ha nem az egyközpontú, hanem a hálózati modellt követi. Ennek megfelelően, amikor pusztán Miskolc szerepét említettem, azt csak területi korlátok miatt teszem. A centrális, azaz egyközpontú regionális modell helyett a hálózati modellt tartom ideálisnak, amely az egyes szervek és regionális szerepkörök több térségi szereplő között történő megosztását állítja középpontba. Fenntartom azonban, hogy bizonyos fokú, a régióközpont irányába ható, és annak súlyponti szerepkörét tükröző centralizációt e modellen belül is érvényesíteni kell: Ez az oka, hogy a térségi szinergia-törekvések vizsgálata körében Miskolcot állítottam elemzésem középpontjába.

Összegzésként elmondható, hogy amennyiben ezek a törekvések a gyakorlatban a fentiek szerint – nem torzulva – valóra válnak, jó esély van kohéziós előrelépésre. A bizonytalansági tényező súlyát és mennyiségét azonban már említettem: emiatt és a 2004-2006-os programozási időszak eredményeit tekintve pesszimista vagyok^{xvii} a teljes sikert illetően.

dr. Bereznay Gábor

II. évf. nappali tagozatos doktorandusz

ME-ÁJK,

Közigazgatási Jogi Tanszék

^{xvi} Ez összességében 75 milliárd forintot megítélt támogatást jelent a 2004-6-os ciklus tekintetében.

Szeged kapta az első norvég támogatást

Magyarország a következő években nem csak az EU-tól kap felzárkózási támogatást. Az Európai Gazdasági Térség tagállamai 136 millió euró, illetve Svájc pedig 131 millió frank segítséget ad hazánknak cserébe azért, hogy az EU-val kötött megállapodásaik alapján uniós belépésünk óta könnyebben hozzáférhetnek piacainkhoz.

AZ ALAP HÁTTERE

Az Európai Gazdasági Térség (EGT) három tagállamával – Norvégia, Izland és Liechtenstein – kötött uniós megállapodás 2004. május 1-jén lépett életbe. Az úgynevezett EGT Finanszírozási Mechanizmus keretén belül a tíz újonnan csatlakozott országnak, illetve Spanyolországnak, Portugáliának és Görögországnak nyújtott támogatás teljes összege 5 éven keresztül évi 120 millió euró, ebből Magyarország részesedése 10%, tehát évente mintegy 12 millió euró.

Emellett Norvégia a tíz újonnan csatlakozott ország részére kétoldalú szerződésekkel létrehozta a Norvég Finanszírozási Mechanizmust (Norvég Alap) is, amelynek teljes összege 5 éven keresztül évi 113 millió euró. Ebből Magyarország részesedése 13%, azaz évi 15 millió euró. A fenti alapokból Magyarország 5 éven keresztül tehát összesen évi 27 millió euró (kb. 6 milliárd forint) támogatást kap.

Az EGT országai nem tagjai ugyan az EU-nak, de az egységes piacnak gyakorlatilag igen. Ennek megfelelően érvényesítik a négy alapszabadságot, a személyek, az áruk, a szolgáltatások és a tőke szabad áramlásának elvét. (A 2004-es bővítésnél a három EGT-tag azonban szintén lehetőséget kapott az új EU-tagállamokból érkező munkavállalók korlátozására, mint a többi tagállam. Ez azonban Norvégia esetében mindössze azt jelenti, hogy az egyéni munkavállalónak tartózkodási engedélyt kell szereznie, amelyhez főállású, a norvég munkavállalóknak járó fizetéssel egyenrangú juttatásokat tartalmazó munkaszerződést kell felmutatnia. Az eredeti EGT-EU megállapodás 1994-ben lépett érvénybe, és azóta a három ország gyakorlatilag átvette az EU jogszabályainak túlnyomó többségét, s ezzel teljes hozzáférést szerzett az uniós piacokhoz. De vannak olyan fontos területek, elsősorban a halászat, amely miatt Izland és Norvégia nem kívánja a teljes *acquis communautaire* átvételét. Ezért még azt az árat is képesek megfizetni, hogy olyan jogszabályokat kell átvenniük, amelyek megalkotásában nem vehetnek részt. A két ország egyébként belépett a schengeni övezetbe is, Liechtenstein várhatóan 2008. végére csatlakozik Svájjal együtt, és részt vesznek számos egyéb, bel- és igazságügyi együttműködésben, mint például az Europol és az Eurojust. Norvégia ezen kívül a védelmi politikában is komoly szerepet vállal: közös EU-harci csapatot hozott létre Svédországgal, Finnországgal és Észtországgal.

AZ ALAP CÉLJAI, MŰKÖDÉSE

Az új uniós tagok felzárkózását segítő EGT és norvég alapok céljai összhangban vannak az EU fejlesztési céljaival. A norvég kormány azonban megkülönböztetett figyelmet fordít olyan felada-

tokra is, mint például a nemek közötti egyenjogúság megteremtése a nemzetközi fejlesztési együttműködésekben, a női jogok érvényesítése a tagállamokban, valamint a nők helyzetét javító intézkedések.

A támogatások formájában nyújtott hozzájárulások mértéke egyik alap esetében sem lépheti túl a projektköltségek 60%-át, kivéve a központi kormányzati, regionális, illetve helyi önkormányzati forrásokból egyéb módon finanszírozott projekteket, de a hozzájárulás ezek esetében sem lehet több, mint az összes költség 85%-a. Mind az EGT, mind a Norvég Alap pénzeire a Nemzeti Fejlesztési Ügynökségnél lehet pályázni, de a beadványokat vagy az EGT bíráló bizottsága, vagy a norvég bizottság bírálja el, és ellenőrzi őket az Európai Bizottság is, hogy megfelelnek-e az EU prioritásainak, végül pedig az EGT brüsszeli székhelyű illetékes bizottsága, illetve a Norvég Külügyminisztérium hagyja jóvá.

AZ ELSŐ HAZAI NYERTES

Magyarországon az első nyertessel 2006. december 7-én már alá írták a támogatási megállapodást a budapesti Norvég Nagykövetségen. A Szeged Biztonságpolitikai Központ 450.948 euró támogatást kap a Norvég Alapból, hogy a „Szegedi folyamat – Európából Európába” című projekt keretében 16 db tréninget szervezzen és folytasson le dél-kelet európai országok (Szerbia, Montenegró, Albánia és Ukrajna) civil- illetve szakmai szervezetei, továbbá helyi hatóságok képviselői számára. A projekt keretében az érintett országokból összesen 400 fő számára nyílik lehetőség arra, hogy az EU regionális politikájáról, intézményi kereteiről, az önkormányzatok szerepéről, a biztonságpolitikáról, a demokratikus berendezkedés alapjairól, és civil szervezeteknek a kisebbségek védelmében, a külpolitika alakításában betöltött lehetséges szerepéről ismereteket szerezhessenek.

SVÁJC PÉLDÁJA

A svájciak novemberben népszavazáson adták áldásukat az EU új tagállamainak nyújtandó felzárkózási támogatásokra. Svájc ere-

AZ EGT ÉS A NORVÉG FINANSZÍROZÁSI

MECHANIZMUSOK PRIORITÁSAI

- Környezetvédelem
- Fenntartható fejlődés
- Az európai örökség megőrzése
- Humán erőforrás-fejlesztés és oktatás
- Egészségügy
- Gyermekek és ifjúság
- Regionális fejlesztés és határon átnyúló együttműködés
- Bel- és igazságügyi együttműködés
- Tudomány, kutatás, közös kutatási tevékenység

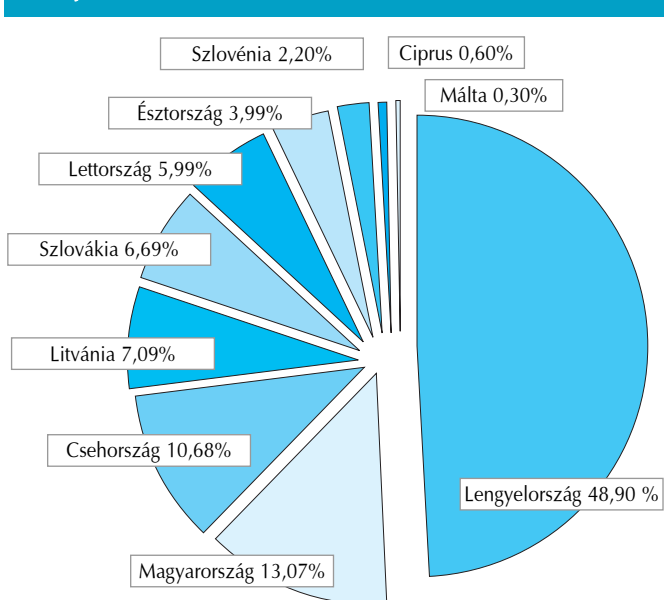
detileg szintén az EGT tagja lett volna, de polgárai végül egy referendumon leszavazták a megállapodást, Svájc ezért végül külön kétoldalú egyezményt kötött az EU-val. A szavazóknak most 53 százaléka támogatta a kormány tervezetét, hogy Svájc a következő öt évben 1 milliárd frankot (620 millió euró) nyújtson a 2004 májusában az EU-hoz csatlakozott nyolc kelet-európai és két mediterrán országnak. Az összeg felét, 489 millió frankot Lengyelország kapja. A második legtöbbet Magyarország, 131 millió frankot. Csehország 110 millió frank támogatáshoz jut. Bár a referendumot kezdeményező nacionalista Svájci Néppárt (SVP) azzal érvelt, hogy Svájc fizeti meg az EU bővítésének költségeit, és ezzel veszélyes precedenst teremt, a többség azonban egyetértett a kormánnyal abban, hogy a támogatások nyertesei végeredményben a svájci cégek lesznek, mert a jövőben fontos kereskedelmi partnereiké válhatnak a megerősödő kelet-európai vállalatok. A támogatás révén mérséklődnek a kelet-európai jövedelemkülönbségek, és ezáltal csökken azoknak a száma, akik Svájcban akarnak az ottaninál alacsonyabb bérért munkát vállalni.

Ha minden jól megy, Magyarországon októberben–novemberben indulhat az első projekt megvalósítása a svájci alap támogatásával – közölte *Hubert Eisele*, aki január 15-én Budapesten technikai jellegű megbeszéléseket folytatott. A találkozón egyértelművé vált, hogy Svájc négy fő terület – biztonság, stabilitás, reform; környezetvédelem és infrastruktúra; magánszektor; humán- és szociális szféra – fejlesztésére kívánja összpontosítani az alap felhasználását. Ezekben belül további lehetőségekkel lehet

számolni. Ilyen lehet például vidékfejlesztés, a turizmus bővítése, az oktatás, az egészségügy korszerűsítése, ösztöndíj, stb. – mondta el Eisele a Világgazdaságnak.

Rockenbauer Nóra

A SVÁJCI ALAP MEGOSZLÁSA



KEDVEZMÉNYEZETT ORSZÁGOK	EGT PÉNZÜGYI MECHANIZMUS (EURÓ MILLIÓ)	NORVÉG PÉNZÜGYI MECHANIZMUS	ÖSSZESEN
Ciprus	1,26	3,40	4,66
Csehország	48,54	62,37	110,91
Észtország	10,08	22,68	32,76
Görögország	34,26	0	34,26
Magyarország	60,78	74,28	135,06
Lettország	19,74	34,02	53,76
Litvánia	27,00	40,26	67,26
Málta	1,92	1,70	3,62
Lengyelország	280,80	277,83	558,63
Portugália	31,32	0	31,32
Szlovákia	32,34	37,99	70,33
Szlovénia	6,12	12,47	18,59
Spanyolország	45,84	0	45,84
Összesen	600,00	567,00	1,167,00



Európa Kulturális Fővárosa 2007-ben: Nagyszeben

Az Európa Kulturális Fővárosa címet 2007-ben a luxemburgi főváros és a romániai Nagyszeben városa viselheti. Románia mindjárt első EU-s évében nagyszabású eseménysorozat házigazdjaként mutakozhat be. A programsorozatban a „Híd” Szebeni Magyarok Egyesülete rendezvényei révén a kisebbségi magyar kultúra is bemutatkozhat.

MIÉRT ÉPPEN LUXEBURG ÉS ROMÁNIA? – A KÖZÖS FELLÉPÉS GYÖKEREI

Nagyszeben és Luxemburg együttműködésének ötlete 2003-ben vetődött fel, amikor Nagyszebenben Luxemburg Házát (s benne luxemburgi konzulátust) avattak. Az avatóünnepségen Henri főherceg és Maria Teresa főhercegné is jelen voltak. A látogatás jó alkalmat biztosított a nagyszebeni németajkú kisebbség és Luxemburg közös nyelvi és történelmi gyökereinek hangsúlyozására. Klaus Werner Johannis, Nagyszeben polgármestere már akkor felvetette annak gondolatát, hogy a két város együtt pályázzon az Európa Kulturális Fővárosa program megrendezésére.

A román-luxemburgi közös pályázat jogi alapjait az Európai Parlament és a Tanács közös határozata adta meg, amely lehetővé teszi az EU-tagsággal nem rendelkező európai országok részvételét is a programban. Ennek szellemében Razvan Theodorescu román vallási és kulturális miniszter 2004. január 8-án jelezte az EU Miniszterek Tanácsának, hogy Románia Nagyszeben városát kívánja jelölni, majd 2004. március 18-án hivatalos formában is megküldték a pályázatot a Bizottságnak. Az Európai Parlament, a Tanács, a Bizottság és a Régiók Bizottságának képviselőiből összeállított testület 2004. április 5-én kiadott hivatalos beszámolójában értékelte a pályázatok tartalmát, s a Parlament véleményével kiegészített dokumentáció a Bizottság ajánlásával került a végül pozitív döntést hozó Miniszterek Tanácsa elé. 2004. május 27-én az EU kulturális minisztereinek Tanácsa elfogadta a 2004/654/EK számú határozatot, mely alapján az „Európa Kulturális Fővárosa” címet Luxembourg városa mellett a romániai Nagyszeben városa kapta.

A NAGYSZEBENI PÁLYÁZAT ALAPGONDOLATA ÉS CÉLJAI

A románul Sibiu, németül Hermannstadt névre hallgató, több nemzetiséget, kultúrát és vallási felekezetet

integráló település elsősorban sokarcúságára és a már meglévő kulturális együttműködésekre helyezte a hangsúlyt pályázatában, melynek címe „Cultures living hand in hand” (Kultúrák kéz a kézben), illetve ez tükröződik az év szlogenjében is: „City of culture – city of cultures” (A kultúra városa -a kultúrák városa). Igyekeznek bemutatni, hogy az egykori szász kereskedővárosban milyen békében fér meg egymás mellett a román, magyar, német, zsidó és roma kultúra.

A szervezők célja a nagy számú külföldi látogató fogadása mellett a helyi közönség bevonása a programokba, valamint a kultúra szerepének hangsúlyozása, ám nagy gondot fordítanak az infrastruktúra fejlesztésére is. A luxemburgi kapcsolaton kívül más európai városokkal/régiókkal is szeretnék erősíteni az együttműködést. A szervezők törekednek arra is, hogy a megvalósuló európai programok színvonala ne csak 2007. folyamán, hanem a későbbiekben is fennmaradjon. Remélik, hogy az Európa Kulturális Fővárosa eseménysorozat fellendíti a kulturális turizmust, javítja a város infrastruktúráját és kulturális fejlesztési lehetőségeket teremt.

A „NAGYSZEBEN EURÓPA KULTURÁLIS FŐVÁROSA 2007” PROGRAMJAI

2007-re négyfajta programtípust terveznek. A nagyszebeni közösség a korábban kiírt ötletpályázatra mintegy 250 pályamunkát küldött be, ezekkel mutatkozik be a város Európának. A második kategóriába azok a programok tartoznak, amelyeket Luxemburggal közösen valósítanak majd meg. A harmadikat a legnagyobb, az évet meghatározó rendezvények alkotják, a negyediket pedig azok, amelyek más európai partnerekkel közösen jönnek létre.

A rendezvénysorozat már 2006 szilveszter éjszakáján megkezdődik két komolyzenei és egy könnyűzenei koncerttel. Az éjszakát francia művészek megálmodta fényszínház teszi emlékezetessé a szervezők reményei szerint.



Az év első felében számos felolvasóestet, színházi előadást (köztük helyi és külföldi középiskolás diákok színielőadásait), koncerteket és operaelőadásokat rendeznek Nagyszebenben, fellép többek között a milánói Scala társulata is. A program második szakasza – a szabadtéri rendezvények évada – májusban kezdődik a nemzetközi színházfesztivállal, amelynek előadásait az óváros terein, utcáin tartják, de lesznek előadások a városhoz közel eső gyakorlótereken, volt ipari üzemek területén és a környező kastélyokban is. A tavaszi-nyári időszakban lesz többek között animációs filmkészítő műhely, dzsesszfesztivál, román avantgárd művészek kiállítása, kórus- és táncfesztivál, népviseletek és népi mesterségek bemutatója, s két filmfesztivál is. Az őszi programok sorát az európai egyházak ökumenikus konferenciája nyitja meg, amelyet többek között fotókiállítás, dokumentumfilmek fesztiválja és egy írói konferencia követ. Utóbbira neves európai írók kaptak meghívást.

A PROGRAM MAGYAR VONATKOZÁSAI

A multikulturalitás jegyében a pályázatra a helybéli szász, román, magyar és roma közösségek külön programcsomagokat nyújtottak be. Magyar programmal a „Híd” Szebeni Magyarok Egyesülete jelentkezett (egyetlen magyar szervezetként). Az egyesület 2006. március 11-én, a Romániai Magyar Demokrata Szövetséggel együttműködve megnyitotta a Nagyszebeni Magyar Kulturális Irodát, melynek fő célja a magyar kultúra értékeinek bemutatása és az Ars Hungarica Magyar Hét programjának megszervezése. A 2007. augusztus 19. és 27. között tartandó magyar hét tematikája egy-egy, többnyire Erdélyből származó magyar művész köré csoportosul: többek között Kós Károly, Borsos Miklós, Bartók Béla és Nyíró József munkásságát mutatják be. Létrehoznak majd színházi előadásokat, kiállításokat, klasszikus-, könnyű- és népzenei koncerteket, lesznek vetítések és konyhaművészeti bemutatók és fellép a Győri Balett is. Magyarország az októberi

írókonferencián is képviselteti magát, ahol jelen lesz Kertész Imre, Konrád György és Esterházy Péter. Nagyszeben lesz az első Európa Kulturális Fővárosai közül, ahol bemutatkozik a kisebbségi magyar kultúra.

2007. UTÁN – A PROGRAM HOSSZÚTÁVÚ HATÁSAI

A „Nagyszeben Európa Kulturális Fővárosa 2007” a kultúra középpontba állításán túl a város fejlődését és fejlesztését is szolgálja. Számátalan kulturális együttműködést indítanak el, melyek az európai dimenziót és az európaiság jelentőségét hangsúlyozzák. A dél-erdélyi város rendezvénysorozata egyébként egybeesik Románia európai uniós csatlakozásával: a programok pontosan a belépés napján (2007. január 1-jén) kezdődnek, s végigkísérik a tagság első évét. A szervezők új munkahelyeket remélnek Nagyszeben (kulturális) életének megélénkülése révén, ezáltal az életszínvonal emelkedését és az Uniós átlaghoz való gyorsabb felzárkózást remélik a programtól.

A FINANSZÍROZÁS

Románia nem európai uniós tagként pályázott, ezért nem tarthat igényt brüsszeli támogatásokra. Így alig több mint százmillió euróval gazdálkodhatnak majd. Ez a Pécsnek szánt EU-s támogatás összegének alig több mint fele.

BŐVEBB INFORMÁCIÓ:

A KultúrPont oldalán:

<http://www.kulturpont.hu/ekf>

A Sibiu 2007 program honlapja:

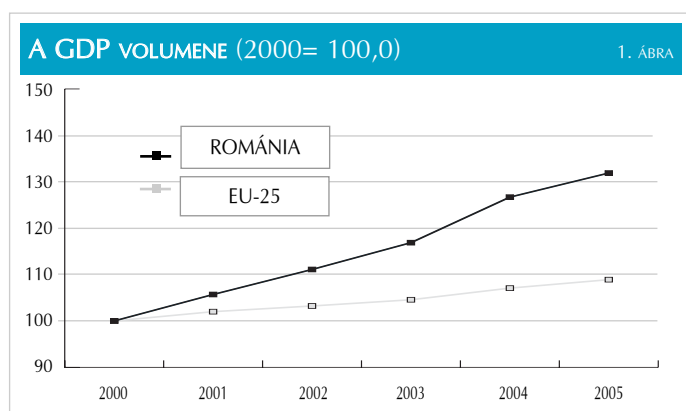
<http://www.sibiu2007.ro>

Románia az Európai Unióban

Románia az 1999. decemberben megkezdett csatlakozási tárgyalások sikeres lezárása eredményeként 2007. január 1-jén Bulgáriával együtt csatlakozott az így 27 tagországuvá vált Európai Unióhoz.

GAZDASÁGI ÁTTEKINTÉS

A kelet-közép-európai térség országaira a kilencvenes években jellemző gazdasági visszaesést Románia is elszenvedte, azonban ezt követően a román gazdaság „irányt változtatott”, és a *bruttó hazai termék* volumene a 2001–2005 közötti időszakban évente átlagosan 5,7%-kal emelkedett. Az ezredforduló óta a román gazdaságra folyamatos és dinamikus bővülés jellemző, a legnagyobb volumenbővülést (8,4%) – mely az elmúlt 15 évben is a legmagasabbnak számít – 2004-ben mérték. (1. ábra)



A gazdasági fejlettség nemzetközi összehasonlításban általánosan használt és elfogadott mérőszáma az egy főre jutó GDP vásárlóerő-paritáson (PPS-ben). Romániában a mutató értéke 2005-ben az Európai Unió 25 tagországa (EU-25) szintjének 34%-ával volt egyenlő (a kilencvenes évekre jellemző 20–30%-kal szemben), amellyel az unió legszegényebb országai közé tartozik. Románia hét NUTS-2 szintű régiója közül ötben 30% al-

GDP, 2005 1. TÁBLÁZAT

MUTATÓ	ROMÁNIA	EU-25
Egy főre jutó GDP, PPS, EU-25 = 100,0	34,0	100,0
a leggazdagabb régióban a)	34,0 ^{b)}	278,0 ^{d)}
a legszegényebb régióban a)	21,7 ^{c)}	33,0 ^{e)}
Bruttó hozzáadott érték megoszlása, %		
mezőgazdaság	10,1	1,9
ipar, építőipar	35,0	26,2
szolgáltatások	54,9	71,9

a) 2003. b) Vest. c) Nord Est. d) Belső-London. e) Lubelskie.

ti az EU-25 átlagában kifejezett egy főre jutó GDP, kettőben (Vest és Centru) a feletti. Az országban 2000-től kezdődően dinamikusan nőtt a bruttó állóeszköz-felhalmozás (többnyire beruházások) volumene, öt év alatt 62%-kal. A nagy volumenű beruházások révén a gazdaság szerkezetátalakítási folyamata is felgyorsult. (1. táblázat)

Románia *mezőgazdasága* a kedvező természeti adottságoknak is köszönhetően jelentős szerepet tölt be az ország gazdaságában. 2005-ben a bruttó hozzáadott érték egytizede származott ebből az ágazatból, mely az unió átlagának több mint ötszöröse. Az ország mezőgazdaságának legfőbb terménye a búza és a kukorica, mely utóbbi termelése Európában az elsők között van. Az ipari növények közül a napraforgó termesztése világviszonylatban is jelentős. Az állattenyésztés nagymértékű és tartós visszaesése ellenére is Románia állatállománya a térség legnagyobb állatállományai közé tartozik: szarvasmarha-állománya megközelíti a 3 milliót, sertésállománya 6,6 millió. (2. táblázat)

A LEGFŐBB MEZŐGAZDASÁGI TERMÉKEK TERMELÉSE, 2005

2. TÁBLÁZAT

TERMÉK	AZ ORSZÁG TERMELÉSE	
	Összesen, ezer tonna	az EU-25 összes termelésének százalékában
Búza	7 340,7	5,9
Kukorica	10 388,5	20,4
Zöldség	3 626,6	5,4
Napraforgó	1 340,9	43,0

Az ország *ipari* termelése 2000-hez mérten öt év alatt egynegyedével emelkedett, ami szinte teljes egészében a feldolgozóipari ágazatok termelésbővülésének eredménye. A bányászat teljesítménye alig nőtt, míg a villamosenergia-, gáz-, gőz-, vízellátás kibocsátásában közel 10%-os visszaesés mutatkozik. A termelés szerkezetét tekintve változatos képet mutat a román ipar: a legmagasabb termelési értéket a vegyipari vállalatok állították elő (az összes termelési érték több mint ötödét), 17–19% közötti részarányt képvisel az élelmiszeripar, a könnyűipari ágazatok és a kohászat, míg 15%-ot a gépipar.

Romániában az *energiahordozók* hazai termelése az energiaigények jelentős részét fedezi, de mint a legtöbb európai országban, ezen túlmenően importenergiára is szükség van. Az energiafüggettség (a nettó energiaimport és a bruttó felhasználás hányadosa) 2004-ben 30%-os volt, ami az EU-25-re jellemző értéknél (50,5%) lényegesen kedvezőbb. Az ország a környező országokat tekintve élen jár a megújuló energiaforrások hasznosításában is, az összes energiafelhasználáson belül a megújuló energia felhasználási aránya 11,7%-os (az EU-25-ben 6,3%).

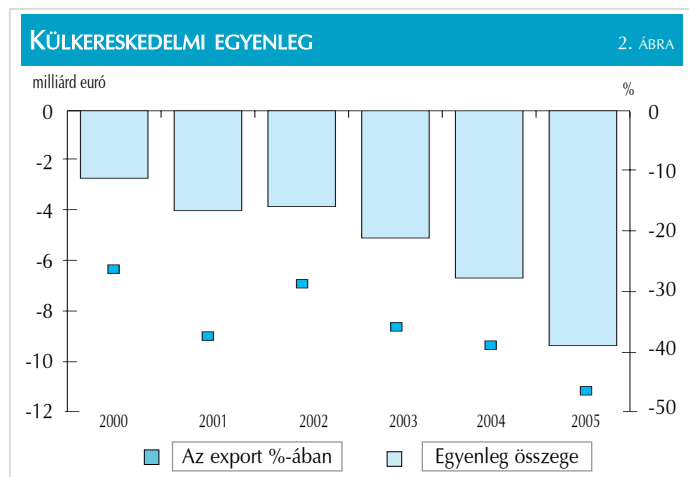
A gazdaság látványos bővülése növekvő *fizetésimérleg-hiány* mellett valósult meg, 2005-ben a folyó fizetési mérleg hiánya a GDP százalékában 8,7 volt, ami nagyrészt az áruforgalom egyenlegére évek óta jellemző deficit következménye.

Romániába 2004-ben rekordmennyiségű, több mint 5 milliárd USD értékű közvetlen *külföldi működőtőke-befektetés* érkezett (vegyes vállalatok alapítása formájában), s ezzel az 1991 óta eltelt időszakban összesítetten meghaladta a 16 milliárd USD-t. A korábban vontatottan haladó privatizációs folyamatban 2004-ben nagy áttörésként értékelhető az energetikai szektor magánosításában történt érdemi lépések megtétele.

Az *államháztartás* (a központi költségvetés, a helyi önkormányzatok, a társadalombiztosítási alapok és az elkülönített állami pénzalapok együttesen) jelentős súlyt képvisel a gazdaságon belül, s egyenlege mutatja a bevételek és kiadások közötti egyensúlyt, illetve diszharmóniát. Romániában a rendelkezésre álló 2004. évi adatok alapján az államháztartás egyenlege 1,4%-os hiánnyal zárt, ami 1997 óta a legalacsonyabb hiányt jelenti.

Románia külgazdasági kapcsolatai az 1980–90-es évek külpolitikai változásainak következtében jelentősen átalakultak, a KGST megszűnése után több évtizedes *külkereskedelmi* rendszerük felbomlott. Ennek legmarkánsabb vonása a külgazdasági partnerek tekintetében jelentkezett: egyrészt megkezdődött az Európai Unióhoz való közeledés, másrészt a CEFTA (Közép-európai Szabadkereskedelmi Megállapodás) létrehozásának köszönhetően a kelet-közép-európai országok egymás közötti külkereskedelme is erősödött. Románia külkereskedelmi forgalmának nagyobb hányadát, 2005-ben közel héttizedét az unió országaival (ezen belül is elsősorban Németországgal és Olaszországgal) bonyolította le.

A 2000 utáni évek külkereskedelmi termékforgalmának volumen-változását vizsgálva az időszak egészére az import magasabb dinamikája jellemző. A behozatal értéke minden évben meghaladta a kivitelét, a külkereskedelmi mérleg hiánya évről évre nőtt, mely mellé a relatív – az export százalékában kifejezett – hiány magas értéke párosult. (2. ábra)

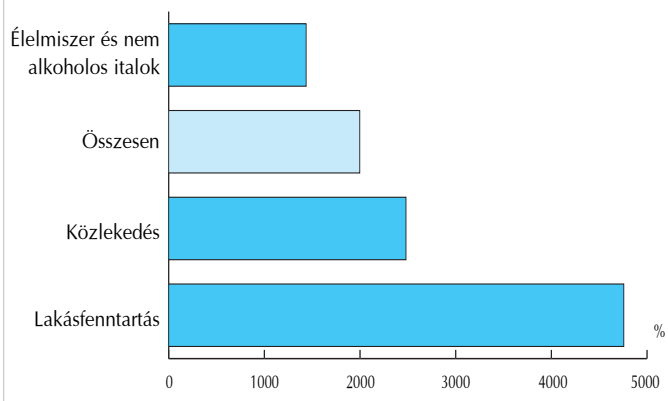


A külkereskedelmi termékforgalom áruszerkezetét tekintve a legnagyobb részarányt a gépek, szállítóeszközök és a feldolgozott termékek képviselik az import- és az exportoldalon egyaránt. Az elsősorban munkaintenzív termékeket magában foglaló feldolgozott termékek csoportjába Románia exportjának több mint fele tartozott. Legfontosabb tételei közül kiemelhetők a textilák és ruházati termékek, a lábbelik és a bútorkok.

Az elmúlt tizenöt évben Romániában volt a legmagasabb az infláció Kelet-Közép-Európa átalakuló országaival összevetve. A kilencvenes évek elején a fogyasztói árak éves változása minden évben 100% feletti volt, sőt, 1992-ben és 1993-ban a 200%-os növekedést is meghaladta. Az utolsó három számjegyű inflációt 1997-ben mérték, s azóta a növekedés üteme évről évre csökken. Az éves áremelkedés a 2001. évi 35%-ról 2003-ra 15%-osra, majd 2005-re egyszámjegyűre (9%-ra) mérséklődött. (3. ábra)

FOGYASZTÓI ÁRAK ALAKULÁSA 1996=100

3. ÁBRA



TÁRSADALMI ÁTTEKINTÉS

Románia területe és *népessége* alapján – európai léptékkal mérve – a nagyobb méretű országok közé tartozik, népsűrűsége alapján pedig a közepesen sűrűn lakottak közé. 2006. január 1-jei adatok alapján az Európai Unió 463,5 milliós népességének 4,7%-a él Romániában. A népesség 16%-a 15 évesnél fiatalabb, a 15–64 évesek aránya közel 70%-os, míg a 65 évnél idősebbek korcsoportjába a népesség 15%-a tartozik, ami 5 százalékponttal magasabb, mint tizenöt évvel korábban (3. táblázat)

ADATOK ROMÁNIA NÉPESÉGÉRŐL

3. TÁBLÁZAT

MUTATÓ	Érték
A népesség száma, 2006. január 1., ezer fő	21 604
Terület, km ²	238 391
Népsűrűség, fő/ km ²	91
A fővárosi népesség aránya, %	9
Ezer férfira jutó nő ^{a)}	1 050

a) 2004.

Az utolsó népszámlálás adatai alapján a román népesség több mint kilenczede román *anyanyelvű*, 6,7%-uk magyar. A *valláshoz*, felekezethez tartozás tekintetében a népesség döntő többsége (87%-a) ortodox vallású, 4,7%-uk római katolikus.

Romániában a többi európai országhoz hasonlóan felgyorsult a *házasságkötések* csökkenő tendenciája. Míg 1990 és 1994 között az ezer lakosra jutó házasságkötések száma 5 volt, addig 1995 és 2000 között 4,2, s a 2001–2004 közötti időszakban már csak 2,5. Ugyanezen időszakban – az Európa-szerte általános tendenciával szemben – a *válások* száma csökkenést mutat. Az ezer lakosra jutó válások száma a kilencvenes évek első felében 1 volt, a második felében 0,5, majd ehhez képest kis mértékben emelkedett, és a 2000 és 2004 közötti időszakban 0,8 volt.

Az *ezer lakosra jutó élveszületések* száma Romániában az 1990. évi 13,6 ezrelékről 2005-re 10,2 ezrelékre csökkent. Ezzel egyidejűleg a *halandóság* emelkedett, a mutató értéke az 1990-ben mért 11,1 ezrelékről 12,3 ezrelékre nőtt. A népesség természetes fogyása mellé a határok átjárhatóvá válásával nagymértékű elvándorlás párosult. Romániában mind a férfiak, mind a nők *születéskor várható átlagos élettartama* nőtt 1990-hez képest, de az itt élők még így is rövi-

debb ideig élnek, mint az unióban átlagosan. A nők várható élettartama az 1990. évi 73,1 évről 2005-re 75,4 évre emelkedett, a férfiaké 65,2 évről 68,2 évre. 2005-ben az unió 25 tagországában átlagosan a nők születéskor várható élettartama 81,5 év volt, a férfiaké 75,4 év.

Romániában a többi kelet-közép-európai országhoz hasonlóan a *keringési rendszer betegségeiben* és a *daganatos megbetegedésekben* halnak meg a legtöbben, de a keringési rendszer betegségei okozta halálozás négyszer magasabb, mint a daganatos halálozás. Jelentős számú az alkoholfogyasztásra és a dohányzásra visszavezethető betegség miatti halálozás is. A fertőző betegségek közül a tbc előfordulása százezer lakosra Romániában a legmagasabb, a fertőzőség az uniós átlag tizenegyszerese. (4. táblázat)

EGÉSZSÉGÜGYI SZEMÉLYZET ROMÁNIÁBAN

(százezer lakosra)

4. TÁBLÁZAT

MUTATÓ	Érték
Dolgozó orvosok száma	198
Nővérek száma ^{a)}	401
Fogorvosok száma	23
Gyógyszerészek száma	6

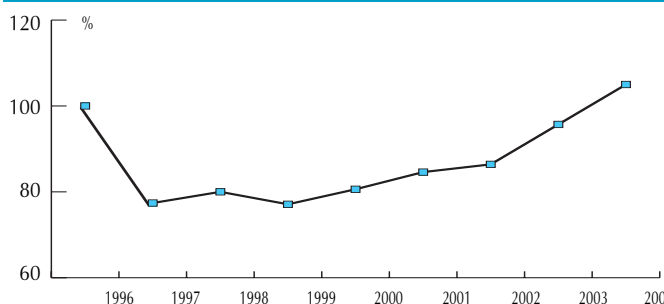
a) Csak a teljes munkaidőben foglalkoztatottak.

Az *orvosellátottság* Romániában igen messze van az unió átlagától, a százezer lakosra jutó orvosok száma 150-nel kevesebb. Jelentősen elmarad a fogorvosok és gyógyszerészek száma is, mind az uniós átlagtól, mind a kelet-közép-európai országokra jellemzőtől. Romániában vásárlóerő-paritáson számolva az uniós átlag negyedét költik betegellátásra.

Az elmúlt másfél évtizedben a többi európai országhoz hasonlóan Romániában is visszaesett a *foglalkoztatottság*. 2005-ben Romániában 9,3 millió főt foglalkoztattak (1990-ben 10,8 milliót), 32, illetve 31 százalékkukat a mezőgazdaságban és az ipar, építőipar területén, 37 százalékkukat a szolgáltatási ágazatokban. A foglalkoztatottak nagyobb része alkalmazottként végzi tevékenységét, de mintegy kétötödük önálló. (4. ábra)

REÁLKERESETEK ALAKULÁSA 1996=100

4. ÁBRA



Romániában a *munkanélküliségi ráta* 2005-ben 7,2% volt, ami alacsonyabb, mint az azt megelőző évben (7,6%), de magasabb, mint 2000-ben (6,8%). Romániában kisebb a munkanélküliség, mint az unió 25 tagországában átlagosan (8,8%), s figyelmet érdemel, hogy az unióval ellentétben, ahol jellemzően a nők munkanélküliségi rátája a magasabb, Romániában a férfiak körében magasabb a munkanélküliség. A fiatalok munkába állási esélyei is rosszabbak, munkanélküliségi rátájuk az uniós átlagot meghaladó, 20,2%. (5. táblázat)

Freid Mónika

MUNKANÉLKÜLISÉG, 2005

5. TÁBLÁZAT

MUTATÓ	ROMÁNIA	EU-25
Munkanélküliségi ráta, %	7,2	8,8
a legjobb helyzetű régióban	5,7 ^{f)}	26,0 ^{f)}
a legrosszabb helyzetű régióban	9,2 ^{f)}	30,1 ^{f)}
Férfiak munkanélküliségi rátája, %	7,8	7,9
Nők munkanélküliségi rátája, %	6,4	9,8
Fiatалok munkanélküliségi rátája, %	20,2	18,5

f) Nord Est. g) Sud. h) Herefordshire, Worcestershire & Warwickshire.

i) Réunion.

K Ö N Y V A J Á N L Ó

Mérlegen Kelet-Közép-Európa 15 éve

A kiadvány 11 ország – Bulgária, Csehország, Észtország, Horvátország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Magyarország, Románia, Szlovákia és Szlovénia – gazdasági és társadalmi átalakulását mutatja be, az 1990-es évek elején lezajlott rendszerváltások óta. Az elemzést ábrák, valamint hosszútávú összehasonlításra alkalmas táblázatok teszik teljessé.

Kiadványaink megvásárolhatók: **KSH Statisztika Szakkönyvesboltban**

1024 Budapest II., Keleti Károly u. 10., tel.: 212-4348.

Megrendelhetők: **KSH Statisztikai szolgáltatások osztályán**

1024 Budapest, II., Keleti Károly u. 5-7., tel.: 345-6570, fax: 345-6699, valamint a régiós igazgatóságok terjesztőinél.

E-mail: marketing.ksh@office.ksh.hu

K Ö N Y V A J Á N L Ó



TARIC 2006-2007

(Közösségi Kombinált Nómenklatúra)

A közösségi vámtételeket tartalmazó részletes, több ezer oldalas gyűjtemény legfrissebb kiadása nyomtatott formátumban. 22 nyelven, közte magyarul is megrendelhető.

Ára: 86 EURO + ÁFA
(fizetés forintban, aktuális árfolyamon)

Megrendelés:

Euro Info Service – Az Európai Unió, az OECD, a Világbank, az IMF, az Európa Tanács, valamint az Északi Tanács hivatalos kiadványainak, adatbázisainak magyarországi forgalmazója

1137 Bp. Szt. István krt. 12.
Tel: 329-21-70; 329-24-87
Fax: 349-20-53
Internet: www.euroinfo.hu
E-mail: euroinfo@euroinfo.hu

Megrendelés, megtekintés

Unió értesítő

Szeretné ha terméke, szolgáltatása, vállalkozásának híre elérné a legfelsőbb döntéshozói kört?

Hirdessen az Unió Értesítőben
Telefon: (06-20) 9288-343

UNIÓS ÉRTESÍTŐ

UNIÓS ÉRTESÍTŐ – HATÁROK NÉLKÜL

Az uniós támogatásokban egyre hangsúlyosabb szerepük van a szomszédsági programoknak, határon átnyúló pályázati lehetőségeknek. Ezzel párhuzamosan egyre több szomszédos országban nyílnak meg vagy bővülnek uniós pályázati programok.

A fentiekre tekintettel az Uniós Értesítő – az Adaptatio Kft. szakmai együttműködésével – hónapról-hónapra beszámol a Romániában, Szerbiában, valamint Szlovákiában megvalósuló EU támogatásokról, fejlesztésekről, elsősorban az ott élő magyarságot is érintő programokról és lehetőségekről.



AZ ELSŐ SZAKLAP AZ EURÓPAI UNIÓS TÁMOGATÁSOKRÓL

ROMÁNIA

az ADAPTATIO szerkesztésében

Felpörgött gazdaság

A Financial Times szerint Románia regisztrálja a legnagyobb gazdasági növekedést Európában

Románia gazdasága jól teljesít. A lej hat éve nem tapasztalt erőben van, a gazdaság fejlődési ritmusát pedig fenntarthatónak ítélik a szakemberek.

Nyugati elemzők szerint a román lej túlszárnyalta az összes európai pénznemet, és 2006-ban a legversenyképesebb valutává vált a piacon. A lej perspektívái továbbra is rendkívül jók, mivel a külföldi befektetések értéke az ország uniós csatlakozása következtében is megduplázódhat.

2006-ban, miután az Erste Bank megvásárolta a Román Kereskedelmi Bank részvényeinek 60 százalékát, a lej értéke 20 százalékkal megnőtt a dollárhoz képest, és meghaladta a hat évvel ezelőtti regisztrált maximumot.

Banki szakemberek szerint több tényezőnek is köszönhető a lej erősödése. A legfontosabbak: a hét éve tartó töretlen gazdasági növekedés, a defláció folyamata, a munka termelékenységének növekedése.

Az idén mintegy 8 milliárd eurónyi külföldi tőke érkezett az országba, ami jelentős növekedés a 2005-ben regisztrált 5,2 milliárdnyi euróhoz képest. A kormány várakozása szerint 2007-ben meghaladhatja a 10 milliárd eurót a tőkebeáramlás. Egyre több nagy vi-

lágceg telepedik meg, és tapasztalataik alapján újabb és újabb beruházások terve körvonalazódik. A Renault például ígérete szerint további 100 millió eurót fektet romániai összeszerelőüzemeibe, a termelés ezzel évi 350 ezer autóra nőhet 2008-ra.

A GDP az idén várhatóan 8,3 százalékkal nő 2005-höz képest, ami felülmúlja a várakozásokat. (A gazdasági növekedés az első kilenc hónapban 7,8 százalékos volt.) A Financial Times szerint jelenleg Románia regisztrálja a legnagyobb gazdasági növekedést Európában.

A lej erősödését természetesen nem mindenki fogadja örömmel. Az exportőrök panaszkodnak, szerintük a túl erős nemzeti valuta lelassíthatja a gazdasági növekedést. Elterjedt vélemény, hogy a lej erősödése a pénzügyi piac spekulációinak eredménye. Más szakértők a nagy, 10 százalékos költségvetési hiánnyra hívják fel a figyelmet, szerintük ez az igazi veszély.

Tény azonban, hogy újabban a Világbank és más kereskedelmi bankok is elkezdtek lej-alapú papírokat kibocsátani, ami elemzők szerint a legfényesebb bizonyítéka annak, hogy a román gazdaság teljesítménye optimizmust kelt a pénzügyi szakemberekben.

Forrás: www.euractiv.ro

Külföldi befektetők sora

Jó üzleti lehetőségeket, és várhatóan tízmilliárd euró külföldi tőkebefektetést hoz a csatlakozás

A külföldi beruházók számára a 2007. január elseje óta uniós taggá vált Románia jelenti az egyik legnagyobb vonzerőt Kelet-és Közép-Európában. Az elmúlt évben regionális viszonylatban nagy (22 milliós) belső piac nyolcmilliárd eurónyi közvetlen befektetést vonzott, kétszer annyit, mint Magyarország. A fő befektetési terület a bankok és az infrastruktúra volt. A legnagyobb befektető az elmúlt években Ausztria volt, elsősorban a BCR bank 61,88 százalékának privatizációja nyomán, amelyet 3,75 milliárd euróval az osztrák Erste Bank nyert meg. A bécsi Nemzetközi

Összehasonlító Tanulmányok Intézete (WIIW) kimutatása szerint a befektetések éves ingadozását alapvetően a nagyobb privatizációs akciók ideje befolyásolja.

Románia uniós tagsága egyszerűbbé teszi a külföldiek tőkepiaci befektetéseit, így a tőzsdei árfolyamok növekedését várják: a Bukaresti Értéktőzsde BET indexe a tavalyi 22 százalékos erősödése után az idén akár 40 százalékkal is emelkedhet. A tőzsdére menetel ugrásszerű növekedését is várják, így a börzei aspiránsok között van például az Erste, a román állami vagyon-

kezelői szervezet, valamint a legnagyobb gázdisztribútor, a Transgaz Medias BVB is.

Romániában a magyar érdekeltségű cégek száma meghaladja az 5600-at, ez a vállalatok összlétszámának 5 százaléka. A befektetett tőke – az újrabefektetett nyereséget, illetve végrehajtott tőkeemeléseket is figyelembe vevő becslés szerint – valójában elérheti az egymilliárd dollárt, habár hivatalos statisztikákban ennél jóval kisebb összeg szerepel. Az ITDH szerint Románia számára Magyarország a 7. legfontosabb külkereskedelmi partner, hazánk számára pedig Románia egyike a tíz legnagyobb exportviszonylatnak. A legfontosabb magyar exporttermékek az elektromos gépek és felszerelések és ezek alkatrészei, a kazánok, a gépek és mechanikus berendezések, a műanyagok és ezekből készült áruk, az ás-

ványi tüzelőanyagok és ásványi olajok, a bitumenes anyagok, az ásványi viaszok, a vas- és acélárak. A legfontosabb magyar importtermékek az elektromos gépek és -felszerelések és ezek alkatrészei; a gépek és mechanikus berendezések, az alumínium és az ebből készült áruk, a ruházati cikkek, kellékek és tartozékok, valamint a kötött és hurkolt ruházati cikkek. A legnagyobb közvetlen tőkebefektetők között a MOL Rt.-t, a Zalakerámiát, a Dunapackot, a TVK Rt.-t és a Danubius-Corvinus cégpáros alatt működő Salina Rt.-t tartják számon. Újabb fejlemény, hogy megjelent a – mai állás szerint hamarosan legnagyobb magyar befektetővé váló – TriGránit, amelynek bukaresti ingatlanfejlesztési projektje, az Espalanad a hírek szerint önmagában is mintegy egymilliárd dollár értékű.

– munkatársunktól –

UNIÓS ÉRTESÍTŐ

AZ ELSŐ SZAKLAP AZ EURÓPAI UNIÓS TÁMOGATÁSOKRÓL

S Z E R B I A

az ADAPTATIO szerkesztésében

Nem csak az unióból érkezik támogatás

Nemzetközi támogatási programok, források II.

Az uniós támogatási lehetőségek mellett Szerbiában még számos más nemzetközi pályázati, vagy egyéb fejlesztési program hozzáférhető. Ezek közül a legfontosabbakat gyűjtöttük össze, elsősorban azokat, amelyeknek célterülete többek között a Vajdaság is. További információk: www.delvidek.net.

ROCKEFELLER TESTVÉREK ALAPÍTVÁNY

A „Kulcshegy” Program során az amerikai magán-alapítvány az állam demokratikus gyakorlatának fejlődését kívánja elősegíteni, valamint a polgárok részvételének erősítését az állami feladatoknál. Az alapítvány 1-3 éves futamidejű projekteket támogat. A támogatás nagysága: max. 75.000 dollár.

ALFRED MOZER ALAPÍTVÁNY

A holland székhelyű nemzetközi alapítvány a szociáldemokrata irányzatú pártokat, nő- és ifjúsági szervezeteket támogatja, elsősorban a politikai továbbképzések területén. A pályázatokat minden év novemberében lehet beadni.

C.S. MOTT ALAPÍTVÁNY

A „Polgári társadalom” nevű program során az amerikai alapítvány a demokratikus intézmények kiépítését, az emberi jogok minél jobb érvényesülését támogatja. A pályázaton non-profit szervezetek vehetnek részt, legalább kétféves futamidejű projektekkel. A támogatás nagysága: min. 50.000 dollár (a támogatás maximuma nincs meghatározva).

BAUDOUIN KIRÁLY ALAPÍTVÁNYA

A belga alapítványnak Szerbiával kapcsolatban két programja is van:

a) A kisebbségi jogok a gyakorlatban Dél-Kelet Európában (2004-2008)

A program célja a kisebbségi jogok minél teljesebb megvalósulásának elősegítése a gyakorlatban, illetve a népek közötti minél békésebb viszony elősegítése a balkáni térségben. A pályázaton Dél-Kelet Európa nem-kormányzati szervezetei vehetnek részt, legfeljebb 12 hónap (kis-projekteknel), illetve 24 hónap (stratégiai projekteknel) futamidejű projektekkel. Támogatás nagysága: max. 10.000 euró (kis-projekteknel), illetve max. 40.000 euró (stratégiai projekteknel).

b) Ember-kereskedelem

A program azon jelentős szervezeteket támogatja, amelyek küzdenek az ember-csempészet ellen, illetve szociális segítyt nyújt az ember-kereskedelem áldozatainak. A pályázaton részt vehetnek Dél-Kelet Európa lokális és országos intézményei és szervezetei egyaránt.

FORUM SID PROGRAM A BALKÁNÉRT

Az „Ifjúsági Alap” nevű program során a fiatalok lokális kezdeményezéseit támogatja az ifjúsággal kapcsolatban, a legszélesebb témakörökben. A pályázaton Újvidék és Szabadka lokális ifjúsági csoportjai és regisztrált szervezetei vehetnek részt, legfeljebb hat hónapos projektekkel. A pályázat folyamatos, időnként meghatározott beadási határidővel. Támogatás nagysága: 50 – 500 euró (önerő nem szükséges).

FREEDOM HOUSE

„A demokratikus átalakulás és visszaintegrálódás Szerbiában” program során az amerikai alapítvány a szerbiai harmadik szektort támogatja a demokratikus folyamatok megerősítése céljából. A pályázaton nem-kormányzati szervezetek vehetnek részt, legfeljebb 12 hónapos projektekkel. A támogatás nagysága: 5.000 – 80.000 dollár.

HANDICAP INTERNATIONAL

„Az önértékelés és támogatás a jogokért és az egyenlő esélyekért Dél-Kelet Európában” (SHARE-SEE) elnevezésű program során a nemzetközi

szervezet a sérült emberekkel foglalkozó szervezeteket, illetve a sérült személyek minél teljesebb társadalmi részvételét támogatja. A pályázaton sérült emberekkel foglalkozó szervezetek vehetnek részt.

HELP

A bonni székhelyű, az önszerveztést támogató nemzetközi szervezet „A kollektív menekült-táborok megszüntetése melletti nemzeti stratégia kifejlesztéséért” című programjának célja a menekült-táborok bezárását, alternatív, kisebb épületeknek a felépítését, s ezzel a menekültek integrációjának az elősegítését támogatja. A célterület többek között a Vajdaságból Kikinda község területe, a pályázaton 12-15 hónapos projektekkel a Menekültügyi Főbiztossággal partnerségben lévő szervezetek vehetnek részt.

HIVOS

A hágai székhelyű, a „Országok Fejlesztésében Együttműködő Ember-baráti Intézet” nevű nemzetközi szervezetnek a „Polgári társadalom kiépítése” nevű programja a demokratikus döntéshozatal fejlesztését, a szegény és marginalizálódott csoportoknak a társadalmi döntéshozatalban való részvételének az erősítését,

míg a „Gazdasági fejlődés fenntartása” program pedig a szegény és marginalizálódott társadalmi rétegek gazdasági helyzetének jobbítását támogatja. A pályázaton társadalmi szervezetek vehetnek részt. Támogatás nagysága: átlagosan 45.000 euró évente.

NŐK A NŐKÉRT ALAPÍTVÁNY

A program során a háborúk által sújtott térségek női lakosságának pszichikai és fizikai retorziójának a felszámolását, a nők jogainak érvényesülését elősegítő projekteket támogatnak. Az évente egyszer kiírásra kerülő, szeptemberi beadási határidővel rendelkező pályázaton a női szervezetek legfeljebb egy éves projektekkel vehetnek részt. A támogatás nagysága: 10.000 – 50.000 euró.

MAMA CASH

A holland székhelyű nemzetközi alapítvány a nők jogainak érvényesülését támogatja szerte a világban. A pályázaton a női szervezetek vehetnek részt, legfeljebb egy éves futamidejű projektekkel. A támogatás nagysága: 500 – 15.000 euró.

(folytatjuk)

– munkatársunktól –

Határmenti együttműködések

Magyarország és Szerbia közötti határmenti programok nyertes projektjeinek vizsgálata

Magyarország és Szerbia között az első határmenti Európai Unió együttműködési program a Phare 2003-as Magyar-Szerb Kísérleti Kisprojekt Alap volt, amelyet 2004-ben írtak ki. A második program – az első szerves folytatásaként – a Magyarország-Szerbia és Montenegró Szomszédsági Program (2004-2006) első pályázati felhívása volt, amely pedig 2005-ben jelent meg.

PHARE 2003-AS MAGYAR-SZERB KÍSÉRLETI KISPROJEKT ALAP

A támogatott projektek témái jól tükrözik a határon átnyúló együttműködés széles skáláját, hiszen találhatók közöttük többek között oktatási és kutatási programok az agrárgazdaságban és az élelmiszeriparban dolgozók részére, kulturális csereprogramok, kétnyelvű (szerb-magyar) civil információs háló létrehozása, határon átnyúló kerékpárút építéséhez kiviteli tervek készítése, tapasztalatcsera a határrégió gazdasági együttműködésének megerősítésére, tanulmány készítése az ivóvízminőség javításáról, valamint tehetséggondozás az iskolákban és cserekirándulások.

Területileg vizsgálva a projekteket a vajdasági partner-szervezetek között egyértelműen kiviláglik Szabadka fölénye: a 16 támogatott projektnek pontosan a fele Szabadka községhez köthető, és ezek közül négy pedig kimondottan Szabadka Község Önkormányzatának a projektje (vagyis az összes projekt 25 %-a). Magyarokanizsa és Zombor községe két-két, illetve Zenta és Kikinda községe egy-egy projekttel követi őket (s van még egy tartományi szintű projekt is). Ezek a községek is azonban (az egy zentait kivéve) közvetlen határosak Magyarországgal, ami elősegítette a határon átvélő hatás alátámasztását és indoklását (hiszen bár a programban Vajdaság teljes területéről, vagyis 45 községből érkezettek partnerszervezetek, a nyertes 16 projektből 14 mégis a közvetlen a magyar határ mellett fekvő községek-ből került ki).

Ha szervezetileg vizsgáljuk a nyertes projekteket, akkor a vajdasági partnerek esetében megállapítható a községi önkormányzatok túlsúlya (7), őket követték a civil szervezetek (5), majd a kamarák (2), s végül egy állami középiskola, illetve a tartományi kormány. A délvidéki magyarság nagy sikert könyvelhetett el a program során, hiszen a nyertes projekteknek több, mint 1/3-a (37,5 %-a) dominánsan magyar projektnek számít, pedig a délvidéki magyarságnak a program célterületének számító Vajdaságban csak 14 %-os az aránya. Különösen emeli ennek a ténynek a fontosságát, hogy a hat magyar projekt közül öt a teljesen magyar vajdasági partner-szervezet miatt az (ami azt jelenti, hogy a partner-szervezet teljes tagságát délvidéki magyar személyek alkotják), és csak egyetlen egy számít magyar projektnek a tömbmagyar területen lévő önkormányzat által való megvalósítása miatt (amely önkormányzat összetételében már nem tisztán, de döntő mértékben magyar). E fenti pozitív eredménynek több oka is van, de a legfontosabb ezek közül a könnyebb kommunikáció, a korábban kialakult kapcsolatok, a területi szempont és könnyebben érvényesíthető magyar lobbik voltak.

E program során csak magyarországi szervezet lehetett a főpályázó, és a pályázatokról szóló döntést is teljes egészében magyarországi pályázatkezelő szervezet nevezetesen a VÁTI Kht. hozhatta meg. Emiatt egyrészt jobban tudott érvényesülni a Magyarországon már beágyazott kapcsolati hálóval rendelkező délvidéki magyar politikai lobbik (ezt támasztja alá, hogy a szabadkai önkormányzat, a délvidéki magyar politikum központja önmaga hozta a nyertes projektek negyedét). Másrészt, mivel elsősorban a magyarországi szervezetek voltak érdekeltek a program során, a korábban már kialakult magyar-magyar kapcsolatok miatt elsősorban délvidéki magyar partnerszervezet jöhetett szóba. Harmadrészt pedig a magyar – szerbiai határ mentén nagyrészt a délvidéki magyarság él, s így területi szempontból is helyzeti előnybe került. (folytatjuk)

– munkatársunktól –



UNIÓS ÉRTESÍTŐ

AZ ELSŐ SZAKLAP AZ EURÓPAI UNIÓS TÁMOGATÁSOKRÓL

SZLOVÁKIA

az ADAPTATIO szerkesztésében

Átdolgozták a vidékfejlesztési tervet

Szlovákia nemzeti stratégiai vidékfejlesztési terve

Az uniós rendtartás követelményeinek megfelelően a tagországoknak saját nemzeti stratégiai vidékfejlesztési tervet kell kidolgozniuk, amely fő vonalakban meghatározza az egyes országok prioritásait. Ebben megszabják azokat a területeket, ahová az elkövetkező időszakban a vidékfejlesztésre felhasználható forrásokat mozgósítani szeretnék. Az előző szlovák kormány 2006 májusában már elfogadott stratégiai tervezetét az új kormány hivatalba lépése után a kormányprogram célkitűzéseinek megfelelően jelentős mértékben átdolgozta. Ez az új tervezet hangsúlyozott célkitűzése nem csak a mezőgazdasági termelés fokozottabb támogatása, hanem az ágazat multifunkciós jellegének stabilizálása, és a vidék fenntartható fejlődésének biztosítása. A tervezet négy programcsomagra, ún. tengelyre épül.

1. TENGELE:

Az első tengely a mezőgazdaság és az erdőgazdálkodás versenyképességének javításához nyújt forrásokat. Ez a hagyományos, a mezőgazdászok által már ismert támogatási formákat foglalja magában. Két prioritása van:

1. a prioritás, a szerkezeti átalakítás és az innováció támogatása, a mezőgazdasági, élelmiszeripari és erdészeti termékek minőségének javítása,

- a mezőgazdasági vállalatok modernizálása,
- a mezőgazdasági és erdészeti termékek értékének növelése,
- a mezőgazdaság és az erdőgazdálkodás fejlesztésével kapcsolatos infrastruktúra (földrendezés),
- az erdők gazdasági értékének növelése.

Az 1. prioritás keretében elsősorban a termelési berendezésekbe (gazdasági épületek, raktárkapacitások, gépek és berendezések) irányuló beruházásokra kívánja helyezni a hangsúlyt. A növénytermesztésben a termelési folyamat átfogó fejlesztését szolgáló modern gépi-technológiai berendezésekre, az állattenyésztésben az istállók modernizálására és a termelés optimalizálására irányul majd a figyelem, ami ugyanakkor az állattjóléti követelmények betartásával is párosul. Úgyisint támogatásra számíthatnak az állati trágya tárolására és feldolgozására szolgáló létesítmények és technológiák. A mezőgazdasági és erdészeti termékek feldolgozásának támogatását szolgáló beruházások olyan meglévő kapacitások fejlesztésére irányulnak majd, amelyek növelik a vállalatok versenyképességét. A tervet hangsúlyozottabb figyelmet fordít a gabonafeldolgozói, a tejfeldolgozói és húsfeldolgozói kapacitások kihasználásának növelésére is. Ugyanakkor támogatni kívánja a termelés diverzifikálását szolgáló beruházásokat, valamint a környezetkímélő, energiatakarékos technológiákat, a megújuló energiaforrások hatékony felhasználását.

A 2. prioritás az agrár-élelmiszeripari és erdészeti ágazatban dolgozók szakmai ismereteinek és szaktudásának elmélyítését támogatja. Fő szempontja a szakmai továbbképzés, a tájékoztatás és a tanácsadás hatékony rendszerének támogatása.

Az 1. tengely célkitűzéseinek megvalósítására a tervezett források 31,5 százalékát folyósítják majd.

2. TENGELE:

Alapvető szempontja a környezetvédelmi célok megvalósításának támogatása. E tengely célja olyan multifunkcionális mezőgazdasági és erdőgazdálkodási rendszerek kialakítása, amelyek kedvezően hatnak a környezetre, a természet és a táj megőrzésére. A tengelyhez tartozó négy prioritás keretében a környezetkímélő és a táj biodiverzitását megőrző mezőgazdasági és erdészeti eljárásokat, a felszíni és a talajvizek, valamint a termőtalajok és az erdőtalajok minőségének javítását szolgáló eljárásokat, valamint a légköri változások következményeinek mérséklését célzó eljárásokat kívánják támogatni. Itt a környezetkímélő termelési eljárások bevezetése, a biodiverzitás megőrzése, az ökológiai mezőgazdaság, a talajkímélő eljárások támogatása mellett a kedvezőtlen adottságú területek (LFA), az agroenvironmentális tevékenységek, az állatok életfeltételeit javító aktivitások, az erdővédelmi intézkedések számíthatnak támogatásra. A rendszerben fontos szerepet, külön prioritást kap a légköri változások okozta károk következményeinek ellensúlyozása, amely az erdők fő funkcióinak megőrzésére, a különböző károk megelőzésére, az erdők faállományának felújítására, valamint az üvegházhatás következményeinek mérséklésére irányul. A második tengely céljainak megvalósítására a források 50 százalékát szánják.

3. TENGELE:

A vidéki élet javítására és a vidéki gazdasági tevékenységek diverzifikálására irányul. Négy prioritása van, amelyek új vidéki munkahelyek kialakítását és a vidéki turizmus fejlesztését, az ezzel kapcsolatos képzés és információs szolgáltatások támogatását, a vidéki települések fejlesztését, és az ún. helyi partnerségek kialakítását célozza. A harmadik tengely elsősorban a vidéki települések számára kínál lehetőségeket és forrásokat. A támogatható aktivitások közül a nem mezőgazdasági tevékenységek diverzifikálására létrehozott programok azok, amelyek új munkahelyek kialakításával próbálnak lehetőséget biztosítani a mezőgazdaságból felszabaduló vidéki munkaerő számára. Ez elsősorban az üdülési, rekreációs és turisztikai szálláshelyek felújítására, átalakítására és fejlesztésére, valamint az agroturisztikai központok, a hozzájuk tartozó sportolási és üdülési lehetőségek kialakítására nyújtott támogatásokban nyilvánul meg. Egyúttal a helyi lehetőségek és források kihasználásának támogatását is jelenti, amellyel a helyi lakosság foglalkoztatását javítják, ez a régi mesterségek és hagyományok felújítását is magában foglalja. A kisebb települések számára lehetőségek nyílnak a településfejlesztési elképzelések megvalósítására, utak, terek egyéb létesítmények felújításával. E tengely aktivitásainak megvalósítására a források 13,5 százalékát fordítják majd.

4. TENGELE:

A helyi partnerség kialakítására és a vidékfejlesztés belső fejlesztési potenciáljának támogatására összpontosít. Alapjában véve a LEADER programot jelenti. Ez egy speciális program, amely elsősorban az alulról jövő kezdeményezésekre épít. A lényege, hogy egy meglehe-

tősen nagy, több településből létrehozott közösség, történelmi vagy egyéb azonossággal rendelkező térség, amelyet mintegy 10-15 település alkot, ún. helyi akciócsoportot hoz létre. A helyi akciócsoportot különböző érdekcsoportok, társulások, vállalkozások, nonprofit szervezetek és intézmények alkotják, amelyeknek érdekük a források összevonása egy-egy adott cél megvalósítása céljából, és ehhez megfelelő programot is tudnak létrehozni. Ezek a programok egy adott térség attraktivitását hivatottak javítani, főleg a munkanélküliségtől leginkább sújtott térségekben. A megfelelő programok és tervek kialakítása érdekében már jelenleg is zajlanak olyan továbbképzések, amelyeken az említettekre készítik fel az embereket. Az elképzelések szerint a program várhatóan az idei év végén lesz beindítható, addigra kialakulhatnak azok a helyi akciócsoportok, amelyek a programok készítésében fejthetik ki a tevékenységüket. A támogatásokat a tengely keretében benyújtott és jóváhagyott projektekre folyósítják majd. A hatékony programozás érdekében a szak-

tárca vezetése létre kívánja hozni a helyi akciócsoportok hálózatát. Ezek a helyi, regionális és országos szinten koordinációs szerepet is betöltenek. A támogatások igénylői és kihasználói a helyi akciócsoportok hálózatának keretében tudják majd érvényesíteni igényeiket. Ezekben a csoportokban részt vehetnek mind a települések és az általuk létrehozott társulások, a meglévő és a jövőben kialakítandó mikrorégiók, partnerségek, a farmerek és társulásaik, mezőgazdasági, élelmiszeripari és erdészeti kamarák, szövetségek, kormányon kívüli szervezetek és speciális kormányzati alakulatok is. A hálózat országos koordinátora a szakminisztérium lesz.

A nemzeti stratégiai vidékfejlesztési tervezetet Brüsszelbe terjesztik elő jóváhagyásra. Az uniónak hat hónapja van a tervezet elbírálására és jóváhagyására, ennek elfogadása után az országok saját vidékfejlesztési tervüket dolgozzák ki, és terjesztik elő jóváhagyásra.

– munkatársunktól –

Háromszoros támogatás

A 2007-2013 programidőszak első pályázati felhívásai tavaszra várhatóak

Az euróalapok központi koordinátora december 14-én hivatalosan átadta a Nemzeti Stratégiai Referenciakeret iratait a 2007-2013 közötti programidőszakra az Európai Bizottság küldötteinek.

A Nemzeti Stratégiai Referenciakeret az elkövetkezendő 7 évre meghatározza az euróalapok mértékét és a nemzeti prioritásokat. Az Európai Bizottságnak az átadástól számítva négy hónapon belül döntést kell hoznia, és el kell fogadnia minden opera-

tív programot, amelyekből jelen tervezetben összesen tizenegy van. Az első pályázati felhívások Szlovákiában várhatóan 2007 áprilisában és májusában jelennek majd meg. Szlovákiának a 2007-2013-as programidőszakban háromszor annyi támogatás felhasználására nyílik lehetősége, mint az előző, 2004-2006-os időszakban.

– munkatársunktól –

PÁLYÁZATÍRÁS, TANÁCSADÁS

- Pályázati tanácsadás: pályázatfigyelés, pályázatírás, pályazatkészítés
- Szakértői tevékenységek, fejlesztési tervek, megvalósíthatósági tanulmányok
- Képzések, konferenciák, információs napok, pályázat-előkészítő tréningek
- Tájékoztatás: uniós pályázati információk magyar nyelven, szakmai kiadványok terjesztése: Uniós Értesítő
- Eupalyázat – az első magyar nyelvű pályázati portál, ahol az összes helyi, uniós és magyarországi kiírás elérhető



Románia **Szlovákia** **Szerbia**

Az ADAPTATIO cégcsoport magyarországi tapasztalatokra építve két éve kezdte el tevékenységét a fenti országokban. Elsődleges feladata minél több határon túli magyar szervezet eredményes pályázati tevékenységének az elősegítése, valamint a helyi pályázati szakemberhálózat kiépítése.

ADAPTATIO-E S.R.L.

540349 Marosvásárhely,
Lamaitei 25/10
Tel: +40-745-265759
info@adaptatio.ro
www.eupalyazat.sk

ADAPTATIO-F S.R.O.

Tel: 0908/663-492
+421-/35790-40-37
info@adaptatio.sk

www.eupalyazat.ro

ADAPTATIO-D d.o.o.

24400 Zenta,
Szép u. 15.
Tel: +381-64-160-4686
info@eupalyazat.co.yu

www.eupalyazat.co.yu

MINDEN, AMI PÁLYÁZAT, MAGYARUL

TISZTELT OLVASÓNKI!

MOSTANI SZÁMUNKBAN A NYUGAT-DUNÁNTÚLI REGIONÁLIS FEJLESZTÉSI ÜGYNÖKSÉG KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL A NYUGAT-DUNÁNTÚLI RÉGIÓRÓL KÉSZÍTETTÜNK ÖSSZEFOGLALÁST.



NÁDASDY-VÁR REHABILITÁCIÓJA (SÁRVÁR)

A Nyugat-dunántúli régió

NYUGAT-DUNÁNTÚL, A KEZDEMÉNYEZÉSEK RÉGIÓJA

Nyugat-Dunántúl az első Nemzeti Fejlesztési Terv időszakában az uniós források lekötése szempontjából sikeresnek mondható régió, hiszen nagyjából lakosságarányosan tudott hozzájutni a forrásokhoz még annak ellenére is, hogy nem tartozik a fejletlen, ezáltal kiemelten támogatott régiók közé. Ez a jó teljesítmény elsősorban a régió vállalkozásainak köszönhető, amelyek nagyon jól szerepeltek a GVOP pályázatain. Ugyanakkor a régió az egyes operatív programok esetében az országos átlagnál rosszabb teljesítményt ért el. Mindamelllett, hogy az eddig is sikeres pályázatokban meg kell tartani a régió helyét országos viszonylatban a 2007-2013-as időszakban, kiemelt figyelmet kell fordítani a fenti gyengeségek kiküszöbölésére is.

A Nyugat-dunántúli régió a következő hétéves periódusban is úgy számol, hogy az összes operatív programból a lakosság ará-

nyában részesedik. Igaz, hogy a regionális operatív programok közül a legkevesebb forrás esik a régióra (mintegy 550 ezer euró, ami hozzávetőlegesen 144 milliárd forint), de a többi operatív program esetében lehet számolni a regionális szervezetek aktív részvételére, így a hét év alatt kb. 700 milliárd forintnyi támogatás érkezésével lehet számolni.

PROGRAMOZÁSI FOLYAMAT

Ahhoz, hogy a régió ezt a forrástömeget hatékonyan használja fel, 2004-től több tervezési folyamatot indított el. Elkészült a régió 2007-2013-ra vonatkozó átfogó fejlesztési programja, amely minden szakterületre, az egyes operatív programokhoz igazítva tárja fel a lehetőségeinket és a súlyponti fejlesztéseket. Mindezeket egy stratégia köré szerveztük, hogy még versenyképesebb, a kihívásokra időben, hatékonyan és innovatív



BECHTOLD ISTVÁN TERMÉSZETVÉDELMI LÁTOGATÓKÖZPONT (KŐSZEG)

válaszolni tudó régió alakuljon ki. Párhuzamosan a régió koncepciójának és programjának kidolgozásával, szakértők bevonásával készítettük el a régiót alkotó három megye és az öt megyei jogú város stratégiáját, így ez teljes összhangot biztosít ezen területi szintek számára a következő időszakban. A kistérségek szintjén a Regionális Fejlesztési Ügynökség megbízásából az MTA RKK NyUTI elkészítette a kistérségek különböző sajátosságok alapján történő vizsgálatát, csoportosítását. Részben erre a tanulmányra, részben pedig a kistérségek korábbi fejlesztési dokumentumaira alapozva 2005. végén készült el minden kistérségre egy integrált programcsomag, amely alapját képezi a közeljövőben elkészítendő, a Regionális Operatív Programhoz illeszkedő integrált projektterveknek, amelyek alapvető célja, hogy bizonyos fejlesztések (oktatási, szociális, egészségügyi, infrastrukturális stb.) térségi konszenzus eredményeként kerüljenek kijelölésre. A kormány a Nyugat-dunántúli régióban Győrt jelölte ki fejlesztési pólusnak, amely az autópárhoz kapcsolódó, Autopolis nevet viselő programmal nagy összegű és koncentrált fejlesztési forráshoz juthat, erősítve a régió gazdasági és innová-

ciós szerepét nem csak hazai, hanem nemzetközi viszonylatban is.

Az operatív program elkészítése során a Regionális Hálózati Tervező Intézet (RHTI) – amely mintegy kettőszáz régióbeli szakembert tömörít –, folyamatos véleményezéssel, és egyes részek esetében programozással segítette a munkákat.

A programozás folyamatához tevékenyen hozzájárult az NFT Térségi Tanácsadó Hálózata is, amely aktív kistérségi jelenlétével és az egyes kistérségek sajátosságainak ismeretével tudott a programozási folyamatban részt venni.

A NYUGAT-DUNÁNTÚLI OPERATÍV PROGRAM

A 2007 és 2015 között megvalósuló Nyugat-dunántúli Operatív Program jelentősége különleges, hiszen első alkalommal készítették a magyarországi régiók önálló, egyéni sajátosságaikra alapuló fejlesztési programot, amelynek végrehajtása is nagyobb részben a régiók, pontosabban a Regionális Fejlesztési Tanácsok és Ügynökségek kezében lesz.



HALÁSZI-DARNÓZSELI KERÉKPÁRÚT

A Nyugat-dunántúli régió átfogó célja, hogy környezetileg tudatosan tervezett fejlesztésekkel a regionális adottságokhoz illeszkedő gazdasági és közszolgáltatási infrastruktúrát teremtsen meg a növekedés és foglalkoztatás elősegítése érdekében. Erre a célra a 2007-től kezdődő költségvetési időszakban hozzávetőlegesen 130 milliárd forint forrás áll majd a régió rendelkezésére. Az átfogó cél eléréséhez öt specifikus célon keresztül vezet az út, amelyek mentén definiálták a régió szakemberei a fejlesztési programot is (a zárójelben a prioritások megnevezései, valamint a támogatások keretösszege található):

1. Helyi innovatív erőforrásokra és vállalati hálózatokra épülő gazdaság (Regionális gazdaságfejlesztés – 19,7 milliárd forint)
2. Magas minőségű szolgáltatásokra és örökséghasznosításra alapozott turizmus (Pannon Örökség megújítása – 31,9 milliárd forint)
3. Térségközponti funkciókat hatékonyan ellátó, élhető városok alkotta városhálózat (Városfejlesztés – 24,4 milliárd forint)
4. Jó környezeti állapot és a térségi központok, alközpontok biztonságos elérhetősége (Környezetvédelmi és közlekedési infrastruktúra – 25,1 milliárd forint)

5. Helyi sajátosságokra épülő közszolgáltatásokat támogató infrastruktúra (Helyi és térségi közszolgáltatások infrastrukturális fejlesztése – 22,5 milliárd forint)

Az operatív program akciótervei, amelyek a konkrét pályázati kiírások alapjául szolgálnak majd, hasonlóan átfogó társadalmi partnerség segítségével készülnek jelenleg, mint amilyen segítséggel maga a program készült.

A Nyugat-dunántúli Regionális Operatív Programból megvalósuló jelentősebb fejlesztések a teljesség igénye nélkül:

- A fertődi, körmendi, keszthelyi kastélyok felújítása
- A kiemelt fürdők (Bük, Hévíz, Zalakaros, Sárospatak) szolgáltatásfejlesztései
- Az öt megyei jogú város integrált szociális jellegű városrehabilitációja
- A régió városi településközpontjainak megújítása
- 70-80 db oktatási intézmény felújítása

Óriási előrelépés az önálló operatív program

– beszélgetés Györffy Gáborral, a Nyugat-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség ügyvezetőjével –



A KISTELEPÜLÉSEK SZÁMÁRA NEM HOZOTT MEGOLDÁST AZ EMÜLTETT IDŐSZAK

A Nyugat-dunántúli a leggazdagabb régió az országban. Miközben abszorpció kapacitása alapján ez a régió lenne képes az egyik legtöbb támogatás felhasználására, a szegényebb területeknek több pénz jut. Hogyan próbálják az esetleges fejlesztési forráshiányt pótolni? Több magántőke, vagy egyéb megoldások segítségével?

A Nyugat-dunántúli régió az egy főre eső GDP adatok alapján a második leggazdagabb régió Magyarországon, a Közép-magyarországi régió után közvetlenül. Ennek a ténynek köszönhetően valóban kevesebb forrás érkezik a régióba, holott a régió belüli egyenlőtlenségek csökkentése érdekében természetesen ez a régió is sokkal több pénzügyi eszközt fel tudna használni. Igyekszünk ezért minél szélesebb partnerséget kialakítani a régió gazdasági, társadalmi, civil és önkormányzati szervei között, akik elképzeléseiket egyéb finanszírozási módokat, pl. PPP (Public Private Partnership) vagy hitel igénybevételevel igyekeznek megvalósítani. Ezek a lehetőségek azonban leginkább infrastrukturális beruházások esetében jelentenek megoldást,

egyéb területeken kevésbé. A határon átnyúló programokban (korábban Phare CBC, most Interreg) rejlő lehetőségek is hozzájárulnak a forráshiány enyhítéséhez.

Az, hogy a régió fejlettsége közelebb áll az uniós átlaghoz, azt jelenti vajon, hogy inkább tudnak a versenyképességre koncentrálni, vagy az infrastruktúra hiányosságai továbbra is megkövetelik, hogy arra is jelentős pénzt költsenek? Természetesen nem a nagy, kohéziós alapokból finanszírozandó beruházásokra gondolok.

A régió belül jelentős eltérések vannak az infrastrukturális fejlettség terén. Bár a régió közműellátottsága jelentős mértékben javult, köszönhetően a szigorodó környezetvédelmi normáknak is, azért a közművek kitelepítettsége nagymértékben függ a településszerkezettől. A legnagyobb különbségek a hulladékgazdálkodás és a közlekedés terén érhetőek nyomon. Igyekeznünk kell például a hulladék feldolgozását komplex térségi rendszerekkel kezelni. Az észak-déli fekvésű régió közúti infrastruktúráját jellemzi, hogy az országos közúthálózat egy hatoda itt található, az útsűrűség pedig az aprófalvas településszerkezetből adódóan a régiók közül itt a legnagyobb, ugyanakkor a közutak összetétele kedvezőtlen, az utak mindössze 6,8%-a autópálya vagy elsőrendű főút. A Nyugat-Dunántúlt átszelő autópálya csupán a régió északi és déli részén húzódik kelet-nyugati irányban; az egyik legakutabb közúti közlekedési probléma az észak-déli gyorsforgalmi út hiánya, amely elsősorban a dinamikusan növekvő észak-déli tranzitforgalom miatt okoz feszültséget a térségben (az ország közúti, főképp teherforgalmának 60 %-a régióon keresztül hagyja el az országot). Így nem csak a versenyképesség növelésére, hanem bizony alapvető infrastrukturális problémákra is oda kell figyelnünk, megoldásokat kell kidolgoznunk.

Vannak-e olyan nagyon elmaradott részek a régióban, amelyek speciális felzárkóztatást igényelnek? Ha igen, számukra milyen jellegű programjaik lesznek?

A Nyugat-dunántúli Operatív Program területi szempontjai között hangsúlyozottan figyelmet fordítunk az elmaradott, és egyúttal aprófalvas térségek életkörülményeinek javítására, amely ily módon hozzájárul a lakosságmegtartó képesség növeléséhez is. Igen, a Nyugat-dunántúli régióban is léteznek elmaradott, amint azt már említettem, főként aprófalvas térségek, amelyekben cél a települési környezet fejlesztése, a közszolgáltatási funkciók egyedi, sajátos módon történő szervezése, a kistérségi központok elérhetőségének javítása, illetve a foglalkoztatás elősegítése is. Fontos még a régió leghátrányosabb helyzetű, leszakadó kistérségeinek gazdasági szerkezet-váltásának ösztönzése

se. Az alternatív jövedelemszerzési lehetőségek bővítése (Lenti, Letenye, Oriszentpéter, Vasvár, Zalaszentgrót, Tét) esetében a program célja kiemelten ösztönözni a jó minőségű gazdasági infrastruktúra kiépítését, támogatni a befektetés-ösztönzési tevékenységeket, a vállalkozások számára a belső erőforrásokra alapozva tanácsadással segíteni a fejlődést és a piacfejlesztést, továbbá a kistérségek belső elérhetőségét javítani és biztosítani a térségközpontok, térségi alközpontok elérhetőségét.

Sajnos, sok esetben a fejlesztési programok, különféle uniós pályázati források nem igazán segítik ezeknek a térségeknek a fejlesztését, a legnagyobb problémáikra nem találunk megoldást a pályázatokban. Az NFT I. tapasztalata is azt mutatta, hogy minél kisebb lélekszámú településről van szó, annál nehezebb a hozzájutása a forrásokhoz. Míg a nagyvárosaink főként a GVOP-nak köszönhetően jól szerepeltek, a kistérségek számára nem hozott megoldást az előző időszak.

Budapest és a Székesfehérvár környéke mellett ide érkezett a legtöbb külföldi befektető az országba. Ez milyen különleges kihívást, feladatot okozott a fejlesztési terv kidolgozásakor?

A Regionális Gazdaságfejlesztés külön prioritásként szerepel a Nyugat-dunántúli Operatív Programban, sőt, a régió saját befektetés-ösztönzési programmal készül arra, hogy minél több céget telepíthessen ide, illetve hogy a helyi kis- és középvállalkozások számára új piacokat nyisson meg, és támogassa, hogy a helyi vállalkozások a multinacionális cégek beszállítóivá válhassanak. A prioritást, illetve annak intézkedéseit, továbbá az akciótervek folyamatos kialakítása során az ön által említett szempontokat is figyelembe vettük, továbbá ügyeltünk a régióban eddig tapasztalt sajátosságokra is. Így a prioritás célja, hogy a régió vállalkozásait a hálózatosodás elősegítésével és korszerű tanácsadási tevékenységgel fejlessze, valamint hogy a regionális és helyi befektetés-ösztönzési tevékenységek, illetve a telephelyi infrastruktúrákat és az ipari parkok eddigi szolgáltatását továbbfejlessze. Fontos, hogy a szakképzés és a felsőoktatás is megfelelően a gazdasági szféra követelményeinek, így ezek regionális jellegét, illetve munkaerő-piaci beágyazottságuk erősítését is célul tűztük ki a regionális gazdasági speciális igényeinek megfelelően. Hozzá kell tennem azonban azt is, hogy néhány éve megindult egy olyan folyamat – a befektetők elvándorlása a régióból –, amely megmutatta, hogy milyen sérülékenyé válik egy térség, ha fejlődését kizárólag a külföldi tőkére alapozza. A helyi vállalkozások fejlesztése, azok megerősítése épp ezért is kiemelt célunk.

A hosszú ideje jelen lévő külföldi befektetések lehetővé tehetnék, hogy a régió a gyártáson belül a magasabb képzettsé-

get igénylő, nagyobb hozzáadott értékű feladatokat kapja meg, illetve hogy a nagy nyugati cégek kutatási központjait is idehozzák. Felkészült-e erre tudásban, humán-infrastruktúrában a régió, illetve hogyan segít a regionális operatív program abban, hogy felkészült lehessen?

Ahogy említettem, az operatív programunkon belül a gazdaságfejlesztés prioritáson belül is cél a szakképzés és felsőoktatás kínálatának összehangolása a valós piaci igényekkel. Térségünkben hiányzik a nagy egyetemi központ, nekünk más úton kell megoldást találnunk. A régió akkor lehet sikeres, ha a térség felsőoktatási intézményei között egy partneri viszonyon alapuló, hálózati szerveződésű együttműködés jön létre, amely kooperál a térség gazdasági szereplőivel, kiszolgálja azok igényeit, s olyan kezdeményezésekre képes diplomásokat képez, akik választ adnak a XXI. század kihívásaira. A célok elérését a gyakorlat-orientált képzések elterjesztése, közös tananyagfejlesztés, közös távoktatási rendszer létrehozása, közös projektek finanszírozása, a hallgatói szerződések rendszerének kialakítása, szakmai egyeztető fórumok felállítása, egységes képzés-fejlesztési dokumentáció kidolgozása, illetve a szakmai kompetenciák helyzetvizsgálatának elvégzése alapozza meg. A tapasztalatok szerint a pályaválasztás előtt álló fiatalok továbbtanulási irányt eldöntő döntéshozatalában nagyon kevés tudatos elem található, hiányzik a tudatos életpálya-tervezés. A pályaaorientációs tevékenységben jelenleg nem található meg a regionális sajátosságok figyelembevétele. Ezeket a tevékenységeket a Nyugat-dunántúli OP-n belül meg is lehet majd valósítani. Az itt jelenlévő külföldi cégek a betanított munkaerőre alapoztak. A szakképzés erősítése, a középfokú oktatási rendszer piaci igényekhez való alakítása a következő néhány év egyik kiemelt feladata.

Hogyan befolyásolhatja a kormány által szorgalmazott regionalizálódási program a ROP végrehajtását?

A regionalizációs folyamatok egyelőre még kismértékben befolyásolják a program végrehajtását, hiszen a források felosztásáról a végső döntést továbbra sem az illetékes Regionális Fejlesztési Tanácsok hozzák meg, ők csak javaslatot tesznek a kedvezményezettek körére. A végső döntés az Irányító Hatóság kezében van, amely továbbra is központi szerv. Óriási előrelépésként értékelem azonban, hogy a régiók önálló, regionális specifikumaikra építő programokat dolgoztak ki, amelyek végrehajtásában az előző időszakhoz képest nagyobb mértékben fognak tudni részt venni.

A Nyugat-dunántúli Régió 7 év alatt 144 milliárd forintot költött el úgy, hogy a források elosztásában a regionális fejlesztési tanácsnak javaslattevői joga lesz. A 8 ezer milliárd forintból a régióban elköltethető további forrásokra igazi ráhatása továbbra sem lesz a régióknak.

Az észak-dél irányú közlekedési struktúra hiánya miként akadályozhatja a régióként való működést? Ezzel foglalkozik-e a ROP?

Az észak-déli közlekedési tengely komplexebb annál, sem-hogy a regionális operatív program egészében kezelni tudja. A ROP elsősorban a településszerkezethez és tájhoz illeszkedő környezetbarát rendszerek alkalmazását kívánja elősegíteni, ezzel növelve a környezettudatosságot, valamint az EU Víz Keretirányelvének megfelelően célja kezelni a felszíni vizeket, továbbá az alsóbbrendű közúthálózat, a vasúti mellékvonalak, a közösségi közlekedési infrastruktúra és a kerékpárút-hálózat fejlesztésével foglalkozik, amelyek hozzájárulnak a települések, térségek belső elérhetőségi viszonyainak javításához.

Az észak-déli közlekedési tengely elemeinek megvalósítása elsősorban a nagyobb horderejű programok feladata, illetve célja, a fejlesztést a Közlekedési Operatív Program tartalmazza Győr-Csorna, Csorna elkerülő, Csorna-Szombathely négy-sávúváltásával és Szombathely-Rédcics burkolatmegerősítésével, valamint a szükséges elkerülőutak megépítésével. A 86-os út mentén élők élete védelmében fontos lenne, hogy a beruházások 2010-ig megvalósuljanak.

A régió négy országgal szomszédos. Hogyan illeszkednek a regionális operatív programjaihoz a határon átnyúló együttműködések?

Maga a Nyugat-dunántúli Operatív Program a határon átnyúló hatások vizsgálatával nem tudott foglalkozni, mivel nagyon kevés adat áll rendelkezésre ezen a szinten. Az akciótervek elkészítésénél tehát a konkrét, már szinte pályázati felhívásszerű tervek kidolgozásakor már könnyebb ezeket figyelembe venni, azonban itt is inkább a hatásokra helyezünk hangsúlyt, semmint a konkrét együttműködési lehetőségekre. Nyugat-Dunántúlon határon átnyúló együttműködések nagy hagyománnyal rendelkeznek: folytatódik az Interreg program, amely kiváló lehetőséget kínál a határon átnyúlóan megvalósítható projektek realizálására.

A Balaton-programnak milyen szerepe van a ROP-ban?

Lehetőség nyílik az olyan térségi integrált programok támogatására, mint amilyen a Balaton vagy a Szigetköz – Mosoni-Duna program is. Ez elsősorban a Turizmusfejlesztés – Pannon örökség megújítása prioritáson belül valósulhat meg, ahol a termál- és egészségturizmus, a jelentős történelmi emlékek és kulturális értékek fejlesztése, a tájegyiségre jellemző ökoturisztikai, kistérségi alapon szervezett tematikus programok és szolgáltatások támogatása, valamint a turisztikai intézményrendszer megújítása integráltan tartalmazza a Balatonhoz kötődő fejlesztéseket is.

Ezen a viszonylag erősen urbanizált, iparilag fejlett, de turisztikailag fontos vidéken a környezetvédelem és a fenntartható fejlődés milyen elemeire koncentrál a ROP?

A fenntarthatóság biztosítása mind környezeti, mind társadalmi és gazdasági szempontból a közép- és hosszú távú fejlődés feltétele. Ezért a támogatások odaítélésének alapvető kritériuma a fenntarthatóság bemutatása, a folyamatok fenntarthatóságát veszélyeztető külső- és belső kockázatok lehetőség szerinti csökkentése. A régióban mára „hagyományosan” fontos szempont a környezeti szempontok integrált érvényesítése, a fenntartható fejlődés szempontjainak figyelembe vétele, a program stratégiai, környezeti vizsgálatát végző cég is kiemelten jónak találta a ebből a szempontból a ROP-ot. Ezt a régió eddigi átfogó, és több ágazati programja is alátámasztja, akárcsak a Regionális Fejlesztési Tanács vonatkozó döntései, tettei (pl. Európai GMO-mentes [Genetikailag Módosított Organizmus] régiókhoz való csatlakozás), de a határon átnyúló közös jövőképek megfogalmazásai is. A program során törekedtünk a környezeti szempont érvényesítésére, a megelőzés elvére, és ezzel összefüggésben a gazdasági versenyképesség növelése mellett az anyag-, és energiatakarékos, a természeti erőforrásokkal környezettudatosan gazdálkodó eljárások és technológiák, közöttük a megújuló energiaforrások alkalmazására. Az elkövetkező években a környezeti problémák olyan megoldására kell törekedni, amelyek javítják a versenyképességet, és egyidejűleg eleget tesznek az EU követelményeinek, megelőzik a közvetlen egészségkárosodást, a természeti erőforrások és értékek, valamint a környezet visszafordíthatatlan károsodását. A fejlesztések tervezésekor a megelőzés elvét alkalmaztuk a környezeti károk elkerülésére.

A környezeti szempontok mellett azonban természetesen szerepet kapott a társadalmi fenntarthatóság, az esélyegyenlőség is. A társadalmi fenntarthatóságot közvetlenül és célirányosan szolgálja, hogy az OP részeként javul a hátrányos helyzetű régiók és kistérségek elérhetősége, megújul a közszolgáltatások infrastruktúrája (ezáltal javítva a kedvezőtlen szociális helyzetű társadalmi csoportok esélyeit). A település-rehabilitáció részeként megvalósul a leromlott városrészek, valamint a munkaerőpiacról kiszorult, szociálisan hátrányos helyzetű társadalmi rétegek által lakott városrészek megújítása, amely jelentősen hozzájárul életkörülményeik javításához. Az integrált oktatást megvalósító alapfokú oktatási-nevelési intézmények infrastrukturális fejlesztése elősegíti a sajátos nevelési igényű gyermekek társadalmi integrációját. Az OP fejlesztéseivel hozzá kíván járulni az identitás-tudat megőrzéséhez és erősítéséhez. Továbbá alkalmaztuk az ún. esélyegyenlőségi minimum elvét is, amelynek lényege, hogy a pályázóknak érdemben foglalkozniuk kell az esélyegyenlőség kérdésével, és lépéseket kell tenniük a szervezeti esélyegyenlőség megvalósítása felé. Az esélyegyenlőség a nők és férfiak, a romák és a fogyatékkal élők szempontjából is hangsúlyos szerepet kapott a programban.

Rockenbauer Nóra